XVIII. évfolyam. Budapest, 1098. augusztus hó 1. 60. (1731.) szám.

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési dij:
Egész évre 24 korona, félévre 12 korona, negyedévre 6 korona.

Az Országos Magy. Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt:
Főszerkesztő és kiadásért felelős: **Rubinek Gyula** az OMGE. igazgatója.
Felelős szerkesztő: **Buday Barna.**

Szerkesztőség:
Budapest, IX., Köztelek-utcza 8.
Kiadóhivatal:
Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Miskolczi 1908. évi XI. országos sörárpavásár.

Az OMGE. a Borsodvármegyei Gazdasági Egyesület, a miskolczi kereskedelmi és iparkamara és a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetével karöltve Miskolczon **1908. évi augusztus hó 24-én, hétfőn** országos sörárpavásárt rendez.

A vásárra csak kicsépelt készáru jelenthető be. Asztagokban, keresztekben lévő csépeletlen árpa eladásra nem jelenthető be.

A vásáron résztvenni óhajtó eladó árpájából legkésőbb augusztus 21-ig faj és minőség szerint mintául 5 kilogrammot tartozik a vásárbizottság czimére Miskolcz, Széchenyi-utcza 49. beküldeni. Ezen mennyiségen kivül az esetben, ha az eladással a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete bizatik meg, ugyanazon mintából a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének czimére (Budapest, V., Alkotmány-utcza 31. szám) is 4 kilogrammot beküldeni.

A vásárbizottság a termesztőknek bejelentési iveket küld, melyeket a vásáron résztvevő termesztő az adatok pontos megjelölésével a vásárbizottságnak s amennyiben az eladással a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete bizatik meg, annak egy-egy példányban az árpamintával egyidejüleg beküldeni tartozik.

Bejelentési ivek az OMGE.-nél is kaphatók.

Országos sörárpa- és komlókiállitás.

Az OMGE. a földmivelésügyi miniszter támogatásával *1908. évi október hó 1—7-ig* terjedő időben *Budapesten*, az egyesület székházában *országos sörárpa- és komlókiállitást* rendez.

A kiállításon résztvehet minden magyarországi termesztő 1908-ban termesztett sörárpával és komlóval

A kiállításra beküldendő *sörárpa* mennyisége 9·5 kg. Az árpaminta legalább 50 q. azonos árpamennyiség több helyéről veendő s két zacskóba osztandó el, ugy, hogy azok mindegyikébe kb. 4·75 kg. jusson. *Az árpaminták a m. kir. növénytermelési állomás* czimére *Magyaróvárra* küldendők, mely azok vizsgálatát végezni fogja.

A beküldendő *komló* mennyisége 2 kg., mely legalább 5 q. azonos légszáraz komlóból veendő. A *komlóminták* az *OMGE. titkári hivatalának* czimére, Budapest, IX., Köztelek-utcza 8. küldendők be.

A birálat alapján legjobbnak talált árpa- és komlóminták pénz, oklevél illetve értéktárgy dijakkal fognak kitüntettetni.

Készpénzdijak:

Sörárpára: hét I. dij à 150 kor., *tizennégy* II. dij à 100 kor., *huszonegy* III. dij à 50 kor.

Komlóra: négy I. dij à 150 kor., *nyolcz* II. dij à 100 kor., *tizenkét* III. dij à 50 kor.

Ezenkivül a legjobb sörárpa- és komlóminták kitüntetésére a rendes dijakon kivül még 3 sampiondij kerül kiosztásra, egyenként 300 K. értékü emléktárgy alakjában.

A kiállitás részletes programmja az OMGE. titkári hivatalánál kapható.

Budapest, 1908 május havában.

A rendező-bizottság nevében:

Cserháti Sándor,
elnök.

Egy tengeri kigyó.

A „*P. N.*“ néhány nap előtt azt a feltünő hirt hozta, hogy a kereskedelemügyi kormány az Országos Ipartanács legutóbbi ülésének u. n. borközraktárak állami pénzen való létesitése tárgyában előterjesztést tett.

A közlemény szerint egy alapitandó vállalat koncessziót kapna arra, hogy Promontoron borközraktárakat létesitsen, amely a bortermelőknek a beraktározandó borkészletekre előlegeket adna. A vállalat ezen a központon kivül az ország fontosabb bortermelő vidékein még tiz helyen állitana föl fiókraktárakat, melyek a központhoz hasonló feltételek mellett adnának a beraktározandó borokra előlegeket. Ez az előleg a bankkamatláb fölött $1^1/_2$%-al magasabb kamatra adatnék. A vállalat varransok kibocsájtására is feljogositttatnék. Köteleztetnék továbbá a vállalat a vámkülföldön 12 helyen borraktárakat fölállitani és a termelőknek kedvező feltételek mellett kölcsön hordókat rendelkezésükre bocsájtani és évenként legalább 150,000 hektoliter bort részben a vámkülföldre exportálni. A vállalat mindezen kötelezettségek teljesitése fejében tiz éven át évi 350,000 korona, a kamatokkal együtt összesen tehát körülbelül $4^1/_2$ millió korona állami szubvencziót kapna. Az emlitett közlemény a szubvenczióra érdemesitett vállalatot is megnevezi a Leszámitoló- és Pénzváltóbank által alapitott „*Vinea*“ magyar bortermelési és kereskedelmi részvénytársaság nevének közreadásával.

Erre a közleményre a keddi lapokban egy félhivatalos czáfolat jelent meg, amely következőképpen szól:

Egyik napilap vasárnapi számában azzal a szenzáczióval szolgál olvasóinknak, hogy a kormány borközraktárak létesitésével foglalkozva, erre a czélra évi 350,000 koronát kiván egy vállalat szubvenczionálására forditani. Ezzel szemben illetékes helyről a „*Magyar Tudósitó*“-t annak kijelentésére hatalmazták fel, hogy ez a közlemény *ebben az alakjában* nem felel meg a valóságnak és egyedül irójának fantáziájára vezethető vissza. A kormány egyáltalában nem foglalkozik borközraktár létesitésével. Tény az, hogy a kereskedelemügyi miniszterium elé egy nagy borkereskedelmi vállalat előterjesztést tett a borkivitelnek nagy arányban való szervezése iránt. Ezt az előterjesztést a kereskedelemügyi miniszter az ipartanács állandó bizottsága elé utalta, mely legutóbbi ülésén a tagok élénk részvétele mellett tárgyalta is az előterjesztést. Egyébként a borkivitel szervezésének kérdésével a kormány már hosszabb idő óta foglalkozik, mert rohamosan emelkedő bortermelésünkkel szemben kötelességének tartja, hogy annak elhelyezéséről is gondoskodjék. Magára a benyujtott ajánlatra nézve azonban a kereskedelemügyi miniszter mindezideig állást még nem

A MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE UTJÁN V. KER., ALKOTMÁNY-UTCZA 31.

LEGELŐNYÖSEBB A GABONA ÉRTÉKESITÉSE.

Takarmányczikkekre megbizható legmegfelelőbb beszerzési forrása.

foglalt és az ipartanács állandó bizottsága is csak azt az irányt állapitotta meg, amely ezen kérdés megoldásánál követendő, megjelölvén azt az összeget, amelynek e czélra való fordi-tását a kereskedelmi miniszternek javaslatba hozza.

Ez a félhivatalos közlemény csak félig czáfolja meg a *P. N.* méltán feltünő czikkét. Mert a czáfolat daczára ténynek kell elfogadnunk a félhivatalos közlemény bevallása szerint is, hogy a kormány az Országos Ipartanács elé terjesztette egy nagy borkereskedelmi vállalatnak a borértékesités szervezésére vonatkozó ajánlatát és hogy az ipartanács állandó bizottsága megállapitotta az irányt, amelyben ez a kérdés megoldandó és megjelölte az összeget, melyet e czélra a kereskedelmi miniszter részéről felhasználni javasol. Ezen megállapitott tényekkel szemben mellékesek azok a részletek, melyeknek helyességét a czáfolat kétségbe vonja s amelyek a kérdés lényegén nem változtatnak, miért is kötelességünknek tartjuk azzal foglalkozni.

Először is meg kell állapitanunk, hogy a hazai bortermelés értékesitésének szervezése már valóságos tengeri kigyóvá nőtt kérdéssé fejlődött, amelynek megoldása égető szükséggé vált. És ha a kormány ezen a téren elhatározó lépésre szánta el magát, amelylyel e régen vajudó kérdést megoldani kivánja, azt csak a legmelegebben üdvözölhetjük. Ámde miképpen jut a kereskedelemügyi miniszter ahhoz, hogy ezt a kérdést az érdekelt körök mellőzésével az ipartanács elé terjeszsze és az ipartanácstól kérjen szakvéleményt ebben az éppenséggel nem ipari kérdésben? — azt megérteni nem tudjuk, hacsak a kereskedelmi miniszternek nem az a czélja, hogy az ipartanácstól szakszerü véleményt ne kapjon. A borértékesitésnek a mostaninál helyesebb alapokon országosan leendő szervezése nem uj kérdés és annak fontosságát nem a félhivatalos czáfolatból, még kevésbbé az abban emlitett borkereskedő czégtől tudtuk meg. Amióta a filloxera pusztitása után szőlőink nagy részét rekonstruáltuk, a szakkörök állandóan foglalkoznak e kérdés megoldásával és ennek érdekében a földmivelésügyi miniszterium is ismételten országos értekezleteket tartott, amelyeken kétségenkivül igen sok hasznos, életrevaló és a megvalósitásra érdemes tervezet és javaslat hangzott el. Sőt az 1904. évi XIV. törvényczikk a földmivelésügyi miniszter rendelkezésére 15 millió koronát bocsájtott, melyből a miniszter 3 milliót jelölt ki a borértékesités országos szervezésének czéljaira. Az tagadhatatlan igazság, hogy a földmivelésügyi miniszterium ebben a kérdésben az ankettezés himes mezejéről eddig a tettek tövises utjára nem tért át, de ez a tény még éppenséggel nem igazolja azt, hogy akkor, amidön a kormány a borértékesitès szervezése érdekében végre tettekre határozza el magát, a földmivelésügyi miniszteriumot és a szakköröket egyszerüen mellőzve, az ipartanács véleményére támaszkodva, annak javaslatai alapján fogjon a kérdés megoldásához. És bár a magunk részéről erősen kifogásolhatjuk, hogy a földmivelésügyi miniszterium évek óta habozik valamely elhatározó lépést tenni ebben a kérdésben, azért mégis csak egyedül őt tartjuk illetékesnek erre, mert csak ő ismeri a szakkörök kivánságait és érdekeit és csak tőle lehet ezeknek figyelembevételét várni, nem pedig az ipartanácstól.

De ha már az ipartanács illetékessége ellen kifogásunk van, még nagyobbak a kifogásaink a tervezet lényege ellen. A kereskedelmi miniszterium ugy látszik nem tudja, az ő szakközege az ipartanács pedig ugy látszik fel nem világositotta, hogy a magyar borok értékesitése két részből áll. Az egyik a tömegborok értékesitése, a másik a finom hegyi u. n. pecsenyeboroké és a tokaji boré. Ugyancsak két irányu boraink exportja is. Egyik az Ausztriába, másik a vámkülföldre irányuló.

A tömegborok értékesitése az ezek iránt állandóan megnyilvánuló és emelkedő kereslet miatt jóformán semmiféle intézkedést nem igényel. Maguk a vendéglősök és a fogyasztókat ellátó borkereskedők a tömegborok mustját a helyszinén már a szüret alkalmával vásárolják meg és legtöbbnyire azonnal vagy legkésőbb a kiforrás utáni elszállitáskor árukat ki is fizetik. És ez szerencse, hogy igy van, mert felmentik a legtöbbnyire kistermelőt borai kezelésétől, amelyhez nem ért és ami miatt évenként még mindig igen nagy tömegü bor romlik meg és megy veszendőbe. Ezen borok értékesitésének előmozditására a kormánynak nézetünk szerint más beavatkozásra kötelessége nincs, mint a termelőket a helyes kezelésre kitanitani, hogy boraik az elszállitásig meg ne romoljanak. Ezen borok értékesitésénél a szövetkezeti közös pinczék is legfeljebb csak mint gyüjtő pinczék szerepelhetnek, hogy a kereskedők és fogyasztók nagymennyiségü egyforma jellegü tömegborokat egy helyben vásárolhassanak és ennek folytán jobb árakat fizetni hajlandók legyenek.

Hasonló az eset az Ausztriába irányuló exportunkkal is. Az osztrák export szervezése érdekében semmiféle intézkedésre vagy segitségre szükség nincs. Az osztrák borkereskedők a maguk érdekében igen jól szervezték azt. Tessék csak egy szemlét tartani szüret alkalmával azokon a borvidékeken, melyeknek termése az osztrák piacz részére szükséges, a legnagyobb és leggazdagabb osztrák borkereskedők személyesen vagy helybeli ügynökük által már szüretkor összevásárolják a bort. Igy p. o. Verseczen a két év előtti nagy termést (körülbelül 150,000 hl.) jóformán mind osztrák bor kereskedőknek vásárolták meg, fizették ki és szállitották el. Ugyanez az eset Fehértemplom és vidékének bortermésével és más vidékekkel is, mert ezeknek terményére az osztrák fogyasztónak, az osztrák borkereskedőnek szüksége van.

A tömegborok értékesitésénél és az osztrák kivitel szervezésénél nincs szükség semmiféle vállalat külön munkálkodására és külön szervezésére, minden fillér, amelyet erre a czélra a kormány szubvencióképpen kiadna, hiába kidobott pénz volna. Elegendő, ha a kormány arról gondoskodik, hogy a fogyasztók és a kereskedők a termelőktől tiszta, hamisitatlan, egészséges bort szerezhetnek be.

Egészen másképpen áll a dolog a tokaji és a finom hegyi pecsenyeborok értékesitésével és a vámkülföldi exporttal. Itt igenis a kormány nagymértékü támogatására van szükség. Ezeket a borokat a szüret után legtöbbnyire nem lehet eladni. Ezeket a termelőnek évek során át kezelnie kell, amig piaczképesekké válnak és ha eladhatókká lesznek, akkor sem adhatók el tömegekben könnyen, szóval ezekért a termelő a pénzt csak lassanként kaphatja meg. Ezért szükség van arra, hogy a termelők ezekre a finom borokra előlegeket nyerhessenek. De ezek az előlegek akár készpénzben, akár varransok alapján megadhatók akkor is, ha ezek a borok egy erős központtal biró vidéki szövetkezetek pinczéjében raktároztatnak el. Nem szükséges ahhoz az, hogy egy kétes hirü vállalat mintegy monopoliumot és olyan óriási állami szubvenciót kapjon, amivel a tervezett borértékesitő központi szövetkezetet *fiókjaival* együtt már régen létesiteni lehetett volna. A borközraktár hangzatos czime bennünket ugyan félre nem vezethet, mert ugyanaz a vállalat, amely a Vineát létesitette s amely most a borközraktárakat óhajtaná életbeléptetni, létesitette annak idején annyi remény között a gabona-elevátort és közraktárt is és a szomoru eredmény az lett, hogy a nagy szubvenciók a vállalatot gazdaggá tették, de a gazdák az elevátort alig veszik igénybe, az jóformán összes berendezéseivel csak a kereskedők érdekeit szolgálja. Ugyanettől félünk most is, még azzal a különbséggel, hogy a most tervezett vagy a hasonló vállalat az összes hazai borkereskedőket is tönkretenné, mert ekkora támogatással biró vállalattal versenyezni senki sem volna képes.

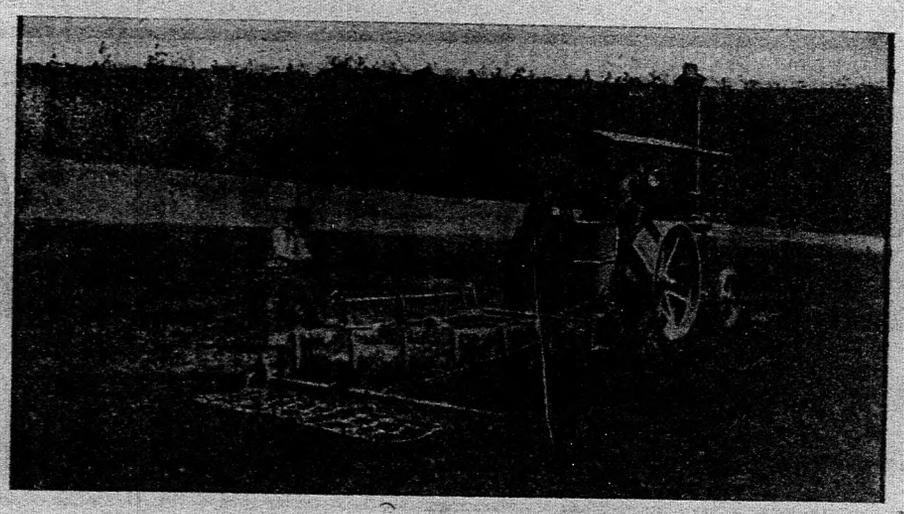

UJ! UJ! **Egygéprendszerü gőzszántás** UJ! UJ!

(egy ölet fogó 7 vasu ekével).

Csekély befektetés. Olcsó üzem.

Tökéletes munka.

Referencziák az egész országból kivánatra rendelkezésre állnak

Egyedüli gyártója:

Első Magyar Gazdasági Gépgyár R.-T.

Budapest, VI., Váczi-ut 19. szám.

A vámkülföldre való kivitel szervezésére és kiépitésére hasonlóképpen a kormánynak áldozatokat kell hoznia. De ezek az áldozatok is csak akkor lesznek gyümölcsözők, ha az a vállalat, amely ezzel megbizatnék, nem tisztán kereskedelmi jellegü volna, hanem a termelőkkel a legszorosabb kapcsolatban a kormány hathatós ellenőrzése mellett müködnék. Mert a külföldi fogyasztók már nagyon sokszor csalódtak a hazai borkereskedőkben és ezért óvakodnak tőlük és bizalmukat csak a náluk is ismert szövetkezeti szervezet képes teljes mértékben megnyerni. Egyenesen szerencsétlenségnek tartanám, ha a kormány a vámkülföldi kivitel szervezését tisztán kereskedelmi jellegü társaságra bizná. Szövetkezetet is lehet kereskedelmi üzleti alapon vezetni és lehet a kellő ellenőrzés alatt tartani, amire egy részvénytársaságnál a kormány sohase lesz képes, de azt egy részvénytársaság el se fogadhatja.

Mindezeknek alapján óva intjük a kormányt, hogy a laikusok előtt tetszetősnek látszó tervezetbe bele ne ugorjon, erkölcsi presztizsét egy ilyen kétes vállalkozásnak oda ne kölcsönözze és az állam pénzével ilyen vagy ehhez hasonló vállalkozást ne támogasson. Ehelyett immár valóban elérkezett a tizenkettedik órája annak, hogy a földmivelésügyi miniszterium a nála egybegyüjtött sok becses anyagot felhasználva, a borértékesités gyakorlati szervezésének munkájához hozzáfogjon, nehogy a tulságos habozás és aggodalmaskodás miatt erről most a legalkalmasabb időben lekéssen. Az érdekelt bortermelők óhajtva várják már a miniszterium kezdeményezését, melyhez csatlakozni is szivesen fognak, ha határozott irány kijelölését látják, de a habozó késedelmezés a legvérmesebb bizókat is el fogja csüggeszteni. *Sz. Z.*

NÖVÉNYTERMESZTÉS.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

Hogyan védekeznek a szárazság ellen az amerikai gazdák?

A szárazság ellen való védekezés leggyökeresebb megoldása az öntözés. De az északamerikai Egyesült-Államok olyan vidékein, hol a szárazságot nem az évi csapadékmennyiség abszolut hiánya, de annak kedvezőtlen évi elosztása okozza és ahol kellő öntözési források hiányoznak: sajátos mivelési módokkal és szárazságnak ellentálló növényekkel segitenek a bajon.

Ismeretes, hogy a talajmiveléssel a talajnedvességet konzerválhatjuk. Ennek módja azonban a talaj fizikai sajátságaihoz képest különböző. A talajban a viz mozgását a kapilláris és a nem kapilláris hézagok mennyisége és eloszlása szabályozza. Tudvalevőleg a kapilláris hézagokban a viz felfelé törekszik és a talaj felszinére jutva, elpárolog. A viz felfelé irányuló mozgása nem mindig káros, sőt a gazda érdekében sokszor kivánatos és a növényt a szárazsággal szemben megvédi. Mert a viz a kapilláris hézagokba olyan mély rétegből is felszivódik, ahonnan a növény gyökerei fel nem szivhatnák. Ez magyarázza meg azt a jelenséget, hogy rendesen a mélyrétegü homokon, melyben a vizet vezető réteg is mélyen fekszik, a sekély gyökérzetü növények könnyen kiszáradnak, holott a kötött talajokon az alsóbb talajrétegekből feljövő viz a szárazságot egy ideig pótolja. A mi alföldi homokunk e tekintetben kivételesen viselkedik, mert a lapályokban a talaj alsó rétegeiben aránylag közel bukkanunk vizforrásra. De már a homokdombokon inkább csak a mélyebben gyökerező szőlő és gyümölcsfák állják ki a szárazságot.

Huzamos szárazság beálltával a kötött talaj rendesen jobban kiszárad, mint a homoktalaj. Mert a kötött talaj mélyebb rétegeiből felhozott viz is elpárolog, holott a homoktalaj mélyebb rétegeiből csak az a nedvesség jut a felsőbb rétegekbe, mely a vizpárolgás következtében hézagról hézagra vándorol felfelé. Ennek megkapó példáját láttam, midőn 1904 nyarán a tiszamenti kötött talajok és a duna-tiszaközi homokvidékeket bejártam, amikor a kötött talajokon a növényzet a szárazságot jobban megsinlette, mint a homokos vidéken. Ha tehát beismerjük is, hogy a kapillaris hézagok a növény vizellátását sokszor elősegitik, a nagy szárazságra hajló vidékeken mindent el kell követnünk, hogy *a kapilláris hézagok a talaj felszinéig ne jussanak.* Ezt pedig a talajmiveléssel segitheljük elő. A száraz vidékeken élő amerikai gazda ezért arra törekszik, hogy a *talaj felső rétegét állandóan lazitott állapotban fenntartsa.*

A nem kapilláris hézagokban a viz lefelé törekszik. Ennélfogva e hézagokban a viz olyan mélységig halad, mig vagy kötöttebb alsó talajrétegig, vagy szilárd kőzetig jut. Ezért az amerikai gazda a természettől laza talajokon ugy védekezik a szárazság ellen, hogy a talaj felső rétegének lazaságát megóvja, de az altalajt, ameddig a sekély gyökérzetü gazdasági növények lejutnak, megtömi. Ezt *altalajtömésnek* nevezi. *Texas*, *Nebraska* és *North-Dakota* államokban erre különböző szerkezetü talajmivelő gépeket használnak. E gépek a gyürüs hengerekhez hasonlitanak, de a gyürük helyett küllőkkel megerősitett kerekeket találunk, mely kerekek pereme kifelé csucsosodó ék. Ezek az ékgyürük az altalajba 15—30 cm. mélységig nyomulnak és ezt a talajréteget összetömik, holott a felső talajréteget forgásuk következtében még jobban felaprózzák és porhanyitják. Ennek következtében az a viz, melyet a téli nedves időszakban a talaj befogadott, a megtömött altalajig, felszivódik, de a laza feltalajba csak igen lassan mozoghat felfelé s igy el nem párolog, hanem a növény hasznára fordithatja.

Magától értetődik, hogy e védekezési módot csak ott alkalmazzák, ahol a talaj természettől laza vagy félig kötött. Kötött talajokon, ha az mélyrétegü, elegendő csak a felső talaj lazán tartásáról gondoskodni. Ez azonban nem azt jelenti, hogy sekélyen szántunk. Mert a szárazság ellen való védekezés első eszköze, hogy *a talajra hullott csapadék lehető tökéletes befogadását biztositsuk.* Ha a kötött talajt őszszel sekélyen szántjuk, a lehullott csapadék vize csak addig halad le akadály nélkül, ameddig a talajt felszántottuk. A fel nem szántott réteg nagyrészt kapilláris hézagokat tartalmaz, ezekben pedig a viz lefelé csak igen lassan halad. A fölös mennyiségü viz kitölti a felszántott réteg hézagait és ha ezek ürmérete nem elegendő, a viz a felületen megáll vagy lejtős helyeken lefolyik. Az a vizmennyiség pedig, mely a talaj felületéről lefolyt, az illető talaj növényzetére nézve elveszett. A másik veszteség az álló viz felületén müködő párolgás következménye. Ezt követi a talaj megkérgesedése vagy eliszapolása. Mindkét esetben éppen a talaj legfelsőbb rétegeiben szünnek meg a nem kapilláris hézagok és a kapillárisok szaporodásával rohamosan növekszik a párolgási vizveszteség.

Ha ellenben őszszel mélyen szántjuk fel a kötött talajt, még ha nagy rögökben marad is, a viz befogadását elömozditjuk, a talajfelszin nem jut viz alá s a talaj kérgesedése vagy eliszapolása be nem következik. Még az esetleges nagy rögök is lassan szétoszlanak, az altalaj pedig a reánehezedő suly következtében magától megtömődik. Ha még tavaszszal az esőzések után a talaj felső rétegét megporhanyitjuk, akkor a kötött talajon is elértük azt, hogy *az altalajban a kapilláris, a feltalajban a nem kapilláris hézagok uralkodjanak.* Ez pedig a vizkonzerválás első szabálya.

Ezt nyomban követi a másik, hogy t. i. *olyan növényeket termeszszünk, melyek a szárazságnak legjobban ellentállanak.* Az amerikaiak ezt a kérdést is behatóan tanulmányozzák. Az olyan államokban, hol a szárazság kérdése napirenden van, az állami mezőgazdasági kisérleti állomás egyik legkimagaslóbb tevékenysége éppen a szárazságnak ellentálló növények felkutatása és tanulmányozása. Egyes államokban e czélra még külön fiókállomásokat is létesitettek. Maga a földmivelésügyi miniszterium növénytermesztési osztálya külön osztályt alkotott e kérdés tanulmányozására, melynek szakszerü közegei ugy az Egyesült-Államok területén, mint más külföldi száraz vidékeken olyan növényeket gyüjtenek, melyek a szárazságnak ellentállanak. Ezeket saját kisérleti terükön (Kaliforniában) kipróbálják és az Egyesült-Államok gazdái közt terjesztik. De maga a száraz vidékeken élő amerikai gazda is egyre azzal foglalkozik, hogy saját növényeit, vetésforgóját tanulmányozza, uj növényekkel kisérletez és ha hasonló vidékeken utazik, a megfelelő növények iránt tudakozódik, magot vesz és otthon kipróbálja.

Vannak növények, melyek kevés nedvességgel is beérik. Ilyenek pl. a délvidéki kaktuszfélék. Amióta *Burbank*-nak, a hires amerikai növénytenyésztőnek sikerült tüskenélküli kaktuszt előállitani, nagyon száraz vidékeken takarmánytermesztés szempontjából ezzel is kisérleteznek. A száraz vidékek főnövénye a buza, mert a gazdasági növények közül ez állja legjobban a szárazságot. Különféle takarmányczirokfélékkel Amerikában jó eredményeket értek el. De mindkettő a talaj nedvességét annyira kihasználja, hogy utána a talaj nagyon kiszárad. Az olyan

A HEID-féle GÉPGYÁR



képviseletét Magyarország területére átvéve, módunkban áll **eredeti HEID-féle gabonakonkolyozókat, eredeti HEID-féle magosztályozó gépeket** jutányos áron, **az ismert elsőrangu kivitelben** szállitani. E gyártmányt tartóssága és kiváló tökéletes munkateljesitése jellemzik. **Ujdonság:** kemény **nickel átvonatu** trieur-köpenyek, melyek tartósság tekintetében minden eddigi készitményt sokszorosan felülmulnak. — Leirással és árajánlattal készséggel szolgál:

Bächer Rudolf, Melichar Ferencz, Budapest, VI., Nagymező-u. 68.

talajon, melyen a luczerna és vele rokon herefélék megélnek, ez a legkiválóbb takarmánynövény. De a luczerna, amerikai nevén „Alfalfa", csak látszólagosan kiván kevés nedvességet. Valóságban több nedvességre van szüksége, mint a buzának, csakhogy terjedelmes gyökereivel oly mélyen lehatol a talajrétegbe, hogy a nedvesebb alsó rétegek vizét is felhasználja. A luczerna azonban porhanyó és mély talajt kiván.

Amióta évente egy-két szakemberüket elküldik Ázsia, Afrika és Ausztrália száraz vidékeire, szárazságot álló növények felkeresésére, azóta az importált növények egész sorozatával kisérleteznek, melyek zöme Turkesztán, Algir, Japán és Kinából származik.

Az Alföldön tervezett növénytermesztési kisérleti állomás egyik igen fontos feladatát, azt hiszem, hasonló kérdések tanulmányozása fogja képezni. Kivánatos, hogy mielőbb e munka elkezdődjék és az alföldi gazda ne nézze kényszerült megadással a gyakori szárazság átkos következményeit. De még előbb sok kisérletre és kutatásra van szükség, mig a mi Alföldünknek legmegfelelőbb szárazságot álló növényeket megtaláljuk. Mert amit másutt látunk, az lehet jó tanácsadó, de nem feltétlen orvosszer. Végül ujra hangsulyozom, hogy ahol öntözni lehet, ott ez a baj orvoslásának leggyökeresebb eszköze. De ahol ez keresztül nem vihető, ott a fent vázolt uton haladva, szintén csökkenthetjük a szárazság okozta veszteségeket.

Sigmond Elek dr.

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: **Kovácsy Béla.**

Hirnevesebb haszonállattenyészeteink.

Lapunk régi törekvése, hogy hazánk hirnevesebb tenyészeteit egyenkint ösmertetve azokról egy gyüjteményes sorozatot állitson össze. E közlemények tárgya: a hirnevesebb tenyészetek keletkezésének, üzemének és állományának ismertetése. Czélja pedig megismertetni a hazai gazdaközönséget a legkiválóbb tenyészállatbeszerzési forrásokkal.

E czélunk megvalósitása érdekében szakszerüleg összeállitott kérdőiveket küldtünk szét — egyelőre mintegy 60 darabot — azon jelesebb tenyészetekhez, amelyeket a budapesti tenyészállatvásárokról ismerünk. E felhivásunkra mostanig mintegy 20 kitöltött kérdőivet kaptunk és ez elegendő arra, hogy azzal megnyithassuk közleményeink sorozatát.

E közleménysorozatban egyelőre csak a szarvasmarha-, sertés- és juhtenyészetek ismertetésére szoritkozunk. Ezen ismertetéseket állattenyésztési és juhászati szakrovatvezetőink irányitása szerint és ellenőrzése alatt szakavatott munkatársaink irják.

A hirnevesebb tenyészetek ilyetén illusztrált leirásaival érdekesebbé teszszük lapunk tárgysorozatát és ami a fődolog, hathatósan előmozditjuk az eladó és vásárló állattenyésztők érdekeit. Havonta — a körülmények szerint — 2—3 ilyen tenyészet leirását közöljük. Reméljük, hogy az első ismertetések megjelenése után a hazai összes nevezetesebb tenyészetek tulajdonosai rendelkezésünkre bocsátják a kért adatokat, hogy ezzel teljesen költségmentesen és hathatós módon lehetővé tegyék tenyészetük alapos ismertetését.

A kérdőiveket kivánatra bármelyik nagytenyésztőnek megküldjük. A kérdőivekhez azonban néhány jól sikerült állatcsoport és egyes állat fényképét kérjük csatolni, mert csak illusztrált ismertetéseket közlünk. A kliséket a szerkesztőség saját költségére készitteti és a fényképeket használat után a beküldőhöz visszaszármaztatja.

Közleményeink sorozatát szarvasmarhatenyészeteink leirásával kezdjük meg. A közlemények további sorozatában azonban, lehetőleg a kérdőivek beérkezésének sorrendje szerint, váltakozva fogjuk ismertetni a különböző jellegü és tenyészirányu szarvasmarha-, juh- és sertéstenyészeteket.

Szarvasmarhatenyésztésünk.

Szarvasmarhatenyésztésünk közgazdasági jelentőségével és fontosságával alig szükséges behatóbban foglalkoznunk, hiszen nyilvánvaló, hogy szarvasmarhatenyésztés nélkül el sem képzelhető egy hasznothajtó gazdaság. El sem képzelhető, mert egyrészt szarvasmarhaállományunk szolgáltatja azt a nagymennyiségü és legjobb minőségü trágyát, melynek segélyével talajunk termőerejét fenntartani igyekszünk, de sőt amelynek nagyobb mennyiségbeni termelésével és felhasználásával talajunk termőképességét a jövőben okvetetlenül fokoznunk is kell, ellenkezőleg a folyton fokozódó és drágulo igényeket nem leszünk képesek fedezni; másrészt szarvasmarhatenyésztésünk olyan jelentékeny közvetlen jövedelmet szolgáltat, amely nélkül ma már egyetlen gazdaság sem volna képes meglenni. Ezen közvetlen s ezzel karöltve a közvetett jövedelmezősége is a jövőben folytonosan csak emelkedni fog, egyrészt mert az emberiség számszerü szaporodásával, de fokozódó keresetképességével is karöltve a hus és tejtermékek fogyasztása folyton emelkedőben van, amely emelkedő fogyasztást elsősorban is szarvasmarhatenyésztésünk kell, hogy kielégitse. Kétségen kivüli dolog, hogy hazánk mai szarvasmarhaállománya fokozódó jövőbeli szükségleteinket csak az esetben fogja kielégiteni tudni, ha számszerü szaporodása és minőségbeli javulása lépést tart a szükségletek fokozódásával, ami egyuttal e mezőgazdasági ág fokozódó jövedelmezőségét biztositja.

Hazánk szarvasmarhaállománya a multban jóformán kizárólag ősmagyar marhánkból, a magyar-erdélyiből állott. A változó mezőgazdasági viszonyok, de meg e szarvasmarha meglehetősen egyoldalu termelőképessége leapasztották e szarvasmarhánk számát az egész állomány 35·3%-ára. A mult század hetvenes éveiben kezdődött meg a külföldi szarvasmarhafajták nagyobb szabásu importja, amelyek jobb tejelőképességük, gyorsabb fejlődésük, jobb hizodalmasságuk által tüntek ki s ezen tulajlajdonságaik által megkedveltették magukat a magyar tenyésztő által is, aki felhagyott az inkább csak egyoldalu erőtermelésre alkalmas magyar-erdélyi szarvasmarha tenyésztésével, nem értvén e szarvasmarha tökéletesebbé tételének módjához s hozzányult a külföldről importált, akkoriban kétségen kivül nagyobb jövedelmet hajtó szines marha tenyésztéséhez. Azóta is számos import eszközöltetett külföldről s eszközöltetik manapság is, amit pedig helyeselni most már azért sem lehet, mert mindazon külföldi fajták, amelyek tenyésztése hazánkban javasolható, olyan elsőrangu tenyészetekkel s olyan számban találhatók hazánkban, amelyek nemcsak minden mennyiségü szükségletet, de minden méltányos igényt is kielégithetnek. Ha számos más indok nem szólana is ellene, ez az egy is elegendő arra, hogy a külföldi importot egyszersmindenkorra feleslegessé tegye.

Az importált külföldi fajták közül a pirostarkák s a borzderesek azok, amelyek általános elterjedésük folytán hazánk szarvasmarhaállományának képét teljesen megváltoztatták. Kü-

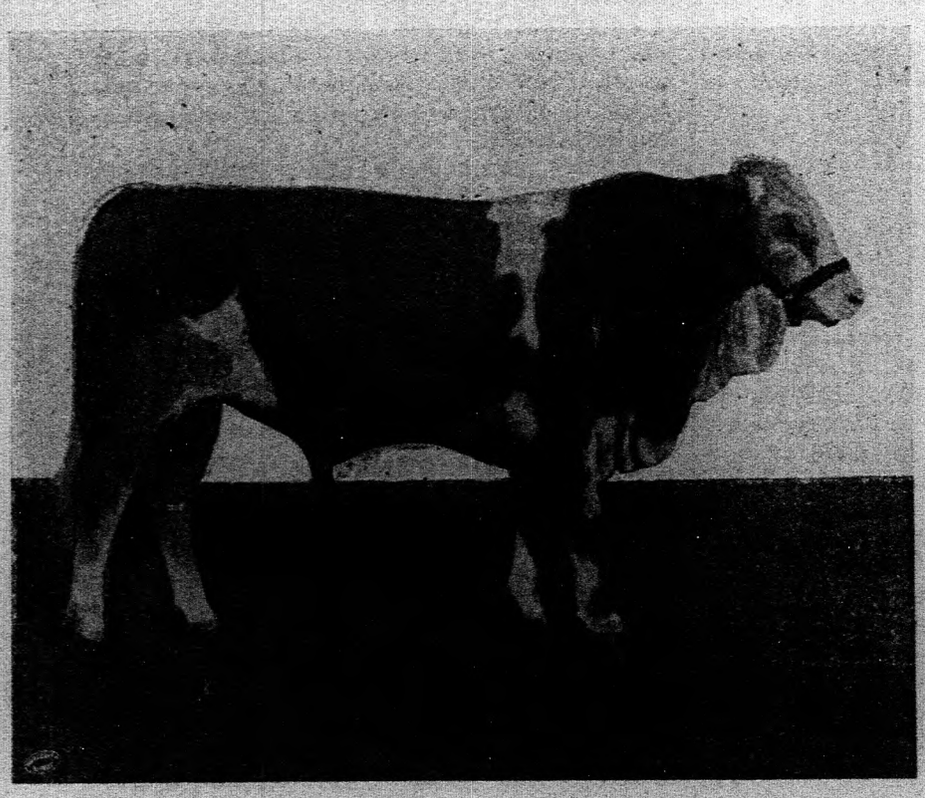

172. ábra. **Csapos**, 21 hónapos szimmenthali bika *Festetits* Vilmos gróf *toponázi* tenyészetéből. Az 1905. évi budapesti tenyészállatvásáron a földmivelésügyi miniszter 2000 koronás sampion dijának nyertese.

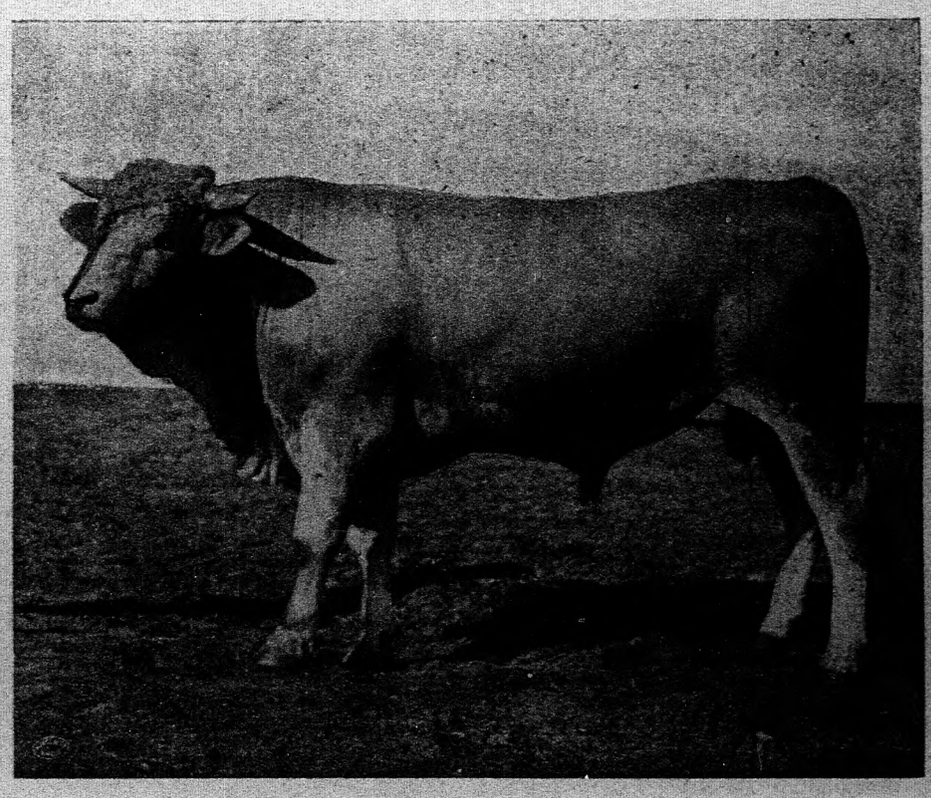

173. ábra. **Cäsar**, 2 éves szimmenthali bika, *Festetits* Vilmos gróf *toponázi* tenyészetéből. Az 1908. évi budapesti tenyészállatvásáron a földmivelésügyi miniszter 2000 koronás sampion dijának nyertese.

lönösen a pirostarkák terjedtek el általánosan, amelyeknek száma az utolsó deczenniumban megkétszereződött. A pirostarkák száma volt:

1896.	1904.	1905.	1906.
1.347,527	2.427,388	2.470,677	2.653,320

De nemcsak számszerüleg szaporodtak, hanem minőségileg is s Magyarország pirostarka szarvasmarhaállománya, ha nem is állitható ma még a külföldiek mellé, — bár jobb tenyészeteink valóban legelső ranguak, — de azokat minőségileg nagyon is megközelitik.

Szarvasmarha tenyésztésünk fejlődése, iránya főleg a hus- és a tejtermelés felé gravitál. Magyar-erdélyi szarvasmarhánkat, ezen páratlan élő motort a napról-napra terjedő mezőgazdasági gépek mindinkább kiszoritják s helyét a hus- és tejtermelő szines marha foglalja el. Igaz, hogy ezen szines marhából a külföld — eredeti hazája — nekünk csak a selejtesét adta ide, de az az üdvös állami beavatkozás, mely immár körülbelül egy negyed század óta legjobb tenyészeteinkből származó apaállatokat oszt ki köztenyésztési czélokra, megteremte a maga gyümölcseit, megjavitotta, de folytonosan javitja most is hazai szines marhaanyagunkat.



174 ábra. **Vándor,** 1 éves szimmenthali bikaborju, *Festetits* Vilmos gróf *toponári* tenyészetéből. Az 1907. évi budapesti tenyészállatvásáron az I. bikaborjudij nyertese.

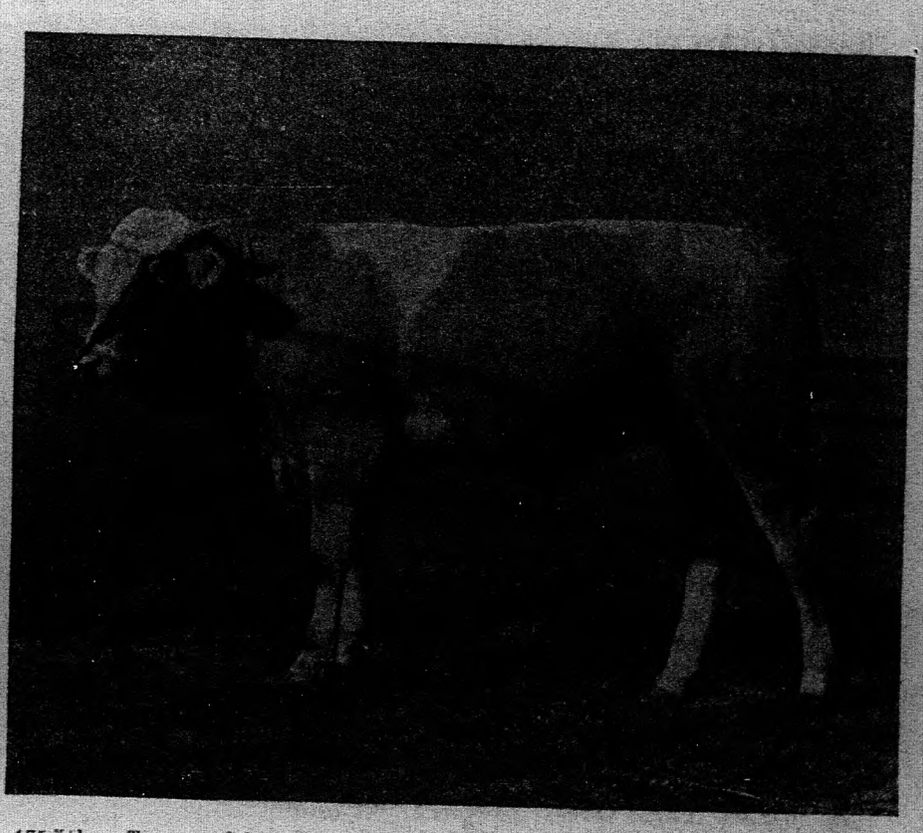

175. ábra. Tizenegy hónapos szimmenthali bikaborju, *Festetits* Vilmos gróf *toponári* tenyészetéből. Az 1908. évi budapesti tenyészállatvásáron az I. bikaborjudij nyertese.

Igaz ugyan, hogy ezen szines szarvasmarhaanyagunk termelőképessége még ma sem olyan, mint aminő eredeti hazájában, de ennek oka nem annyira anyagunk silány voltában, mint sajátos égalji, talaji s gazdálkodási viszonyainkban kereshető és található fel. A külterjes gazdasági viszonyok egyedül az erőtermelő szarvasmarha tenyésztésének kedveznek. A szines marha jobb ápolást, jobb takarmányozást igényel, hogy jó tulajdonságait kifejleszthesse, amely életfeltételeket csakis a belterjes gazdasági rendszer tud megadni szarvasmarhaállományának. Szélsőséges éghajlati viszonyainktól eltekintve, szines marhánk megjavulását akadályozta tehát külterjes gazdasági rendszerünk is, mely az utóbbi deczenniumokban elég gyors tempóban halad ugyan a belterjes gazdasági rendszer felé, nagy átlagban azonban még ma sem tudja megadni azon életfeltételeket, melyek mellett egyedül tökéletesbülhet a szines marha oda, ahova tökéletesbülnie kellene, hogy az eredeti hazájában tenyésztettel minden tekintetben egyenlő minőségüvé válhasson. E tekintetben tehát még sok a tennivalónk, de elég jó uton haladunk, hogy e czélt mert előbb-utóbb elérhessük. El fogjuk érni, ma már intelligensebb gazdaközönségünk jól tudja s erre oktatja a népet is, hogy az emlitett körülményeken kivül állatállományunk tökéletesbitése czéljából döntő szerepet játszik azok átörökitő képességének czélszerü kiaknázása. Minden szaklapot olvasó gazda tudja ma már, hogy nem csupán a testforma, de a tételenyképesség, illetve az az iránti hajlam is átörökittetik, hogy a nagy tejelőképesség, a tej zsirdus volta, a gyors fejlődés, a jó takarmányértékesitő képesség nemcsak az anyáról az üszőutóda, de az anyáról a bikautódon át az üsző, unokára is átörökittetik Ezeket az igéket hirdesse minden gazda, ezekre az igékre tanitsuk a népet s gyorsabb léptekkel fogunk haladni a kitüzött czél felé mint haladtunk eddig.

Hirnevesebb szimmenthali tenyészeteink.

Mielőtt most már rátérnénk a hirnevesebb szimmenthali tenyészeték ösmertetésére, magáról a szimmenthali szarvasmarháról kell egyetmást elmondanunk.

A hazai szines marhák között ez a szarvasmarha, t. i. a szimmenthali van legáltalánosabban elterjedve.

A bos frontosusokhoz tartozik, melynek eredeti hazája Svájcznak alsó és felső Szimmen völgye, a Szaan völgye, Emen völgye, Oberalgau stb. Innét terjedt el azután Németországba s lassacskán csaknem egész Közép-Európára, számos tájfajtát létesitvén, aminő a misbachi, messkircheni, radolfzelli, kuhlandi stb. Ezen általános elterjedésének oka arra vezethető vissza, hogy léteznek ugyan fajták, melyek bizonyos egyirányu termelőképesség tekintetében tulszárnyalják, olyan azonban, mely a gyors fejlődést, hus- és tejtermelőképességet olyan mértékben egyesitse magában, mint a szimmenthali, nem létezik. Egyesitve van ebben a szarvasmarhában mindaz, ami egy szarvasmarhától egyáltalán megkivánható. Fejlődése a mi fogalmaink szerint nagyon jó, mert mig magyar szarvasmarhánk ötéves kora előtt alig van kifejlődve, addig ez legkésőbben hároméves korára teljesen kifejlődik; tejelőképessége nagyon szerény viszonyok között is meghaladja a 2000 litert, jobb viszonyok között eléri az évi 3000—4000 litert is. Hizodalmassága messze tulszárnyalja a magyar-erdélyiét; igavonó képességét mi magyarok nem tartjuk jónak, mégis a szines marhák között a legjobb, amit fényesen bebizonyitott 1889-ben Magdeburgban a német gazdasági egyesület által rendezett igavonó versenyen, amidőn az összes versenyző fajták között az 1350 méteres távolságot a leggyorsabban és pedig 10 percz alatt, a legnagyobb teherrel, 19,750 kg.-al, amely három 12 q-át, összesen tehát 36 q-át nyomó szekéren volt elhelyezve, hagyta hátra.

Ez a szarvasmarha jutott el tehát hozzánk is már a mult század hatvanas éveiben. Örökre maradandó, elévülhetetlen érdemeket szerzett *Tormay* Béla azzal, hogy a mult század hatvanas, még inkább hetvenes éveiben e szarvasmarhát ösmertette s ismétlődő importjai által meghonositotta, megkedveltté tette. Akkor, amikor a külföldi szarvasmarhafajták tenyésztése terén saját tapasztalatokkal még nem rendelkeztünk, valóban nagy tudás és igazi éleslátás szükségeltetett ahhoz, hogy próbálgatások nélkül a legjobbat választva ki, a legjobbat ajánlja meghonositásra. Azóta is számos más fajtával eszközöltettek kisérletek, de egyetlen egy sincs, mely hazai viszonyaink között annyira megfelelt volna, oly általánosan kielégitette volna az igényeket, mint éppen a szimmenthali.

Legelőször a Dunántul kezdett terjedni, mint régi idők óta a kultura magasabb fokán álló kerületben. Egyelőbb ott is természetesen csak uradalmi tenyésztésre használtatott, de a nyolczvanas években már köztenyésztési czélokra is vásároltunk bikákat. Lassacskán utat tört magának az ország északnyugati részeibe, majd a nagy Alföldre is, bár itt talán nincs is egészen helyén tenyésztése, mert sok helyt még ma is külterjesebbek a viszonyok, semhogy életfeltételeit jól megtalálná.

Tiszta vérbeni tenyésztése még ma is inkább csak a nagybirtokokra szoritkozik. Ezeken azonban ma már tulnyomólag telivér szimmenthálit tenyésztenek, amit illusztrál pl. az országos tenyészállat-törzskönyv is, habár nálunk még mindig nem veszik azt eléggé igénybe, ami elég nagy hiba. Be volt jegyezve az orsz. törzskönyvbe:

1896-ban 140 szimmenthali tenyészet 500 bikával és 2415 telivér tehénnel;

1906-ban 191 tenyészet 840 bikával, 4525 telivér tehénnel.

Ha figyelembe veszszük, hogy e számadatokkal szemben mily kevés más fajtáju tenyészet van az országos törzskönyvbe bejegyezve, mindjárt arra a meggyőződésre jutunk, hogy a

szimmentháli nemcsak számbelileg van ma már az országban leginkább elterjedve, de egyszersmind a leggondosabb kezek foglalkoznak tenyésztésével.

S mig a nagybirtokok tisztavérbeni tenyésztésével foglalkoznak, addig a kisbirtokosok nemesitő, javitó anyagul használják. Nem egy vidéken, mint pl. Bonyhád vidékén, Vas megyében stb. létesitett már tájfajtát s mindenü t ott, ahol a nép pirostarka marhát tenyészt, meglátszik a szimmentháli nemesitő, javitó hatása.

Talán helyénvaló volna még e helyen felsorolni azon hazai gazdaságokat, amelyek kiváló szimmentháli tenyészettel rendelkeznek, nem akarunk azonban elébe vágni az adatok beküldése sorrendjének s célszerübbnek látjuk a beküldött ismertetések befejezte után felsorolni azon gazdaságokat, melyek az ismertetéshez szükséges adatokat nem küldték be.

Következzen tehát egyik legelső rangu szimmentháli hazai tenyészetünknek a

Festetits Vilmos gróf toponári szimmentháli tenyészetének ismertetése.

Festetits Vilmos gróf hirneves tenyészete, a toponári, Somogy megyében van. Posta-, vasut- és telefonállomás Toponár.

A tenyészet tisztavérü szimmentháli. 1893-ban létesült Tormay min. tanácsos által *Zweisimenből* importált tehenekből, amelyek Héraházán, Bábolnán és Svájczban szerzett kiváló apaállatokkal fődöztetve, tisztavérben tenyésztetnek.

A tenyészirány tej- és hustermeléssel kapcsolatosan tenyészállateladás. Ehhez képest a főczél a fajtatulajdonságok biztos átörökitése (vérszilárditás) és egészséges erős állatok nevelése a mintaszerü egészséges istállóban s lehetőleg állandóan szabadban való tartással, pormentes izolált legelőn való legeltetéssel és természetszerü takarmányozással.

A tenyészet mai létszáma 1 törzsbika, 23 db tehén, 37 db növendékbika és üszőborju.

Az üszők 22 hónapos korukban kerülnek bika alá. A borjak születési élősulya a bika és a tehén életkora és állapota szerint 38—64 kg. között ingadozik. A további fejlődés azonban az erőteljes, de mégis természetszerü táplálás következtében mindig jó. A borjuk 3 hónapos korukig szopnak és azután még 1 hónapig fokozatosan kevesebb tejet isznak. Később nagyság szerint darabonként $1^1/_2$—$2^1/_2$ kg. árpa-, zab-, lóbabdara- és korpakeverék abrakot és három hetenként változtatva kitünő minőségü réti szénát, luczernát vagy lóherét ad libitum kapnak. Az üszök tavaszkor már féléves korukban legelőre mennek, mig a tavaszi és nyári borjak csak az őszi hüvösebb időben hajtatnak legelőre. A bikaborjak nyáron át tágas, gyepes kifutókban tartózkodnak.

A tehenek évi átlagos tejhozama, az előhasiakétól eltekintve, 2200—2300 liter. A maximális tejhozam 1 db tehéntől 4800 l. A tej literje helyben 14 és 12 fillérrel értékesittetik.

Az egészséges bikaborjak kizárólag tenyészállatnak neveltetnek, mig a nagyon gyengék és rendellenes testalkatuak már szopós korukban eladatnak. Kiherélésre még eddig nem volt szükség.

A tehenek április első felétől november végéig legelőn vannak, sőt nyáron át éjjel is. Szárazság illetőleg legelőhiány esetén este és reggel zöld vagy száraz takarmányt kapnak szükség szerint, de abrak nélkül. A teheneket naponta kétszer, reggel és este fejik.

Az állománytól házi törzskönyvet vezetnek, de most az országos törzskönyvbe fogják azt felvétetni. Saját tenyészanyagul kifogástalanul jó és hatalmas testalkatu állatokat választanak, de emellett tekintettel vannak az anyaállatok tejelőképességére is.

Az állományból évente 8—10 db tenyészbika adatik el $^5/_4$—$1^1/_2$ éves korában. Az idén 9 db adatott el; a költségek levonása után 1544 K. átlagáron adattak el és a tehenek közül csak a kiselejtezettek adatnak el.

A tuberkulozis ellen a teljesen természetszerü takarmányozással, a füllesztett, bevermelt és gyári takarmányok mellőzésével, az állandó legeltetéssel, télen-nyáron át a szabadban frissen meritett viz itatásával, az egésséges, széles, tágas (14 m. széles, 4·5 m. magas), könnyen tisztitható, czementes-traverzes istállóban való tartással és a tenyészállatok idejében való kiselejtezésével védekeznek, még pedig igen jó sikerrel. Tuberkulinnal beojtani csak a tenyészállatvásárra felhajtott állatokat szokták.

Miként e leirásból kitünik, a tejhaszon ez aránylag kicsiny tehenészetben mellékes dolog, mert hiszen a borjak 3 havi szoptatása, az állandó legeltetés és a rendkivül egyszerü takarmányozási mód mellett a tejtermelés forszirozásáról szó sem lehet és tényleg, ha az előhasiakat is számitásba veszszük, egy tehén évi átlagos tejhozama alig haladhatja meg a 2000 litert. A főhaszonvételi forrás azonban a tenyészbikanevelés és e tekintetben, éppen a fenti körülmények, a természetszerü tartás és takarmányozás, nemkülönben a helyes tenyészkiválasztás folytán nevezetes eredményeket értek el. 1902. óta a budapesti tenyészállatvásárokon a tenyészetből 5 drb. bika nyert első dijat és ezek közül 2 drb. (1905-ben és 1908-ban) a földmivelésügyi miniszter 2000 K.-ás sampiondiját. Ilyen rekordot 1900 óta semmi más tenyészet nem ért el és igy bizvást állithatjuk, hogy formatökély dolgában a toponári tenyészet ma a legelsők között áll.

A 172—175. számu ábrákon az 1905. és 1908. évi sampion és az 1907—1908. évben első dijjal kitüntetett bikákat mutatjuk be. Ez ábrákról is látható, hogy a toponári tenyészet a tenyészállatvásár legmagasabb kitüntetéseit méltán kiérdemelte.

TAKARMÁNYOZÁS.

Rovatvezető: Cselkó István.

Fejőstehenek takarmányozása.

Egyuttal felelet az alábbi kérdésre:

Vidékünkön, Délmagyarországon a folyó évben a takarmánytermés éppenséggel nem sikerült. Széna ugyszólván nincsen. Gazdáink a tejelő szarvasmarha takarmányozása tekintetében már most száraz takarmányra — ami legtöbbnyire különböző szalmákból áll — vannak utalva. A takarmányrépatermés sem kecsegtető. Oly gazdáktól, kik gazdaságukban tejtermeléssel is foglalkoznak, valamint tejszövetkezetektől hozzánk az a kérdés intéztetett, a tejelő szarvasmarhát miképpen lehetne legczélszerübben télen át takarmányozni akkor, amidőn csupán szálastakarmányok: kukoriczaszár és szalmafélék állanak rendelkezésre. A kérdés tárgya tehát az, ily szálastakarmány mellett a tejhozam fenntartása, sőt fokozása érdekében milyen abrak és mily mennyiségben etetendő a tejhozamhoz képest? Mennyi abrak etetendő, ha csupán csak szalma, polyva, szecskafélék állanak rendelkezésre és mennyi ha takarmányrépa is van? A nyers czukormelasz miképpen etetendő leggazdaságosabban és mily czukortartalommal kell birnia, hogy a szokványoknak megfeleljen? Mi a nyers czukormelasz ára jelenleg? Egyéb abrak takarmányokkal mily arányban lehet czukormelaszt etetni és lehet-e a tejelő jószággal is etetni? *D. F. G. E.*

*

Tartsa szem előtt, hogy a fejőstehén fehérjéből s keményitőértékből készíti a tejet, mely anyagok tehát a tőgy müködési erélyének megfelelő mennyiségben etetendők, ha azt akarjuk, hogy a tejhozam ne szenvedjen. Számtalan tapasztalati megfigyelés azt mutatta, hogy a körülbelül 500 kg. sulyu tehén kiván naponta:

ha tejed ád	em. tiszta fehérjét	keményitőértéket
0—6 l.	0·5 kg.	3 kg.
10 „	0·75 „	4 „
15 „	1·0 „	5 „
20 „	1·25 „	6 „

A takarmány neme keveset határoz a fejőstehénnél, mert a tapasztalás mindinkább megerősiti azt a nézetet, hogy a takarmány főleg csak fehérjetartalma s keményitőértéke által hat a tejelválasztásra s hogy tejhajtó takarmányok alig vannak vagy valószinüen nincsenek is. Ez az oka annak, hogy a gyakorlat a legváltozatosabb takarmányozást követi a tehenészetekben, mert a fejőstehénné ugyszólván minden takarmány etethető, mely a füevő állatok természetével összeegyeztethető. Ha tehát legalább 3—4 kg. szálastakarmányt, mely természetesen szalma is lehet, kap a tehén s ha azonkivül olyan és annyi abrakot etetünk még, hogy fehérje s keményitőértékszükséglete födözve legyen, akkor megközelitőleg épp oly jól telel, mint ha szénát s répát is kap. A takarmányok tetszés szerinti összeválogatásában csak a vajtermelő van némileg korlátozva, mert egyes takarmányok lágyitólag, mások szilárditólag hatnak a vajra, de ezek a korlátok sem nagyok, mert ellentétesen ható takarmányok alkalmazásával könnyü a középutat elérni. A melaszt illetőleg megjegyezzük, hogy bár jó tejtakarmány, de a jelen esetben alig vehető kombináczióba, mert önöknek fehérjére van szükségük, amennyiben sem a szalma, tengeriszár, polyva, sem a gabona nem tartalmaz elegendő fehérjét, mig ellenben szénhidrát elegendő van benne. Mint fehérjében igen gazdag s gyakorlatilag is kiváló tejtakarmányoknak elismert abraknemeket, a hüvelyes magvakat, pl. a szelid s vad bükkönyt, babot stb., valamint a különféle olajgyári hulladékokat ajánljuk, melyek mindegyikéből, t. i. hüvelyes magot s olajpogácsát értve, 1—2 kg.-ot kaphat a tehén naponta. Közepes fehérjetartalmu, vagyis a gabona s hüvelyes mag — olajpogácsák között

LOKOMOBILOK, GŐZCSÉPLŐGÉPEK, BENZINMOTOROK, ARATÓGÉPEK,
TALAJMÍVELŐ ESZKÖZÖK, TELJES MALOMBERENDEZÉSEK, STB. STB.
KIVÁNATRA SZIVESEN KÜLDÜNK ÁRJEGYZÉKET ÉS KÖLTSÉGVETÉST.
MAGYAR KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
A MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE. BUDAPEST

mintegy átmenetet képező kereskedelmi takarmányok pedig a korpák, malomkonkolyos, szárított szeszmoslék, szárított sörtörköly, malátacsira s még néhány. Sorainkból önkényt következik, hogy arra a kérdésre lehetetlen látatlanul válaszolnunk, hogy mennyi abrak etetendő, ha csupán csak szalma, polyva s szecskafélék állanak rendelkezésre s mennyi ha takarmányrépa is van, mert azt a tehenek sulya s tejelőképessége, a szalmakészlet nagysága s az abrak neme befolyásolja, de hogy mégis némi támpontokkal szolgáljunk, avval a föltevéssel számitunk ki néhány adagolást, hogy a tehenek körülbelül 450 kg. sulyuak, 7—8 l. tejet adnak naponta s hogy szalmafélékben bővelkednek. A tehenek tápszükséglete ily föltevések mellett 0·55—0·6 kg. fehérje s 3·25—3·5 kg. keményitőérték, szárazanyagfelvevőképességük pedig 11·5—13·5 kg. 1. 5 kg. szalma s tengeriszár, 3 kg. polyva, 1·5 kg. olajpogácsa s 1·5 kg. korpa. A következő példákban ugyanannyi szalmát s polyvát számitva, csak az abrakot tüntetjük fel. 2. 2 kg. hüvelyes mag s 0·5 kg. olajpogácsa. 3. 4·5 kg. korpa. 4. 1·5 kg. olajpogácsa s 1·5 kg. árpa és tengeridara. 5. 10 kg. takarmányrépa s 2 kg. olajpogácsa. A szalmát, tengeriszárat, polyvát természetesen csak akkor mérjük ki, ha takarékosan kell velük bánnunk, mig ellenkező esetben a tehenek tetszésére bizzuk a fogyasztást. Ha több tejet adnak a tehenek, akkor az abrak ugy volna szaporitandó, hogy minden liter tejtöbbletre mintegy 0·5 kg. korpát vagy 1/3 kg. hüvelyes magot vagy olajpogácsát számitunk. Végül megemlitjük, hogy aszályos évek gyakori kisérője a csontporhanyósság, mert a növényeket csak a viz képesiti arra, hogy a földből elegendő foszforsavat s meszet vegyenek föl; az idén tehát kevés ásványi anyagot tartalmaz a széna s szalma. Miután azonban a tehenek abrakot is kapnak, jó azt tudnunk, hogy utóbbiban rendesen elegendő a foszforsav, de gyakran kevés a mész, mi miatt — elővigyázati szempontból — 30 gr. iszapolt krétát tanácsos fejenként s naponta etetni. Ez az anyag olcsó s azért nem kell érte a pénzt sajnálni.

Ha a fejőstehenek számára a mostani takarmányviszonyok mellett nem is ajánljuk a melaszt, de a csekély fehérjeszükségletü ökrök s idősebb növendékmarhánál azt a hasznát veszszük neki, hogy az állatok hasonlithatlanul több szecskát esznek, ha melaszszal locsoljuk le, mintha szárazon kapják. A melasz czukortartalma 45—50%, kémhatása lugos, ára budapesti jegyzés szerint ab czukorgyár 9½ K. per q. Etetési módja az, hogy 3—8-szor annyi vizben feloldva öntözőkannával a szecskára locsoljuk s avval felitatjuk. A tehenek 1—1·5, az ökrök 2 kg. melaszt kaphatnak naponta. Azonkivül még 0·5 kg. olajpogácsát vagy más fehérjedus abrakot is tanácsos az ökörnek adni.

Cselkó István.

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGY.

Rovatvezető: **Hutyra Ferencz dr**

A sertésvész immunizálásáról.

Sokat vitatott, de még el nem döntött kérdés, vajjon a vészen keresztül ment sertést a betegség immunissá teszi-e vagy sem? Beleeshet-e ujból a vészbe és elhullhat-e benne akkor csakugy, mintha az első fertőzés okozta betegség meg sem sanyargatta volna?

Háromféle vélemény van ebben a tekintetben. Az egyik szerint a vész immunizálja a sertést, tehát ujból való megbetegedése csak étvágytalansággal és lázzal jár, lefolyása pedig igen enyhe, csak alig számottevő százalékkal; a másik szerint a vész nem immunizál, tehát 2—3-szor is, esetleg egy esztendőn belül is sürü időközökben egyformán erős mérvü hullással pusztithatja a falkát, mig a harmadik vélemény oda alakult ki, hogy a vész a falkát teszi csak vészmentessé, de az egyedeket nem.

Mezőgazdaságunk egyik nagyon fontos, nagy koczkázattal, de siker esetén magas jövedelemmel járó ágának: a sertéstenyésztésnek és tartásnak ezen életbevágó, pénzügyi érdekeket nagyon közelről érintő kérdése kell, hogy minden vele foglalkozó gazdát és hizlalót egyformán érdekeljen. Csaknem mindegyiknek van már másoktól hallott, de sajnos, saját kárán szerzett tapasztalata is és miután gyakori eset, hogy vételekből és vásárlásokból kifolyólag a nézetek igazságának eldöntésére birósághoz fordul a károsult fél, közszempontból is üdvös lenne e kérdésnek minél több oldalról való megvitatása, valamint a gyakorlati tapasztalatok közlése, hogy ennek alapján határozott, az igazságnak legjobban megfelelő nézet alakuljon ki, mely peres esetekben a bíróságnak is mérvadóul szolgálna.

Mielőtt ezen fontos kérdés megvitatásához csekély tudásommal hozzájárulnék, előrebocsátom, hogy távol áll tőlem a szándék az igazságot kereső birót és a tudománynak nagyrabecsült és tekintélyeknek elismert embereit nézetem helyességéről meggyőzni; csupán több évi gyakorlati tapasztalataimból leszürve állitom fel nézetemet, melynek ellenkezőjéről — szerénytelenség nélkül mondva — sem a biró, sem a tudomány álláspontján levő orvos meggyőzni nem tud.

Erős a meggyőződésem, hogy a sertésvészben volt sertés nemcsak bizonyos ideig, hanem egész életén át immunis marad.

Ezen nézetem támogatására és az ellenvélemények megdöntésére a következőket állitom:

Bár mindenkinek véleményét tiszteletben tartom, mégis bizonyos kerülgetésnek, nem határozottan kialakult nézetnek tartom azt a feltevést, hogy a vész csak a falkát immunizálja, az egyedet nem. A „falka“ szó csupán gyüjtőnév, csak fogalom és nem egy-egy irányban érző, egyöntetü, egységes lény. Falka, ha 400 drb.-ból áll és falka akkor is, ha a 400 drb.-ból csak 50 drb. marad meg. Magát a falkát csak általánosságban, képletesen támadja meg a vész, mely az egyedeket ejti betegségbe és pusztitja gyakran halomra.

Sokszor halljuk az igazságnak nem éppen megfelelő azt az állitást, hogy a vész nem immunizál, akár ½ éven belül is ujra belejöhet a már átvészelt sertésbe és épp ugy pusztithatja, épp oly magas hullási százalék lehet a szomoru következménye, mintha a vész szüz talajon dolgozna.

Hova jutna a tenyésztő, ha a vésznek nem lenne immunizáló hatása? Ha belejön a malaczokba a vész akkor az éves, 2 éves ivadéknak, a tenyészkoczáknak csak ugy kellene hullania, mint a malaczoknak, melyeknél pedig gyakori eset, hogy 60—80% is elpusztul.

Ha valóban nem mentesitené a sertésvészen keresztülment jószágot a betegség oly irányban, hogy a baj másodszori, esetleg ismételt kiütése esetén az a betegségnek már megedzett szervezetével ellenállana, vajjon mely tenyésztő és hizlaló folytatná még ezt az óriási koczkázattal járó, ilyformán könnyen a vagyoni tönk szélére juttató vállalkozást? Igaz ugyan, hogy a gazda, kinek a jövedelmet szolgáltató terméseegészen a magtárba vagy a vasuti kocsiba rakásig Isten szabad ege alatt van, kitéve az elemek néha sulyos kártételeinek, a maga termelésével, mint vállalkozással, szintén koczkázatos üzletet folytat, de még sem oly magas a rizikó a gazdasági termelésnél, mint lenne a sertéstenyésztésnél és hizlalásnál.

Hadd állitsak példaképpen elötérbe egy oly gazdaságot, mely maga tenyészti a növendéket s azt felnevelve, akár meghizlalja, akár másnak eladja. Tudjuk jól, — nyilt titok ez — hogy az ilyen gazdaságban minden évben, az év egy részében, néha egész éven át pusztit a sertésvész, tehát a teljes fertőtlenités ki van zárva. Mai gazdálkodási viszonyaink között a gazdaságoknak bizonyára tekintélyes részénél az alaposan és szigoruan keresztülviendő fertőtlenités az épületek régisége vagy egyéb más helyi körülmények folytán nem is lehetséges és a locsolgatás és meszelgetés inkább csak arra való, hogy a zár feloldása végett kijövő állatorvos azt éppen hogy meglássa.

Már most a malaczokat ½ éves korukban megtámadó vész, mondjuk, hogy 50%-ot elpusztit. Ez, sajnos, nem is oly magas százalék. Ha ez évben pusztitó hatással ujra belejöhet a vész, valamint a következő és a harmadik évben, vajjon marad-e belőlük hirmondónak is?

Tisztelettel elismerem a tudomány azon álláspontjának helyességét, hogy a vész igenis ujra belejöhet a falkába és okozhat is elhullást, de ez csak csekély mérvü lehet, alig 2—3% és ekkor is főleg a betegségtől előzőleg nagyon is megsanyargatott vagy nem egészséges egyedeket viszi el. Eddigi — 12 éves — gyakorlati tapasztalataim között csak egy eset van, mikor az elhullás magasabb, 5% volt. Tavaly nyáron történt ez, mikor a süldőim között nagyban pusztitó sertészvész átragadt a már vészen átment hizókra és hogy ezeknél ily magas százalékot vitt el, ennek oka szerintem főleg az volt, hogy a hizók a tavalyi szigoru télben részben lesántultak és ezen betegséget nehezen kiheverő sertések közül a leggyengébbje pusztult el, bár a pár napi étvágytalanság és lázas állapot csaknem minden darabnál jelentkezett.

Ha a vész nem immunizálná a sertést, nem-e szünne meg hamarosan világhirü sertéshizlalásunk? Hisz melyik vállalkozó volna oly könnyelmü és meggondolatlan ilyen aránytalanul magas, szinte a kártyajátékhoz hasonló koczkázattal járó üzlettel foglalkozni?

*

Mióta a sertésvész oly óriási károkat okozott a gazdának és hizlalónak, a vészen átment sertést mindig drágábban fizetik, mint az át nem vészeltet, mely áralakulás természetes és érthető is. Az ezen üzlet szülte káros kinövésről óhajtok szólni e tárgygyal kapcsolatosan, miután vele szorosan összefügg és közszempontból szolgálatot vélek teljesiteni, ha az ezen irányban kifejlődött visszaélések leplét kissé megbolygatom.

Gyakori az eset, midőn a gazda által átvészelt gyanánt és igy magasabb áron vett sertésbe alig pár havi nálalétel után belejön a vész és csak ugy hull rakásra a sertés, mintha a vésznek még a hirét sem hallotta volna.

Nem akarok a mai politikai és társadalmi életben — sajnos — oly nagyon is divatos meggyanusitás csunya bünébe esni, azért neveket nem emlitve, csak általánosságban beszélek, bár gazdatársaimtól többször hallottam ilyen panaszokat, sőt nálam is megesett az a — magyarán mondva — közönséges csalás, hogy a vészen átmentnek eladott süldőkbe megérkezésük után alig 6 hétre belejött a vész (holott a gazda-

Szivattyuk és Mérlegek

különleges gyár
GARVENSWERKE,
WIEN, II., Handelsquai No. 130.
Mintaraktár: I., Schwarzenbergstrasse 6.

ságban mintegy 5 év óta nem fordult elő erre eset) és rövid idő alatt 66% hullott el belőlük.

Ily esetben kára van a gazdának azáltal, hogy a megvett sertésbe fektetett tőke, annak kamatja, a várható nyereség, valamint a feletetett szemes eleség értéke és egyéb költségei elvesztek és ha panaszával a bírósághoz fordul, nem mindig mint nyertes kerül ki a perből.

A gyakorlati életben kétféle csalást lehet megkülönböztetni: az egyik olyan, melylyel a gazda nem árt sem egyeseknek, sem a köznek, csak a nem mindig gyakorlati élet szülte és a mai viszonyok között néha ósdi törvények egyes pontjait, valamint a helyi szabályrendeleteket kerüli meg, mig a másik: az alattomos, az veszedelmes csalás, mely egyenesen mások anyagi károsodásából szerez magának pénzbeli előnyöket.

Az első meghatározás megértetésére példával szolgálok. Májusban kiüt az egyik major állatállományában a száj- és körömfájás. Már most szigoru zár alatt kellene tartani ezt a majort, lelkiismeretesen őrizkedve és félve a betegségnek áthurczolásától a másikba. Bejelentve az esetet az állatorvosnak, ő is erre fog utasitani, hivatkozva a törvény és a miniszter idevonatkozó rendeleteire. Vajjon büntetendő cselekmény-e az, ha ilyenkor a többi majorok igás ökörállományát egy helyre összecsapom, hogy egytől-egyig mind inficiálódjék, akkép okoskodva, hogy májusban a fogatos munka szünetelése idejében a zöld füvön hadd heverje ki a bajt, de mire bükkönyhordásra, takarodásra kerül a sor, keresztülment legyen mindegyik ökör a betegségen. Kárt nem okoztam ezen tényemmel senkinek, bár megkerültem a törvény rendelkezését, mig magamnak nagy előnyt szereztem a baj egyidőbeni, egyöntetü lefolyásával. Azt hiszem, gazdatársaim nem ítélnének el ilyesmiért.

Sokkal komolyabb elbirálás alá esik és mondhatni közveszélyes a csalásnak másik neme, mely éppen alattomosan, ravaszul keresztülvive, könnyen kikerülheti a büntető igazságszolgáltatás megérdemelt szigorát. Itt is a jelen tárgyra vonatkozó példával szolgálok.

Az eladó, hogy sertéseiről hivatalosan bizonyithassa, miszerint azok a vészen átmentek és igy magasabb árt érhessen el értük, ha valami kisebb, kevesbbé veszedelmes baj is üt a falkába; igy pár darab orbánczban megbetegszik, vagy meghülés következtében tüdőbajt kap és el is döglik, kihozatja az állatorvost. Tisztelettel kalapot emelek az állatorvosi kar képzettsége, szaktudása és szigoru lelkiismeretessége előtt, de utóvégre ők is csak emberek és mikor a külső jelek és a bonczolásnak szemmel látható tünetei olyanok, hogy azok könnyen összetéveszthetők: egyformán rámondható az orbáncz vagy sertésvész. Vajjon hány vidéki állatorvos rendelkezik górcsővel, hogy preczizen megállapithatná a betegséget?

A pár százalék elhullás megszüntével ez bejentődik és fel lesz oldva a zár, a sertések tehát gyenge lefolyásu orbáncz vagy más baj folytán megszerezték eléggé olcsón a vészmentes előnevet. Már most még ha 10—20%-os, nem vészben történt elhullás folytán hivatalosan is vészen átmentnek nyilvánitott sertést drága pénzen megveszi a gazda és nála kiütvén a vész, rakásra hull az állatja: hiába perel, mert az eladó tudja bizonyitani, hogy vészen átment eladott falkája, amit különben eladáskor is hangoztatott, a biróság az eddigi szakértői véleményt teszi magáévá, hogy t. i. a vész nem immunizál és felperest elutasitja keresetével, holott kézen fekvő tapasztalati dolog, hogy ha az átvészelt sertésbe bele is jön a vész, arra csak igen kevés, alig 2—3%-nyi elhullással lehet veszélyes.

Az állatorvos figyelmét tehát a becsapásra utazó eladó hamis információkkal a vészre tereli és anélkül, hogy gyanusitani legkevésbbé is szándékom lenne, az állatorvosi főiskola vizsgálata nélkül a betegség tüneteiből nem mindig biztos támpontokat nyerő állatorvos, különösen ha a környéken más valahol is fellépett a vész, nyugodt lelkiismerettel állapithatja meg a vészt. Miután pedig a tudomány álláspontja jelen esetben nem azonos a gyakorlati igazsággal, egész büntetlenül lehet üzni az ilyen becsapásokat. De még ha el is itéli a biróság az alperest, vajjon mire itélheti el? Ha a sertés ára kilogrammonként például 1 korona, a vészen átmenté pedig 1 korona 40 fillér, a 40 fillér különbség visszatéritése kevés kárpótlás a feletetett eleségért, a megsemmisült vállalati haszonért, valamint a zár által szenvedhetett egyéb károkért.

Gazdatársadalmilag és sürgősen kell fellépni a sertéskereskedelem ilyen káros kinövésével szemben és odahatni, hogy a szakértői vélemény alapja a tapasztalati igazságban gyökerezzék, vagyis hogy a biróság a vész immunizálásának tényét elfogadva, az ilyen becsapások ellen szigoru és igazságos itélettel megvédelmezze a gazdát.

„Senki sem próféta a maga hazájában", én még máshol sem, de sejtem és érzem, hogy el fog jönni az idő, mikor ebben az irányban ily alapon egységes vélemény lesz. Addig is azonban a jelenlegi felfogás folytán tömérdek kárt szenved a rászedett és becsapott vevő.

Bizonyára merész állitás, de hisz tényekkel támogatható az, hogy az illetékes körök véleménye nem mindig az igazi. Bizonyságul hozom fel azt, hogy a Kőbányára szállitandó sertések szállitási engedélyét illetőleg ma már szabadabb, méltányosabb és a valóban helyes felfogás uralkodik, mint azelőtt, ami mindenesetre előnyös és kedvező a jelen gazdáira, de mennyi, tömérdek, számokban ki nem fejezhető kárt szenvedett a gazda és hizlaló addig, mig a mostani felfogás jutott uralomra.

Krón Dénes.

*

Nyilvánvalóan félreértésen alapul a czikkiró urnak az az állitása, hogy a tudomány emberei nem ismerik el a sertésvész immunizáló hatását s hogy nézetük szerint „a vész a falkát teszi csak vészmentessé, de az egyedeket nem." A tudományos kisérletek, teljes megegyezésben a gyakorlati tapasztalatokkal, melyeket a tudomány embere önként érthetőleg szintén kellőképpen értékesit következtetései közben, beigazolták azt, hogy a *sertésvész*, — értve ez alatt a sertéspestises fertőzésen alapuló, esetenként változatos kórképekben nyilvánuló megbetegedéseket — *igenis immunizálja azt az állatot, mely e betegséget kiállotta, még pedig rendszerint az egész életére.* Ismételt megbetegedések csak nagyon kivételesen és csak akkor észlelhetők, ha az első izben az állat nagyon enyhén, alig észrevehető módon betegedett meg és ha a második fertőzés szokatlanul erős volt.

A sertésvésznek ez az általánosan elismert erélyes immunizáló hatása azonban nem zárhatja ki azt, hogy valamely *falkában* a vész esetleg ismételten fel ne merüljön. Ezt a lehetőséget el kell ismerni, ha tekintetbe veszszük azt, hogy némelykor a falkába beütött vész nem betegit meg *minden egyes állatot*, hanem egy részök, talán azért is, mert a ragály továbbterjedése ellen erélyesen védekeznek, megkimélve maradt a befertőztetéstől. Ha az ilyen falkába később ujból belekerül a ragály, akkor az első izben megkimélt állatok, mert előzőleg nem immunizálódtak, most meg fognak betegedni.

Ezen a körülményen alapulnak azok a *gyakorlati* tapasztalatok, melyek igazolják, hogy ugyanabban a falkában a sertésvész ismételten uralkodott. Önként érthető, hogy minél nagyobb volt az első alkalommal a veszteség, annál kevésbbé kell később az ismételt megbetegedéstől tartani.

A tudományos vizsgálatok eredményei tehát teljesen egyeznek a gyakorlati tapasztalatokkal. Ha mégis a sertéskereskedelem terén bajok mutatkoznak, ugy ennek az az oka, hogy a vevők megelégszenek *a falka átvészeltségének egyszerü igazolásával*, amikor pedig módjukban állna *jóval értékesebb biztositékokat* ebben az irányban követelni és szerezni.

Nézetünk szerint az átvészeltséget igazoló bizonyitványokban egészen szabatosan és részletesen fel kell sorolni azokat a *ténybeli adatokat*, melyekből a szakértő a sertésvész fennforgására és a járvány lefolyására vonatkozó következtetéseit levonta, önként érthetőleg annak is szabatos megjelölésével, hogy az illető falkában mely időben uralkodott a járvány és mennyi elhullást okozott.

Ha az adásvétel ilyen formaszerüséggel történik, akkor egyszerü és méltányos lesz az idetartozó peres esetek elbirálása, mert a vevő kellőképpen tájékozódhatik a járvány jellege, illetve az általa okozott veszteségek nagysága felől, az eladónak pedig helyt kell állnia az átvészeltséget igazoló ténybeli adatok valódiságáért és szavatossági kötelezettsége azonnal előtérbe lép, amint a vevő ez adatok valamelyikének valótlanságát kimutatja.

H. F. dr.

GAZDASÁGI GÉPÉSZET.

Rovatvezető: ifj. Sporzon Pál.

Baloldalt vágó aratógépeket kérünk!

E czimü czikkhez a gyakorlati gazda szempontjából akarok hozzászólani. Teljesen igaza van a t. rovatvezető urnak, hogy az aratógépek nem „a rajzasztalon születtek", hanem a praxis és a teoria közös gyermekei. Gyakorlati szempontból teljesen mindegy, vajjon jobbról vág-e a gép vagy balról, mert a kézi erővel való együttmüködés aratáskor épp ugy elérhető a jobboldalt vágó, mint a baloldalt vágó géppel,

Takarmánykamarák részére legjobb a „GNOM" benzinmotor,
mely igen kis helyet foglal el, kevés anyagot fogyaszt, minden laikus által kezelhető. Villanytelep berendezésére is igen alkalmas. :: Felvilágositással ingyen és bérmentve szolgál az
OBERURSELI MOTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. BÉCS, VI/2., Gumpendorferstrasse 72.

ha ugyanis a kézi kaszásokat szemközti irányban állitják be a gépek müködési irányához, mert akkor a kaszával „reávágott“ gabona ugyanazon oldalra fog esni, mint a géppel vágott. Az emeltyüknek kezelése, mely ugy a marokrakó, mint a kévekötögépeknél egynek kivételével igen is könnyen eszközölhető munkaközben is, tényleg könnyebb jobb kézről, mint balról. De azért nem ez volt a legfőbb szempont, mely az amerikaiakat arra birta, hogy a hozzánk való *bevitel* czéljaira gyártott gépeket jobboldalt vágónak szerkesztették. A döntő szempont az alkalmazandó igáserő — ló vagy ökör — volt. Amerikában a vontatás kizárólag lóval történvén, az ott dolgozó gépek *mind* baloldalt vágnak, abból indulván ki a gép szerkesztői, hogy a kocsis jobb kezében tartja a gyeplőt, — ez is amerikai szokás — balkeze maradjon szabad az emeltyüknek munkaközben való kezeléséhez. Nálunk sok helyt ökröt is használnak a gépek vontatásához; ez esetben a baloldalt vágó gép teljesen használhatatlan, minthogy az ökröt vezető ember vagy gyerek, általános szokás lévén az ökröt balról vezetni, a talpon álló gabonában volna kénytelen járni. Ez inditotta az élelmes s vevőközönségünk szokásaihoz alkalmazkodó amerikai gépgyárosokat arra, hogy *kizárólag Magyarország* részére jobboldalt vágó gépeket hozzanak forgalomba. *Sch. I.*

*

Teljesen osztom czikkiró ur érvelését.

Rovatvezető.

IRODALOM.

A komáromi m. kir. földmivesiskola leirása és üzemterve. A komáromi földmivesiskola igazgatója, *Ferenczy* Károly kidolgozta az intézet leirását és üzemét, *Hensch* Árpád magyaróvári akadémiai tanár sajtó alá rendezte az összegyüjtött anyagot. Ez már a XII. füzet, melyet a mezőgazdasági szakoktatási intézmények gazdaságainak leirása és üzemtervei czimü sorozatban *Hensch* Árpád ak. tanár összeállitott és a m. kir. földmivelésügyi miniszter kiadott. A füzet elején az intézet térképe van csatolva. Bevezetőnek a birtok leirását, keletkezését, fekvés-, talaj-, éghajlat- és piaczviszonyait tárgyalják a szerzők. Az iskola 1899-ben keletkezett Komárom város követésre méltó áldozatkészségéből, mikor is 120 hold területet engedett át az iskola czéljaira és 25 számosállat legeltetését dijmentesen. Majd a birtoktest kicsinysége miatt elébb a város bérelt hozzá 152 holdat, amit később az állam meg is vett. Igy a földmivesiskola területe most 272 kat. hold és 683 öl. Tovább az üzemrendszert tárgyalja a füzet, majd a termésátlagokat ismerteti. A kiadás-bevétel, vagyis a gazdasági pontos elszámolás után 1427 korona jövedelmet mutat ki a számadás, ami tekintettel a rossz talajviszonyokra, elégnek mondható. Az állattartás, tejértékesités, takarmányozás, sertéstenyésztés, hizlalás, baromfitenyésztés és azoknak beosztása, elrendezése, mind mintaképpen szolgálhatnak e szakban. A trágyázás, vagyis a sovány talaj termőerejének visszapótlása szintén jó példaképpen állhat gazdáink részére. A jövedelmi előirányzattal záródik az értékes jelentés, mely szerint 42·22 koronát jövedelmez a komáromi földmivesiskola területének holdja. Ugy a leirás kidolgozóját, mint az adatok sajtó alá rendezőjét elismerés illeti a tanulságos és szép munkáért. *p.*

Utazás Nyiregyháza körül hol szekeren, hol gyalog. Ez után a czim után egész nyugodtan odairhatnók, hogy „vagyis a nyugalomba vonult főispán, aki nem nyugszik, mig a megyéje krónikáját nagy tudással, zamatos magyarsággal, hol komoly szakdolgozatokban, hol kedélyes, mulattató történetekben meg nem irja“. *Kállay* András nyugalomba vonult főispán ujra nekieresztette a tollát, akár a Balatonról regélő Eötvös Károly a torkát. Szépen ir. Könnyü neki. *Az élet könyve előtte nyitva van, abból olvassa,* mert átélte. Az után irja, mert átérezte. Istenem, milyen szép volna, ha nyugalomba vonuló főispánjaink ezt a példát követnék. Csakhogy tudás is kell ehhez, meg tapasztalás és életbölcseség. Magában még ez sem elég, hanem irói tehetséget kiván, ami nincs minden emberben, főispánnál legritkábban. Pedig Kállay Andrásban iró erő lappang, amit legfényesebben az bizonyit, hogy előző könyvét is gyorsan érte a második kiadás. Nem divatos iró, sőt igen ósdi a mostani fölfordult világban, de egyet tőle még a szocziálisták sem tagadhatnak meg, azt, hogy reális. Az életet irja. És micsoda életet, ami ritkább, különlegesebb a bölénynél — egy régi, becsületes, igazán magyar világot mutat be .... romjaiban. Sajnos, ennél nincs érdekesebb ritkaság napjainkban és az a szomoru benne, hogy igaz és ritka. Visszavisz 50—60 évvel, majd a jelent dobja elénk azzal a mulatságos szomoruságával, amilyen most az élet a jó vidéken, a Nyirség rónáján. Kállay bátyánk könyvéből nagyon sok fog elkelni, — de vajjon sokan fognak-e belőle tanulni? (Megrendelhető Jóba Elek könyvnyomdájában Nyiregyházán.)

*

Az ezen rovatban ismertetett könyvek megrendelhetők: *Pátria r.-t. gazd. szakkönyvkereskedésében*, Budapest, IX., Üllői-ut 25. (Köztelek.)

LEVÉLSZEKRÉNY.

Haszonbérlet felmondása a jogutód által hitbizományi birtoknál. *381. kérdés.* Hitbizományi birtokbérletem szerződése a törvényszék által mint hitbizományi hatóság által nem volt helybenhagyva. Az eddigi tulajdonos elhalván, annak örököse, mint uj birtokos, bérleti szerződésemet ez évi október 1-jére, mint midőn a gazdászati év a törvény értelmében befejezést nyer, felmondotta julius 20-án, noha bérleti szerződésem több évig tart. Tudomásom szerint jogában áll az uj tulajdonosnak a bérletet felmondani ugyan, de csak a gazdasági évet (mely mindig október elseje) megelőző hat hónappal, illetve jelen esetben április elsején kellett volna azt neki felmondani. Véleményem szerint most már ha fel is mondott julius 20-án, mégsem tartozom a bérletet az 1909. évi október hó 1-je előtt elhagyni, mert ugy vélem tudni, hogy van egy kuriai döntvény, mely szerint bérletnek idő előtti megszüntetését — ha jogos okból történt is az — a tulajdonos csak a gazdasági év megszüntét — mely mindig október elseje — megelőző hat hónapi előzetes felmondás mellett követelheti. *Bérletmegszüntetés.*

Felelet a 381. sz. kérdésre. Kuriai döntvényt nem ismerünk, amely a kérdést ugy szabályozná, hogy a jogutód a telekkönyvileg nem biztositott haszonbérleti szerződést legalább hat hónappal a gazdasági év lejárta előtt köteles felmondani, a marosvásárhelyi kir. itélőtábla azonban 1906. évi május hó 1-én G. 135. sz. a. kelt elvi jelentőségü határozatában a következőket mondotta ki: „A vétel a haszonbérleti szerződést nem azonnal bontja, hanem ha a tulajdonos a haszonbérelt ingatlant másnak eladná, a haszonbérlő — ha joga bekebelezve nincs is — a haszonbérletet csak kellő felmondás után tartozik az uj tulajdonosnak átengedni. Kellő felmondás alatt 6 hónap értendő, mely 6 hónap a kifejlett gyakorlat értelmében mindig a termés beszedése utáni időben, a gazdasági év leteltével jár le.“

Van ezenkivül több elvi jelentőségü kuriai határozat, amely azt mondja, hogy a felmondásnak hasonló esetekben „kellő időben“ kell megtörténnie. Polgári törvénykönyvünk tervezete 1591. §-ában szintén a 6 hónapi határidőt akarja kötelezővé tenni és ezt mondja: „Mezőgazdasági ingatlan haszonbérletét csak a folyó gazdasági év végére mondhatni fel az év vége előtt legalább 6 hónappal.“

Bátran állithatjuk tehát mint jogszabályt azt, hogy a birtok vevője a telekkönyvileg nem biztositott haszonbérleti szerződést csak a gazdasági év végére és csak 6 havi felmondással szüntetheti meg.

Ez azonban csak a *vevőre* áll igy ilyen apodiktikusan, nem pedig általában az *uj tulajdonosra*, mint ezt kérdésttevő véli, mert hisz a bérbeadó halála esetére a Kuriának 1882. évi október hó 30-án tartott teljes ülési, tehát törvényerejü határozata az irányadó, amely igy hangzik:

„Sem a bérbeadó, sem a bérlő halála egymagában nem szünteti meg a haszonbérletet ott, ahol ez szerződésileg kikötve nincsen és ehhez képest, ha a szerződésben a halál felbontó feltételül ki nem köttetett, sem a bérbeadó, sem a bérlő, sem pedig örököseik nem követelhetik a haszonbérlet megszüntetését egyedül csak azon okból, mert a szerződő felek egyike vagy másika elhalálozott.“ Megállapitja ez a teljes ülési döntvény indokolásában azt, hogy nincs hazai tételes törvény, amely akár a bérbeadó, akár a bérlő halálát egymagában azon okok közé sorolná, amelyek a haszonbérletet megszüntetik.

Jogilag tehát ebben az esetben lényeges különbség van a *„vevő“* és az *„uj tulajdonos“* kifejezés között és ha nem hitbizományi birtokról volna szó, a most ismertetett kuriai döntvény volna az irányadó, mert hiszen haláleseről és örökösről beszélünk, aki a haláleset következtében mondott fel a kérdésttevőnek.

A hitbizományi birtokok kivételes jogi helyzeténél fogva azonban az általános jogszabályok nem lehetnek minden tekintetben irányadók. Igy az 1869. évi április hó 7-én kibocsátott igazságügyminiszteri rendelet, amely az 1868. évi LIV. t.-cz.-ben foglalt felhatalmazás alapján

Minden gazdaságban nélkülözhetetlen eszközök

az országszerte első helyen elismert kitünő szerkezetü és legolcsóbb

„Eredeti Kalmár-rosták“ len- és heremagtisztitó-gépek

Elsőrendü hazai anyagból gyártunk ezidőszerint 15-féle nagyságban, különböző szerkezetben **a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő** általános terménytisztitáshoz berendezett különleges gépeket, szelelő és magválasztó rostákat, kézi- vagy hajtóerőre alkalmazva. — **Ezévi ujdonságainkról szi-veskedjék ingyen árjegyzéket kérni.** — Minden esetleges kérdésekre azonnal és dijtalanul válaszolunk.

KALMÁR ZS. és TÁRSA különleges terménytisztitó gépgyára Hódmező-Vásárhelyen.

Telefon 69. szám. **1905. évben Nagy-Enyeden aranyéremmel kitüntetve.** **Sürgönyczim: Kalmár-restagyár.**

áll, 17. §-ában világosan kimondja, hogy a hitbizományi birtokos olyan szerződései, amelyek által az utód a birtok átvételében és teljes élvezetében akadályoztatnék, a *birtokos halálával* vagy jogának más módon való megszüntével *megszünnek*; kivéve, ha a hitbizományi bíróság a gondnok és a várományosok meghallgatása mellett hosszabb időre adott engedélyt. Kétségtelen a jelen esetben, hogy ilyen engedély nincs és kétségtelen az is, hogy a haszonbérleti szerződés az uj hitbizományi birtokost a birtok átvételében és különösen annak teljes élvezetében akadályozza. Következésképpen a bérbeadó halálára vonatkozó kuriai döntvény, szemben a tételes törvényt pótló rendelettel, alkalmazásba nem jöhet és a kérdésttevő haszonbérleti szerződése megszüntnek tekintendő.

Az lehet most már csak a kérdés, deferál-e a 6 hónapos kötelező felmondásra vonatkozó jogszabály a miniszteri rendeletnek, illetve, hogy alkalmazható-e ez a jogszabály a jelen esetre is? Nem tekinthető-e a hitbizományos halála olyan oknak, amely a szerződés *azonnali* megszüntét eredményezi?

Nem ismerünk bírói itéletet, amely ezt a kérdést eldöntené, de több érv szól a kérdésttevő álláspontja ellen, mint mellette. Mulasztást követett el ugyanis a kérdésttevő, amikor bérleti szerződését a hitbizományi bíróságnál be nem mutatta, noha tudta, hogy a hitbizományi javakra kötött bérleti szerződések a hitbizomány uj birtokosát csak ez esetben fogják kötelezni. Ezen mulasztásának következményét előre tudhatta, tudhatta tehát azt is és tudta is, hogy hiába köt hosszu tartamu szerződést, annak hatálya csak a volt birtokos haláláig terjed.

Viszont azonban teljesen méltánytalan és igazságtalan volna az idézett rendeletet ugy értelmezni, hogy a bérlőt az uj hitbizományi birtokos azonnal kiteheti a bérletből, ha a bérleti szerződés a hitbizományi bíróságnál be nem mutattatott.

A két szélső álláspont között a középutat kell választanunk és azt hiszszük, hogy az is a helyes, hogy ebben az esetben a szerződés megszünését ugy kell értelmezni, hogy az a hitbizományi birtokos halálával beáll ugyan, ugy, amint azt a rendelet 17. §-a mondja, de tényleg a bérlet csak a folyamatban levő gazdasági év végével szünik meg. Véleményünk szerint tehát a kérdésttevő bérlete a folyó 1908. évi gazdasági év végével szünik meg. Megszünik pedig nemcsak azért, mert a felmondás megtörtént, hanem azért is, mert az uj hitbizományi birtokos azt kifejezetten nem akarja tovább fenntartani, a régi birtokossal kötött szerződés pedig már annak halálával megszünt.

Még csak azt jegyezzük meg, hogy kérdésttevő téved, amidőn azt mondja, hogy a gazdasági év október 1-én végződik a törvény szerint, mert erre nézve törvény nem intézkedik, polgári törvénykönyvünk tervezete szerint pedig a gazdasági év egyéb szerződéses kikötés és szokás hiányában mindig *november hó* 1-én végződik.

Vantsó Gyula dr.

Késő őszi zöldtakarmány. *382. kérdés.* Ugy a „Köztelek"-ben, mint Cserháti S. ur növénytermesztésében, továbbá a „Mezőgazdák" czimü lapban olvastam egy nyáron vetendő zöldtakarmányról, mely 100 l. tavaszi borsó és 50 l. árpa keverékéből áll. Mindenkor és mindenütt hangsulyozva van, hogy *tavaszi borsó* vetendő. Kérem tudatni, hogy tavaszi borsó helyett nem vethetnék-e *bükkönyt* s ha igen, ezt is 100 : 50 arányban? *É. G.*

Felelet a 382. sz. kérdésre. Oly vidékeken, ahol az időjárási viszonyok kedvezők, hogy augusztus derekáig egynéhány kiadó esőre számithatunk, a tavaszi borsó és őszi árpakeverék elvetésével nagyon jó minőségü, késő őszig (jóformán a tél beálltáig is) kaszálható zöldtakarmányt nyerünk. Ezen takarmánykeverék rendesen tavaszi takarmányborsó s őszi árpa keverékéből áll és pedig egy kat. holdra 100 liter borsót és 50 liter őszi árpát számitva. Arról nincs tudomásom, hogy ezen czélra tavaszi bükkönyt is használtak volna, de miután a tavaszi takarmányborsó s a tavaszi bükköny fejlődési feltételei jóformán ugyanazok, semmi sem állja utját annak, hogy az őszi árpa tavaszi borsó helyett tavaszi bükönynyel kevertessék, ahol a 100 : 50 arányt szintén be kell tartani. *K. K.*

Periculum in mora.

Miért késik a kormány a takarmányinség enyhitését czélzó intézkedések elrendelésével? Miért engedi mulni a napokat anélkül, hogy a haladékot nem türő intézkedéseket az ország állattenyésztését fenyegető veszedelem elháritása s a bekövetkezendő bajok enyhitése czéljából megtenné. Minden egy napi halogatás a már meglevő sulyos helyzetet csak még inkább sulyosbitja s azért a legnyomatékosabban kell a segitő akczió legsürgősebb megindítását a kormány figyelmébe ajánlanunk.

Ne ringassa magát senki abban a hitben, hogy a legutóbbi esőzések lényegesen javitottak az eddigi helyzeten. Itt-ott talán lenditett az esőzés annyit, hogy a legelőket kizölditette, ami a desperatus helyzet közepette nem kicsinylendő dolog ugyan, de nem is tulságosan nagy jelentőségü s bizonyára nem szolgálhat okul a takarmányinség enyhitésére irányuló intézkedések megtételének halogatására.

Abban sem lehet bizakodni, hogy ezentul majd gyakoribb esőzésekben lesz részünk s a kapások: kukoricza, burgonya, répa jobb termést fognak adni, mint aminővel ezidőszerint biztatnak. Adná Isten, hogy ugy volna, de erre alapitani és ebben bizakodni nem lehet. Nagyon könnyen bekövetkezhetik ennek az ellenkezője, sőt a mi klimánk mellett nagyon is tartani lehet attól, hogy az augusztus — szokás szerint — szintén száraz lesz, ami szintén tetézni fogja a takarmányhiányból származó bajokat.

Az inségakczió megindítása ennélfogva felettébb sürgős. A takarmánytermésre vonatkozó pontos adatokkal már bizonyára rendelkezik a kormány, a helyzetet tehát ismeri. De ismerjük mi is s a kép, melyet az ország takarmánytermése nyujt, felettébb sötét. Ime az adatok:

Inséges a takarmánytermés: Udvarhely megyében.

Igen gyenge: Arad, Baranya, Bars, Bács-Bodrog, Bihar, Csanád, Csongrád, Hajdu, az erdélyi megyék tulnyomó többségében, Esztergom, Fehér, Győr, Jász-Nagykun-Szolnok, Komárom, Moson, Pest, Pozsony, Sopron és Szatmár megyékben.

Gyenge (középtermésen alól): Békés, Borsod, Zala megyékben.

Közepes: Nógrád, Sáros, Zemplén, Zólyom.

Beérkezett adataink szerint a meglevő takarmánykészletek *szükesen elegendők* lesznek a téli takarmányozásra: Békés, Bihar, Borsod, Nógrád, Sáros, Szepes, Zala, Zemplén és Zólyom megyékben, viszont a *téli takarmányozásra elégtelenek a takarmánykészletek*: Arad, Baranya, Bács-Bodrog, Csanád, Csik, Csongrád, Hajdu, az erdélyi megyék tulnyomó többségében, Fehér, Győr, Jász-Nagykun-Szolnok, Komárom, Krassó-Szörény, Moson, Pest, Pozsony, Sopron és Szatmár megyékben.

Az ország több mint egy harmad részében tehát a téli takarmányozásra elégtelenek a készletek s szüken fog telni a felvidéki vármegyék kivételével az ország többi részében is. Nagyon is érthető ennélfogva, hogyha *a takarmánykiviteli tilalom elrendelését sürgeti és követeli ugyszólván az egész ország gazdaközönsége.*

De követel egyebet is. Azt nevezetesen, hogy a kormány anyagi eszközök rendelkezésre bocsájtásával tegye lehetővé az inséges termésü vidékek gazdáinak a szükséges takarmányok megszerezhetését. *Ehhez pénz kell s erre a kormánynak kell pénzének lennie.*

Ha Ausztria idáig 4 milliót szánt ugyanily czélra, a magyar kormánynak is elő kell tudni teremteni a szükséges pénzt. És ha a kormány az iparpártolásra számlálatlan milliókat képes áldozni, akkor a magyar mezőgazdaság s az annak alapját képező állattenyésztés óriási károsodástól való megóvására is elő kell tudnia teremteni a szükséges fedezetet.

Nem ajándékot kér a magyar mezőgazdaság a kormánytól. Ne ajándékot osztogasson, mert az demoralizál, hanem könnyü feltételek mellett visszafizetendő kölcsönt adjon. De azt sem egyeseknek, hanem a gazdatársadalmi testületeknek, akikre a megindítandó inségakczió vezetését és lebonyolitását is reá kell biznia, fenntartván magának az irányitást és ellenőrzést.

És ez irányban is sürgős a cselekvés. Mert bár a nagymérvü takarmányhiány magában véve is sulyos helyzetet teremtett, ezt a spekuláczió valósággal katasztrofálissá teheti. Most

Őszi bükkönyt, őszi borsót, biborherét, muharmagot, mustármagot

minden mennyiségben **állomáson átvéve** és **kifizetve legmagasabb áron** vásárol

MAUTHNER ÖDÖN cs. és kir. udv. magkereskedése,
Budapest, VII., Rottenbiller-u. 33. Ajánlatok kéretnek.

is már megfizethetetlenül drágák a takarmányok, de árukat a spekuláczió uzsoraszerüre fogja felszöktetni, ha megfelelő intézkedésekkel ennek a törekvésnek eleje nem vétetik.

Gondoskodjék ennélfogva a kormány az akcióhoz szükséges anyagi eszközök sürgős előteremtéséről s ezek rendelkezésére bocsájtásával tegye lehetővé a gazdatársadalmi testületeknek a vidékük részére szükséges takarmánynemüek megszerezhetését.

Vannak azután egyéb teendők is. Igen fontos különösen a kisgazdáknak tájékoztatása a tekintetben, hogy mikép védekezhetik a takarmányhiányból származó bajok ellen, illetve miként enyhitheti azokat. Az 1904-ik évi takarmányinség alkalmából az akkori kormány sok ezerre menő ily tájékoztató füzeteket bocsájtott ki, melyekben a szükséges utasitások fel voltak sorolva. Hasonló tájékoztató füzet kiadását ajánljuk ez alkalommal is a kormány figyelmébe.

Mulhatatlanul szükséges továbbá, hogy a kormány a kincstári erdőhatóságokat felhatalmazza arra, hogy a lombtakarmány- és alomgyüjtést a kincstári erdőkben az arra szorulóknak ingyen megengedje. A lombtakarmányoknak óriási jelentősége s nevezetes értéke van az adott körülmények között, mert hiszen a derek előtt gyüjtött falevél a közepes szénával, a fél méternél nem hosszabb ágvégek pedig a zabszalmával egyenlő értéküek. A lombtakarmány ingyenes gyüjtésének engedélyezése igen jelentékeny eszköze volt az 1904-iki inség elleni védekezésnek s bizonyára az lesz mostan is.

De ezenfelül meg kell engedni a legeltetést és fükaszálást, füsarlózást minden kincstári erdőben, ha nem is ingyen, de a legmérsékeltebb árért.

Lefoglalandó a katonai élelmezési raktárakból kikerülő összes korpa s a gazdáknak mérsékelt áron bocsájtandó rendelkezésre. A pénzügyi kormány meg kell hogy engedje, hogy a mezőgazdasági szeszgyárak által termelt felesleg moslékot a szeszgyártulajdonosok a vidékbeli gazdáknak eladhassák. Megengedendő továbbá, hogy a gazdák a dohánykórót, melyet normális körülmények között leszántani kötelesek, az idén takarmányozási czélokra felhasználhassák, sőt téli takarmányozás czéljaira elraktározhassák.

Lehetővé kell tenni, hogy az állattulajdonosok teleltetés czéljából állataikat takarmányinséges vidékekről jelentékeny szállitási kedvezménynyel oly vidékekre szállithassák, ahol azok kiteleltetése lehetséges. Elejét veendő az állatok elpocsékolásának s ezáltal a depekoráczió bekövetkeztének, a kormány kamatmentes kölcsönök rendelkezésre bocsájtásával tegye lehetővé azoknak a gazdáknak, akiknek takarmánykészletük azt megengedi, a piaczra dobott állatok, különösen tenyészállatok megvásárlását. Ugyancsak az árdevalváczió elkerülése, illetve most már ellensulyozása czéljából intézkedések szükségesek az állatkivitel elősegitése, a külföld figyelmének állatvásárjainkra való felhivása és tájékoztatása érdekében. Szükséges továbbá a konzervgyárak teljes üzembe való helyezése, amely intézkedések együttvéve az árdevalváczió megszüntetése és a depekoráczió veszélyének elkerülésére hasznos szolgálatokat tehetnek.

Mulhatatlanul szükséges és nagyon sürgős végül, hogy minden néven nevezendő takarmányok szállitására a kormány az önköltséges szállitás kedvezményét megadja.

Mind oly intézkedések ezek, melyek jelentékeny áldozatot kivánnak a kormánytól. Ezek meghozatalát az a sulyos helyzet, melybe az ország a takarmányinség folytán jutott, teljes mértékben indokolttá teszi. A segitési munkálatok gyors megindítása azonban immár halasztást nem tür, mert valóban periculum in mora s a késedelem a sulyos helyzetet igen nagy mértékben sulyosbitaná.

Reméljük, hogy a kormány mindezek figyelembevételével az akcziót minden haladék nélkül megindítja s mindenekelőtt előteremti azokat az anyagi eszközöket, melyek a helyzet orvoslásához elsősorban és feltétlenül szükségesek.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

	Oldal
Az OMGE. közleményei	1643
Egy tengeri kigyó	1643
Periculum in mora	1652
Növénytermesztés.	
Hogyan védekeznek a szárazság ellen az amerikai gazdák?	1646
Állattenyésztés.	
Hirnevesebb haszonállattenyészeteink	1646
Takarmányozás.	
Fejőstehenek takarmányozása	1648
Állategészségügy.	
A sertésvész immunizálásáról	1649
Gazdasági gépészet.	
Baloldalt vágó aratógépeket kérünk!	1650
Irodalom	1651
Levélszekrény	1651
Vegyesek	1653
Darányi miniszter nyaralása. — Személyi hir. — Kinevezés. — Eljegyzés. — Titkárválasztás a Szatmárvármegyei Gazd. Egyesületben. — A gabonapiacz helyzete. — Az osztrák czukorpiacz mult esztendeje. — A Temesvármegyei Gazdasági Egyesület. — Vasuti és gőzhajózási hirek. — Apró hirek	1655
Kereskedelem, tőzsde	1656
Szerkesztői üzenetek	1659

—

Darányi miniszter nyaralása. *Darányi* Ignácz földmivelésügyi miniszter Marienbadból, ahol hosszabb időt töltött, augusztus 2-án, vasárnap érkezik vissza Budapestre. A miniszter pár napot tölt a fővárosban és utókurára Tátrafüredre, rendes nyári tartózkodási helyére utazik.

Személyi hir. *Buday* Barna országgyülési képviselő, lapunk felelős szerkesztője négy heti szabadságra a vidékre utazott.

Kinevezés. *Darányi* Ignácz földmivelésügyi miniszter előterjesztésére a király *Landgraf* János miniszteri osztálytanácsosi czimmel és jelleggel felruházott müszaki tanácsost, a „Köztelek“ kiváló rovatvezetőjét miniszteri osztálytanácsossá nevezte ki.

Eljegyzés. *Telbisz* Károly földbirtokos, az OMGE. tagja Nagykikindáról, eljegyezte *Pálfy* Margitot Szegeden.

Titkárválasztás a Szatmárvármegyei Gazd. Egyesületben. Folyó hó 29-én délelőtt 11 órakor tartotta a Szatmárvármegyei Gazdasági Egyesület igazgató-választmányi ülését, melyen a lemondás folytán üresedésbe jött titkári állás betöltése volt az egyedüli tárgy. Az ülésen jelen voltak *Kende* Zsigmond cs. és kir. kamarás, elnök, *Keresztszeghy* Lajos dr., *Szeőke* Barna alelnökök és mintegy 40 igazgató-választmányi tag. Az előzetesen megtartott értekezleten az elnökség a beérkezett 7 pályázat közül *Kovácsy* Jánosnak, az OMGE. s.-titkárának pályázatát találván legmegfelelőbbnek, őt ajánlotta az igazgató-választmánynak megválasztásra. Nyilt szavazás utján a választmány többsége azonban *Világossy* Gáspár szatmárzsadányi földbirtokost választotta meg. Az eredmény kihirdetése után a nemrégiben egyhangulag elnökké választott *Kende* Zsigmond bejelentette a választmánynak, hogy elnöki tisztéről lemond. Lemondását avval indokolta meg, hogy az igazgató-választmány a beérkezett pályázatok mellőzésével választotta meg az uj titkárt s ő mint elnök, bizalmatlanságnak veszi a választmány részéről, hogy leendő munkatársát ajánlata ellenére választották meg. Kende lemondása után *Keresztszeghy* Lajos dr. ügyvezető alelnök vette át az elnöklést, aki ugyanazon indokolással szintén lemondott alelnöki tisztéről. Megdöbbenéssel vette tudomásul az igazgató-választmány e két vezető férfiu lemondását, annál is inkább, mert éppen *Kende* és *Keresztszeghy* müködése révén remélhette az egyesület felvirágozását. Ezután *Szeőke* Barna alelnök vette át az elnöklést, mire a választmány hosszas tanácskozás után elhatározta, hogy az egész ügyet a közgyülés elé terjeszti, addig pedig az egyesület vezetésére Szeőke Barna alelnököt kérték fel.

A gabonapiacz helyzete. A cséplés teljes erővel indult meg már országszerte és bizony némely vidéken kellemetlen meglepetéseket is hozott a cséplési eredmény. Legkorábban kezdték el a cséplést a Bácskában, a Bánságban, amely helyek délibb fekvésüknél fogva legelőbb szolgáltak érett kalászokkal. Amidőn a Bánságban meglehetősen javult eredményeket lehetett tapasztalni, a tőzsde egyszerre kiadta a jelszót, hogy a terméseredmény, amely buzából várható, sokkal jobb, mint amilyennek a hivatalos becslés feltüntette és ezért egymásután törte le a gabonaárakat. Most cséplés közben, amidőn

Uj termésü
BIBORHEREMAGOT
CSOMÓS EBIRT
BALTACZIMMAGOT
NYÁRI REPCZÉT
FEHÉR HERÉT
ŐSZI ÁRPÁT
„ BÜKKÖNYT
„ BORSOT
vesz a legmagasabb napi áron
Haldek
magnagykereskedése
József főherczeg ő cs. és kir. fensége udvari szállitója,
Budapest, V., Bálvány-utcza 6.

az előbbi esetnek éppen ellenkezője tapasztalható, hogy tudniillik az ország több vidékén éppen oly arányu a csalódás a cséplési eredményeket illetőleg, amilyen volt annak idején a Bánságban a meglepetés az eredmények javulását illetőleg. Ezeket a csalódásokat a tőzsde nem akarja figyelembe venni, hacsak nem tekintjük a lefolyt hét szokatlanul lanyha irányát a cséplési csalódások kihatásának, mert különben talán még ma is tartana a gabonaárak sülyedése. A mai nappal, ugylátszik, a tőzsde iránya fordulóhoz ért, valamivel szilárdabbá lett a piacz helyzete, amihez a fentebb emlitett cséplési csalódásokon kivül az impulzus meg is volt. A külföld — nevezetesen Amerika — szilárdulást jelez. A belföldi konjunkturák — értve ez alatt a vámbelföldet — határozottan kedveznek a hausse kifejlődésének. Az osztrák terméseredmények felől kedvezőtlenebb hirek érkeznek. Sokat ártott az osztrák termésnek a mult heti erős esőzés, amely nagy károkat okozott az érő kalászosokban és egyik-másik osztrák napilap meglehetősen komoly szinben tárgyalja az osztrák mezőgazdaság helyzetét. A kapásnövényeket fenyegető tartósnak mutatkozó ujabb hőség, a rendkivül szük takarmánytermés mind egy-egy mozzanata a hausse kifejlődésének, leginkább azonban elő fogja mozditani a már beállott mérsékeltebb kinálat. A termelők most tartózkodó álláspontra helyezkedtek, mivel tudják, hogy a gabona értéke nagyobb, mint amennyinek a tőzsdei jegyzés feltünteti, ezt igazolja az a körülmény is, hogy a délvidéki malmok aránylag jobb árakat fizetnek ma a buzáért, mint a budapesti tőzsde.

Az osztrák czukorpiacz mult esztendeje. Az osztrák czukorgyárak 1907/908. évi üzleti működésének eredményei most kerültek nyilvánosságra. E jelentésből kitünik, hogy az osztrák czukorgyárak a mult évi időszakban igen kedvező konjunkturák mellett működhettek. A czukor értékesitése a gyárak részéről a legkedvezőbb körülmények mellett történt, amennyiben a czukor ára régen tapasztalt magasságot ért el. Április hó végén 27·25 korona volt jegyzése aussigi alapon. Kiemelendő a jelentésből az, hogy a czukorgyárak — saját bevallásuk szerint — a czukorrépát igen olcsón tudták beszerezni, ami csak előmozditotta a gyártási időszak kedvező viszonyait és a mérleg kedvező eredményét. A mi czukorgyáraink állandó panaszaival szemben tehát az osztrák gyárak a legkedvezőbb üzleti eredményekről számolnak be. Azért érdemes az osztrák czukorgyárak ezen jelentésével foglalkozni, mivel ebből kitünik, hogy a magyar czukorgyáraknak sem lehet okuk a panaszra és ha mégis panaszkodnak, teszik azért, hogy a termelőket meggyőzzék arról, hogy a czukorrépa beváltási ára nem emelhető. Az osztrák czukorgyárak üzleti eredményei azonban arról győznek meg bennünket, hogy a magyar czukoripar panasza alaptalan. Ha az osztrák gyárak ily kedvező eredményeket tudtak elérni, a magyar czukorgyárak sem zárhatták kedvezőtlenebb eredménynyel az évet, ez annál is inkább valószinü, mivel az osztrák czukoriparnak a magyar czukorgyárak egy része mintegy fióktelepe. A czukorgyárak évről-évre kedvező eredményeket tudnak elérni, a termelőknek pedig a czukorpiacz kedvező áralakulásaiban nincsen részük, ki vannak szolgáltatva annak, hogy fáradságuk gyümölcsét más szakaszsza le. Mindez pedig azért van igy, mivel a termesztők nem képesek erélyesen talpukra állani, nem tudnak erős érdekszövetséget alkotni, részint kényelemszeretet, részint nemtörődömségük miatt. Ily körülmények között a czukorrépa kedvezőbb értékesitését sohasem fogják elérni.

Beregi gazdakörök. A Beregvármegyei Gazdasági Egyesület az elmult két év alatt igen szép gazdaköri hálózatot létesitett a vármegye alsó részein fekvő községekben. F. évi julius hó 26-án abból az alkalomból, hogy a 20-ik gazdakörét alakitja az egyesület *Czeiner* Nándor e. alelnök is résztvett ifj. *Fedák* István titkárral a Beregujfalui Gazdakör alakitásában. A beregi gazdakörök rövid fennállásuk óta igen szép munkálkodást fejtenek ki. A 20 gazdakör kebelébe nem kevesebb, mint 1200 magyar kisgazda tartozik. Sok gazdakör már az idén tenyészállatdijazásokat, cserebaromfikiosztásokat, a tiszamenti gazdakörökben kosárfonó és fafaragó tanfolyamokat rendez; az összes gazdakörökben közös használatra 50% állami engedménnyel mezőgazdasági gépek osztattak ki és pedig: aratógép, vetőgép, konkolyozók, lógereblyék és a többi. Jó vetőmagféleségek, mütrágyázási kisérletek végzésével és egyáltalában minden irányban igyekeznek a beregi gazdakörök a Beregvármegyei Gazdasági Egyesület lelkes vezetése alatt a falusi gazdasági viszonyok megváltoztatására befolyást gyakorolni. Az az általános érdeklődés, amelyet az egyesület is a gazdakörök megteremtésével elért, az egyesületet igen szép gazdasági terveinek keresztülvitelére serkenti. Megemlitendő, hogy az egyesület tagjainak száma két év alatt 200-ról 600-ra növekedett és hogy az összes gazdakörök a legszorosabb összeköttetést tartják fenn az egyesülettel, tagjai az egyesületnek és tagul léptek be a Magyar Gazdaszövetségbe is. A legutóbb alakult Beregujfalui Gazdakör elnökévé *Bereczky* József ref. lelkész választatott meg.

A Temesvármegyei Gazdasági Egyesület f. hó 5-én tartja rendes közgyülését Temesváron, a vármegyeház nagytermében a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki jelentés az egyesület 1907. évi müködéséről. 2. Az 1907. évi számadások bemutatása a számvizsgáló-bizottság jelentése kiséretében. 3. Az egyesületi irodahelyiség áthelyezésének bejelentése. 4. Az egyesület hivatalos lapjának megindítása tárgyában javaslat. 5. A Délmagyarországi Mezőgazdák Szövetkezetével az együttmüködés feltételeire történt megállapodás bejelentése és kapcsolatosan inditvány az egyesületi törzsvagyon elhelyezése tárgyában. 6. Tisztujitás megejtése. 7. Esetleges inditványok.

Ekebemutatás. A Beregvármegyei Gazdasági Egyesület a nagyborzsovai gazdakörrel karöltve f. évi julius hó 23-án Nagyborzsován sikerült ekebemutatást rendezett. Az ekebemutatás főtárgyát a földmivelési miniszter által adományozott *Jurenák*-féle ekék képezték. 8 gazdakör kiküldötte, valamint szépszámu vármegyei gazdaközönség előtt folyt le a bemutatás, melyen a kettős csorosztyáju Jurenák-ekéken kivül többfajta hazai gyártmányu Sack-eke is bemutattatott. A jelenlevő gazdaközönség a *Kühne* E. mezőgazdasági gépgyár r.-t. által gyártott *Jurenák*-féle ekék kifogástalan mun-

Terménysszállitások a hadsereg részére. A cs. és kir. közös hadsereg részére 1908 okt. 1-től 1909 szeptember 30-ig terjedőleg szükségelt s ajánlati uton fedezetet nyerő gazdasági termékek beszerzéséről szóló hirdetményből az alábbi kivonatot közöljük:

Katonai átvevő állomások

Terményes	Igló	Lőcse	Eger	Beszterczebánya	Gyöngyös	Losonez	Miskolcz	Már.-Sziget	Munkács	Nyiregyháza	Szatmárnémeti	Ungvár
Széna q.	99	410	434	112	6950	3734	—	124	137	11504	124	496
Alomszalma q.	61	253	268	69	—	2016	—	76	84	—	76	306
Ágyszalma q.	99	360	405	130	—	516	—	132	135	—	126	393
Tüzifa m³	—	1092	1230	434	696	1575	2100	—	533	1363	—	—
Kőszén q.	—	—	3133	—	2036	1774	—	—	—	4134	463	—

Szállitási módozatok s az összes feltételekre nézve részletes felvilágositást nyujt a kassai cs. és kir. hadtest hadbiztossága.

Terménysszállitások a hadsereg részére. A cs. és kir. közös hadsereg részére 1908 szeptember 1-től 1909 augusztus 31-ig szükségelt s ajánlati uton fedezetet nyerő gazdasági termékek beszerzéséről szóló hirdetményből az alábbi kivonatot közöljük:

Katonai átvevő állomások

Terményes	Budapest	Piliscsaba tábor	Cegléd	Örkény tábor	Kecskemét	Szolnok	Zombor	Szabadka	Ujvidék	Székesfehérvár	Tolna	Pécs	Kaposvár
Széna q.	—	50	5970	1427	6940	136	136	830	136	6900	—	434	223
Alomszalma q.	—	27	3690	575	4290	84	84	514	80	4270	—	268	138
Ágyszalma q.	—	1800	165	615	340	132	136	110	130	320	—	400	210
Tüzifa m³	1830	1305	465	575	1190	475	450	350	450	370	25	180	870
Kőszén q.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5290	1170	3820	360

Szállitási módozatok s az összes feltételekre nézve részletes felvilágositást nyujt a budapesti cs. és kir. 4. hadtest hadbiztossága.



Kollár Ferencz-féle „BITUMINA“

tiszta bitumenből készitett valódi aszfalt-tetőlemez

tartós, tüzbiztos, szagtalan, kátrányozást vagy egyéb mázolást nem igénylő **tetőfedőanyag. „Bituminá“**-val fedett tető beszelve szép fehér marad és kitünő védelmet is nyujt a nap melege ellen. **„Bitumina“** régi zsindelytetők átfedésére is kiválóan alkalmas. **☞ Tetőfedések elsőrendü szakmunkásokkal végeztetnek.**

Kollár Ferencz és Társa fedéllemez, elszigetelő-lemez, aszfalt- és kátránytermékek vegyi gyára **Budapest.**

Telefon-szám: 90—21. Gyár: IX., Soroksári-ut 101. • Városi iroda; IX., Ulői-ut 25. Sürgönyczim: Karbolkol Bpest.

káját megelégedéssel nézte. Az ekék egyszerü szerkezete, könnyü igazgatása, biztos járása a nagyon kötött nehézmivelésü talajon is utolérhetlennek bizonyult. A jelenlevő gazdaközönség együttes értekezlete a bemutatás után elhatározta, hogy a nagyborzsovai gazdakör utján köszönő feliratot intéz a földmivelésügyi miniszterhez az ekék adományozásáért és az összes gazdakörök részére egy-egy eke adományozását kéri.

Vasuti és gőzhajózási hirek. *Az osztrák államvasutak reorganizucziója.* A császár és királyi osztrák államvasutak igazgatóságának reorganizácziója ismét napirendre került. Ugyanis a mostani igazgatóságok deczentralizált alakjai nem igen feleltek meg a hozzájuk füzött várakozásnak némely üzletágban. Igy a visszkereseti, vissztérítési és a forgalmi szolgálat bizonyos részében nem volt egységes az eljárás, miáltal részint bonyolódottabbá és késedelmesebbé tétetett az eljárás. A jövőben ezen szakokban nagyobb központositás várható, miáltal sok személyzetmegtakaritás lesz elérhető. Terveznek egy általános igazgatóság felállitását, melybe visszakerül a mondottakon kivül a mai dijszabásfelállitási és leszámolási hivatal is. Egyebekben a központositás csak annyiban vitetik keresztül, amennyiben ezt a vezetés egyöntetüsége kivánja. A mai igazgatóságok hatásköre csak üzletigazgatásági illetve üzletvezetőségi jellegü lesz. Az osztrák példából kivehetőleg kitünik, hogy a deczentralizácziót ott nem vált be, miért is a máv. reorganizácziójának, illetve deczentralizácziójának, követelőit óva intjük, hogy e kérdés elfoglalásánál a tulzásba ne menjenek, mert minél széttagoltabb egy intézmény, annál nagyobb szüksége merül fel a személyzetszaporitásnak és kérdésessé válik, vajjon ezen szaporitás az ügynek nagyobb hasznára van-e. Véleményünk szerint a központi igazgatás legtöbb szakosztályaiban czentralizálni kellene az egyes ügyosztályokat. Ezáltal elérhető volna az ügyek gyorsabb elintézése és egy nagyobb személyzet megtakaritása.

Dijszabási reformok az állatszállitás terén czimet viseli Harmat Ede máv. ellenőrnek a „Magyar vasuti és hajózási klub" által dicsérettel kitüntetett pályamunkája, melyben szerző az állatszállitásnál ezidőszerint érvényes dijszabási határozmányok megváltoztatását az életből vett gazdag tapasztalatok és megfigyelések alapján szükségesnek véli. Kimutatja, hogy a borjuk és szarvasmarháknak a dijszabási határozmányokban megszabott szabványsulya a valóságnak meg nem felelő, miért is szerinte a borjuk szabványsulya akként volna megállapitandó, hogy 3 hónapos korig 60, ezenfelül 6 hónapos korig 100, 6—12 hónaposig 200 kg. vétetnék a szabványsuly alapjául. Vagy pedig 6 hónapos korig 100 kg., ezentul 1 éves korig 200 kg.-os volna a szabványsuly. A szarvasmarhák szabványsulya pedig az eddigi 340 kg. helyett 450 kg.-ra volna felemelendő. A borjuk szállitási dija rendszerint a hivatalos mérlegelés által kipuhatolt tényleges suly alapján volna kirovandó. Végre valamennyi állatnemnél a fuvardij kocsi és fuvarlevelenkint legalább 1200 kg. minimális suly után volna számitandó. Érdekes összehasonlitást mutat be szerző a német vasutak és a máv. állatszállitási dijtáblázataiból, melyekből kivehetőleg kitünik, hogy a németek borjuszállitási tarifája 3—400%-al drágább a mieinknél, a szarvasmarhákéé pedig 50—100%-al magasabb. A szerző oda konkludál, hogyha a föntemlitett három intézkerdést következetesen keresztülvinnék és mérsékelt tarifaemeléssel kiegészitenék, a vasutaknak az állatszállitásból eredő bevételei jelentékenyen emelkednének, annál is inkább, mivel ki van mutatva, hogy az állatszállitás a máv.-nál az önköltségeket sem fedezi.

Marharakodó állomások engedélyezése. A m. kir. államvasutak igazgatása alatt álló Szabolcsvármegyei h. é. vasut vonalán, Szabolcs vármegye területén fekvő *Kállósemjén* állomást, a fogaras-brassói h. é. vasut vonalán, Brassó vármegye területén fekvő *Feketehalom* állomást és Fogaras vármegye területén fekvő *Sárkány* állomást marharakodó állomásokul engedélyezte a miniszter.

Apró hirek. *A paprikahamisitás ellen.* A földmivelésügyi miniszter egy terményhamisitási ügyben (paprikáról volt szó) kimondotta, hogy terményhamisitási kihágás esetében az 1895. évi XLVI. törvényczikk 3. szakaszának b) pontja alapján az büntetendő, aki a hamisitásra alkalmas anyagot, mig c) pontja alapján az büntetendő, aki a már hamisitott anyagot hozta forgalomba. Az ilyen kihágási ügyeknél pedig, mivel orvosok vegyvizsgálatot végezni a törvény szerint hivatva nincsenek, az általa teljesitett vegyvizsgálat csak előzetes (ellenőrző) vizsgálatnak tekintendő s költségei csak mint eljárási költség állapithatók meg.

Lókivitelünk Németországba. Jeleztük már, hogy a berlini Centralstelle für Pferde Zucht- und Handel-Kommandit-Gesellschaft jó igás- és luxuslovakat akar importálni Magyarországból, mert ott az átlagárak 20%-kal magasabbak mint nálunk. Bővebben tájékoztat erről lapunk 58-ik számának lótenyésztési czikke.

Alomtőzeg almozásra. Egyes vidékeken a szalmahiány már most érezhető. A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete (Bpest, V., Alkotmány-u. 31.) áruosztálya alomtőzeget (turfa) ajánl az almozás czéljára. Az alomtőzeggel, mint azt már hasábjainkon is többször megirtuk, a takarmányszük években jól pótolható az alomszalma. A szükségletek bejelentését fentnevezett szövetkezet azonnal kéri, hogy az árajánlatokat megtehesse.

A *községi közmunka felhasználása.* A m. kir. kereskedelemügyi miniszter egy felmerült esetből kifolyólag elvi jelentőségü határozat erejü intézkedésével kimondotta, hogy a községi közmunkának természetben szolgálandó része csakis a községi és viczinális közutak czéljaira, a váltságösszeg pedig csakis a községi közutak szükségleteire forditható. Más czélra a községi közmunka vagy annak váltsága egyáltalán nem forditható.

Tejmunkástanfolyam Csákováron. A csákovári m. kir. földmivesiskolában októker 1-én tejmunkásképző egyéves tanfolyam nyilik meg. A tanfolyamra husz irni olvasni tudó fiatalembert vesznek fel, akik 17-ik évüket már betöltötték. A felvett ifjak teljes ingyenes állami ellátásban részesülnek és a tejtermelés és kezelés minden ágában gyakorlati és elméleti kiképzést nyernek. A kérvények Juhász Vilmos igazgató czimére küldendők Csákovárra (Temes megye).

Szünidei tanfolyam tanitónőknek. Az idén Budapesten és Pozsonyban tartattak szünidei ingyenes tanfolyamok tanitónők részére. A pozsonyi tanfolyamon 50 tanitónő vett részt az ország különböző részeiből. A pozsonyi állami tanitónőképző tanárai és *Horváth* Jenő g. e. titkár tartottak előadásokat. Közben *Horváth* Jenő vezetése alatt megtekintették a dédesdi állattenyésztő-, hitel- és tejszövetkezetet, valamint a gazdakört. Czifferen a Szent Erzsébet otthonban a háziipari himzőiskola és háztartási tanfolyamot tekintették meg.

Parczellázások jutányos és gyors keresztülvitele. A „Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete" üzletmüködési köre kiterjed a parczellázások lebonyolitására és az e czélra szóló kölcsönök adására is. Az intézet rendeltetése kizár minden nyerészkedést, miért is maga parczellázási czélokra birtokot nem vásárol, hanem kivánatra elvállalja méltányos munkadij ellenében a parczellázások teljes (jogi, telekkönyvi és mérnöki) lebonyolitását s e czélra megbizottját a helyszinére kiküldi, aki az összes teendők ellátásáról a helyi kivánalmaknak megfelelően gondoskodik. Parczellázási czélokra az intézet előnyös feltételü kölcsönöket engedélyez, melyekre vonatkozólag az igazgatóság (Budapest, V., Géza-utcza 2. szám) kivánatra minden felvilágositást megad. Az intézet müködésének előnyei: 1. A lebonyolitás olcsósága. 2. Az intézet nyereségrészesedést nem igényelvén, a vevők ugyanazon az áron kapják a földet, ahogy az eladó eladja. 3. A vevők s az eladók a parczellázás minden gondjától megszabadulnak. 4. Az eladó egyszerre egy összegben megkapja a vételárat. 5. Egyetemleges felelősség nincsen. 6. Az összes költségek előlegeztetnek. Az intézet által engedélyezett kölcsönök főbb előnyei: 1. A járadék utólag fizetendő. 2. Kölcsönök már 300 koronától kezdve adatnak. 3. Az egyik módozatu kölcsön teljes készpénzzel fizettetik ki. 4. Közjegyzői okirat nem szükséges, csupán az olcsó közjegyzői hitelesités. 5. A kölcsön az intézet által fel nem mondható.

Iroda-áthelyezés. A *Kalisyndikatus mezőgazdasági tájékoztató irodája* augusztus 1-én *VIII., Üllői-ut 36. szám, I. emeletre* helyezte át irodahelyiségeit.

Mezőgazdasági helyzet.

Arad. A cséplés, hordás, melyet eddig több helyen az eső akadályozott, teljes erővel folyt; a már jelentett termés átlageredménye eddig nem változott. A megye több részén volt kiadó eső, de némely helyen alig valami. Ahol eső volt, ott a kapások jól fejlődnek.

Baja. Az időjárás kedvező, a cséplés szépen halad, az eredmény jobb, mint várták, buza és rozs minősége nagyon szép. Tengeri is sokat javult.

Balassagyarmat. A cséplések mindenütt megindultak; terméseredmény középen aluli. Takarmányhiány eddig még nem érezhető. Mult heti esőzések folytán kapások meglehetősen javultak. E héten azonban ismét szárazság állt be nagy forrósággal.

Debreczen. Takarmánytermés átlag holdanként 4—5 q. az anyaszéna. Piaczi ár: anyaszéna 9 K., luczerna 9 K. a debreczeni piaczon.

Győr. A cséplés folyamatban van. Kat. holdanként átlag a buza 750 kg., rozs 800 kg., az árpa 550 kg. terméstad. Kevés esőzés után ismét nagy hőség állott be, mely az utolsó napokban keveset javult, kukoriczára ártalmas. Burgonyatermés nagyon gyenge lesz, takarmány is igen kevés.

Léva. Az időjárás derült és meleg; az elmult héten sok csapadék volt, mi a gabona behordását és cséplését hátráltatta, de a kapásnövényre, a takarmányra és a legelőre nagyon jó volt. A gabonaféléből közepes termést kaptunk és a szőlő is jó termést igér.

Miskolcz. Időjárás: a mult szombaton ismét jó eső volt, különben nem rendkivül nagy a meleg, mert szél van. Terméseredmény közepes, takarmány kevés lesz.

Nagybecskerek. Változó időjárás volt egész héten kis esőkkel. A cséplési munkálatok az ugarolással nemsokára befejeződnek. A kedvező időjárás következtében a kukoricza nagyon szépen kifejlik, éppen ugy az őszi vetemények és szőlő is.

Nagyvárad. A gyakori esőzések tetemes kárt okoztak a tarlón keresztekben fekvő terményekben. A kapásnövények szépen fejlődnek. A legelő felujult.

Nagykanizsa. A cséplés eredménye általában inkább gyengébbnek mondható, mint kezdetben a próbacséplésnél remélhető volt. Eső kevés volt és még nagy szükség lenne rá, hogy a takarmányféléket vetni lehessen. A szőlő igen szép, gyümölcs is kellően terme t.

Nagyszentmiklós. Buzánk, minden irányból meritett értesülések nyomán, kifogástalan piros, 80—81 kg.-os, aczélos: holdanként 7—10 q. között fizet. A tengerire, habár a környéken átható esők voltak, határunkban egy átható esőre nagyon nagy szükségünk lenne. Kivánatos volna az eső a szőlőre is, melynek hegyói aprók, helyenként már érni is kezdenek.

Nyitra. A cséplési munkálatok e héten sok helyen befejezést nyernek. A cséplési eredmény buzánál kat. holdanként 7—8 q., rozsnál 5—6 q, árpa 6—7 q, zab 6—7 q., tengeri 10—12 q.

Nyiregyháza. Állandó zivataros s jéggel vegyes esők egészen hétfőig nemcsak a hordást és cséplést akadályozták, de sok helyen tetemes károkat okoztak. Kapásoknak és dohánynak nagyon használtak.

Panesova. A cséplési munkák ugyszólván készek, a buza minősége kitünő, 76—80 kg. és átlag 8 mm. Tengeri szépen áll és ha esőt nem is kap, ugy biztos 15 mm. lesz holdankint. Muhart sokan vetettek, mely az esős idő következtében szépen kikelt.

Olcsó árak! GANZ ÉS TÁRSA, HOFHERR ÉS SCHRANTZ FELSŐ-MAGYARORSZÁGI VEZÉRKÉPVISELŐI. Pontos kiszolgálás!
Gőzekealkatrészek, ekevesak, aczél- és fém-alkatrészek, gőzekesodronykötelek. Kazánkovácsmunkák, uj tüzszekrények. Malomberendezések!
Sack-rendszerü ekerészletek, ekevasak, kormányok, mindenféle gazdasági gépek. Diesel-, szivógáz-, benzin-motorok.
SZILÁGYI ÉS DISKANT GÉPGYÁRA, MISKOLCZ.

Sopron. A szárazság igen nagy. Terméseredmény sokkal gyöngébb, mint más években, pedig aratás előtt két-három héttel még szép kilátások voltak jó termés-eredményre. Kapásnövények sokat szenvednek a nagy szárazságtól. Takarmány kevés termett. Szőlők szépen állanak.

Szatmár. Egy álló hétig állandóan esett s az aratást emiatt csak most lehet teljesen befejezni. A keresztben levő gabonában az eső sok kárt tett, azonban takarmányfélékre igen jótékonyan hatott s legfőként a tengeritermésre volt csodálatos hatással, mert a leggyengébb termést igérő tengeriket is jelentékenyen megjavitotta, ugy, hogy most már elég jó középtermés várható.

Temesvár. Az időjárás csapadékos. A tengerivetés meglehetősen javult.

Verseez. A cséplés majdnem kész. Buza átlag 9—10 mm., árpa 8 mm., zab 7 mm.holdanként. A tengeri szépen fejlődik.

Zalaegerszeg. Az időjárás változatlan. Csapadék hiányában a kukoriczatermés veszélyeztetve van. A cséplések zavartalanul folynak.

NYILTTÉR.*)

A növényeknek egyik legfontosabb tápanyaga

A KÁLI

amelynek hiánya teljes termések elérését lehetetlenné teszi. Különösen sok kálira van szükségük a **kapásnövényeknek, hereféléknek** és **réteknek,** ugy az **árpának** és **szőlőnek.** Különösen **szegények káliban** a **homok-** és **tőzegtalajok** és feltétlen szükséges azoknak a káli pótlásáról gondoskodni, miután azoknál a foszforsav és nitrogénnel való trágyázás semmi körülmények közt sem biztositja a lehetőleg legnagyobb termés elérését. A mi viszonyaink között leginkább a **40%-os kálisó** bir jelentőséggel, miután abban a tiszta kálit, vagyis a kiló százalékát, a kisebb szállitási költség miatt, legolcsóbban vásárolhatjuk.

A kálitrágyák alkalmazásáról a

Kállsyndikátus mezőgazdasági tájékoztató irodája

Budapest, IX., Üllői-ut 36. I. emelet (József-körut sarok) dijtalanul és kötelezettség nélkül nyujt felvilágositást és érdeklődőknek az erre vonatkozó szakmunkákat dijtalanul rendelkezésükre bocsájtja.

Felhivjuk a t. cz. gazdaközönség figyelmét a

BUDAPESTI

GYAPJUAUKCZIÓKRA,

melyek minden év folyamán két sorozatban julius és szeptember hónapokban tartatnak meg.

Az aukcziókra felküldött és **„Gyapjuárverési vállalat, Budapest, Dunaparti teherpályaudvar"** czimzett gyapjuküldemények M. Á. V. összes vonalán **tetemes dijkedvezményben,** valamint **ingyen raktározásban részesülnek.**

Bejelentéseket elfogad és mindennemü felvilágositással szolgál

Magyar Általános Hitelbank

Áruosztály—Gyapjuárverések

V. ker., Nádor-utcza 12. sz.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal a szerkesztőség felelősséget

Bizalmi állást

keres helybeli nagyobb vállalatnál, gimnáziumi érettségit és kereskedelmi akadémiát végzett, 32 éves, családos, nyug. tüzérfőhadnagy, budapesti háztulajdonos és földbirtokos. Szives ajánlatokat **„Bizalom"** jelige alatt Haasenstein és Vogler hirdetési irodájába, Budapest, Dorottya-utcza kér.

A MAGYAR GAZDASZÖVETSÉG

ingyen közremüködik fogyasztási és értékesitő szövetkezetek, valamint földbérlő társaságok létesitésénél és tanácsot ád általában minden szövetkezeti kérdésben. Falusi gazdaszövetségeket vagy gazdaköröket alakit. Abból a czélból, hogy a földmiveseknek a földvásárlásnál utbaigazitással szolgálhasson, nyilvántartja a földvételi és eladási szándékokat. **Aki tehát földet venni vagy eladni szándékozik,** az jelentse be ezen szándékát a **Magyar Gazdaszövetségnél, VIII., Szentkirályi-u. 40,**

TELEFON 9000. TELEFON 9000.

GÁBOR IGNÁCZ FIU-INTERNÁTUSA

BUDAPEST, Nagy-János-u. 33.

Az ág. ev. főgimnázium, VI. kerületi főreáliskola, polgári és kereskedelmi iskolák közvetlen közelében

:: VILLÁBAN ::

630 négyszögöles, szép árnyas kert, tenniszpályával. Modern berendezés. Villanyos világitás. Egyéni tanitás. Gondos nevelés. Állandó felügyelet. Bentlakó franczia, német és angol tanerők. Zene. Rajz. Festés. Vivás és svédtorna. 792

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Budapesti gabonatőzsde.

(A *Magyar Mezőgazdák Szövetkezete* gabonaosztályának tudósitása a *„Köztelek"* részére.)

Napijelentés a gabonatőzsdéről.

1908 julius 31.

A mai üzletmenet élénk lefolyásu volt. Az irányzat az utóbbi napok lanyha hangulata után egyszerre szilárdra változott. Vagonáru állandóan nagy tömegben érkezik, olyannyira, hogy a budapesti pályaudvarokon a forgalmat is némileg akadályozta. A napi forgalom 20,000 q.-ra tehető. Az árjegyzések 10 fillérrel emelkedtek.

Rozs Budapest paritásában 18·90 K.-t jegyez.

Az *árpaüzlet* irányzata szilárdnak mondható. Jó minőségü csehárpák állomásokon 20 koronával fizettetnek. Takarmányárpa értéke Budapesten 16 korona.

Zabot Budapesten 17 koronával fizetik.

Tengeri iránt állandó az érdeklődés. Az esőzések folytán a kilátások javultak, Budapesten kocsira rakva 15·40 koronát fizetnek. Irányzata szilárd.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki: 300 mm 81 k. 23 K. 70 f., 100 mm. 81 k. 23 K. 70 f., 900 mm. 81 k. 23 K. 65 f., 200 mm. 81 k. 23 K. 70 f., 300 mm. 81 k. 23 K. 65 f., 300 mm. 80·5 k. 23 K. 65 f., 100 mm. 80·5 k. 23 K. 70 f., 100 mm. 80 k. 23 K. 70 f., 100 mm. 80 k. 23 K. 40 f., 200 mm. 80 k. 23 K. 65 f., 100 mm. 79 k. 23 K. 40 f., 100 mm. 79 k. 23 K. 60 f., 500 mm. 78·5 k. 23 K. 10 f.

Pestvidéki: 300 mm. 81 k. 23 K. 70 f., 100 mm. 81 k. 23 K. 10 f., 150 mm. 80·5 k. 23 K. 50 f., 300 mm. 79·5 k. 23 K. 20 f., 100 mm. 79·4 k. 23 K. — f., 300 mm. 78·5 k. 23 K. 10 f., 100 mm. 77·5 k. 22 K. 80 f., 300 mm. 77 k. 21 K. 40 f. üszkös, 120 mm. 77 k. 22 K. 70 f. ó, 100 mm. 76·5 k. 22 K. 60 f., 100 mm. 74·5 k. 22 K. 20 f.

Fejérmegyei: 700 mm. 78·5 k. 22 K. 50 f., 100 mm. 77 k. 22 K. 70 f.

Pancsovai: 3000 mm. 78·5 k. 23 K. — f. aug. száll.

Babátai: 4000 mm. 79 k. 23 K. 45 f. aug. száll.

Bihari: 100 mm. 79·5 k. 23 K. 45 f.

Dunai: 1700 mm. 78 k. 22 K. 20 f. üszkös.

Bánsági: 100 mm. 80 k. 23 K. 50 f., 100 mm. 80 k. 23 K. 40 f., 200 mm. 80 k. 23 K. 40 f., 100 mm. 79·5 k. 23 K. 50 f., 300 mm 79·5 k. 23 K. 20 f., 300 mm. 79·5 k. 23 K. 30 f., 5000 mm. 79 k. 23 K. 20 f., 200 mm. 79 k. 23 K. 30 f., 400 mm. 78·8 k. 23 K. 20 f., 100 mm. 78·5 k. 23 K. 20 f., 500 mm. 78 k. 23 K. — f., 100 mm. 78 k. 23 K. 30 f., 300 mm. 77·8 k. 23 K. — f., 100 mm. 76·5 k. 22 K. 70 f.

Rozs: 100 mm. 18 K. 70 f.

Árpa: 100 mm. 15 K. 50 f., 100 mm. 15 K. 40 f. kpf.

Zab: 100 mm. 17 K. — f., 100 mm. 16 K. 50 f., 200 mm. 16 K. 90 f. jul. 30, 100 mm. 16 K. 10 f., 100 mm. 16 K. 50 f., 200 mm. 16 K. 35 f. kpf. uj.

Határidőárak.

(Déli zárlat.)

Buza októberre	20·01 K.	
Rozs októberre	18·86	„
Zab októberre	16·54	„
Tengeri augusztusra	15·40	„
„ 1909. májusra	14·62	„

Szeszüzlet.

A szeszüzletben e héten a forgalom kielégitő volt és a szeszárak tartott áron zárulnak.

Elkelt finomitott szesz adózva 162—162·50 K., adózatlanul 63—63·50 K. helybeli gyáraktól és 0·50—1 K. olcsóbban vidéki gyáraktól.

Élesztőszesz adózva 161 K., adózatlanul 62 K.-ig kelt el nagyban.

Denaturált szesz nagyban hordóval együtt 53 K. kelt. Uj termelési időszakban tartányárut 44·50 K.-ig ajánlottak.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről prompt áruban gyér a kinálat, ellenben uj termelési időszakban szállitva, jegyzésen alól és fix árban több tétel zárulva lett.

Budapesten a kontingens nyersszesz ára 59—60 K.

Bécsi jegyzés 61·——62·— K. kontingens nyersszeszért.

Budapesti jegyzés

	nagyban koronákban
Kontingens nyersszesz	—·—— —·—
Finomitott szesz adózva	162 ——162·50
„ „ adózatlan	63·— 63·50
Élesztőszesz adózva	161·——161·50
„ adózatlan	62·—— 62·50
Nyersszesz adózva	160·50—161·—
Denaturált szesz	53·—— 53·50

Az árak 10,000 literfokonként hordó nélkül bérmentve, budapesti vasutállomáshoz szállitva, készpénzfizetés mellett értendők.

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület, Mester-utcza. 1908. julius hó 31-én. A székesfővárosi vásárigazgatóság jelentése a „Köztelek" részére.)

Felhozatott a szokott községekből 148 szekér réti széna, 58 szekér muhar, 28 szekér zsupszalma, 1 szekér alomszalma, — szekér takarmányszalma, — szekér tengeriszár, 10 szekér egyéb takarmány (lóhere, luczerna, — zabosbükköny, köles stb.), 1000 zsák szecska.

A forgalom élénk.

Árak fillérekben q.-ként a következők: réti széna 720—960, muhar 900—1000, zsupszalma 5.0—620, alomszalma 600—600, takarmányszalma ———, — kéve tengeriszár ———, egyéb takarmány 520—660, zabosbükköny 900—1020, lóhere ———, zöld luczerna ———, köles ———, sarju ——— szalmaszecska 670—700. Összes kocsiszám 255. Összes suly 276,000 kg.

BENYÓ KÁLMÁN Budapest, IX., Üllői-ut 61a

(volt **ÁGI**-féle üzlet)





Vas- és aczél-áruk mindennemü kocsirészek, gépek, szerszámok, gazdasági eszközök nagy raktára ::

Kivánatra képes nagy árjegyzékkel szivesen szolgál.

Telefon 66—20. 471

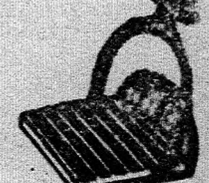

Magyar vidéki piaczok árjegyzései.

1908 julius 31-én.

Piacz	Buza	Rozs	Árpa	Zab	Tengeri	Burgonya		Vaj		Tojás	Husárak													
						sárga	rózsa	I.	II.		Vágott hus kilogramm fillérekben							Élősuly mm. koronákban							
											marhahus		borjuhus		sertéshus		birkahus	marhahus		borjuhus		sertéshus		
	100 kilogrammonként korona értékben									100 db	I.	II.	I.	II.	I.	II.		I.	II.	I.	II.	I.	II.	
Arad	21·20	17·—	13·80	15·—	19·80	7·50	8·—	320	—	5·—	160	144	200	160	148	130	160	70	50	75	60	90	70	
Baja	22·40	17·60	14·80	14·40	14·20	8·10	8·10	260	220	4·50	124	116	128	120	120	112	104	50	46	74	68	98	92	
Balassa-Gyarmat	21·40	18·—	18·—	16·—	15·—	5·—	6·—	280	220	4·50	112	—	128	112	136	128	88	60	52	84	—	112	100	
Debreczen	22·—	16·60	14·—	16·—	15·60	13·—	14·—	400	280	5·50	132	120	160	120	176	168	104	70	60	86	72	104	86	
Eszék	22·—	18·40	16·—	15·20	14·50	16·—	16·—	240	200	4·—	136	120	136	124	128	104	—	64	54	64	50	104	92	
Győr	23·—	18·90	17·20	16·80	16·20	10·—	9·—	260	240	6·—	144	136	136	124	140	136	96	76	64	64	60	108	96	
Kaposvár	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—	—	—·—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kassa	22·—	17·—	14·—	16·—	18·—	4·80	—·—	250	—	5·—	156	150	120	110	160	150	100	70	66	64	60	86	82	
Léva	22·—	18·40	17·—	16·—	16·80	7·—	7·—	280	220	7·—	128	120	160	144	140	130	—	72	60	80	68	110	92	
Losoncz	21·—	18·—	14·80	17·—	15·50	6·50	7·50	200	180	4·—	120	112	142	128	136	—	88	64	58	72	64	132	124	
Miskolcz	22·20	18·50	14·50	17·40	16·50	—·—	12·—	240	220	6·—	124	120	144	136	144	136	—	68	64	64	60	124	116	
Nagybecskerek	21·60	17·50	14·—	15·—	15·—	12·—	12·—	304	260	5·50	136	128	144	136	144	136	112	64	60	84	80	94	90	
Nagykanizsa	22·—	18·—	14·50	15·40	15·80	6·—	6·50	280	240	5·—	150	124	160	144	150	140	80	78	58	80	70	98	86	
Nagyszeben	—·—	—·—	—·—	—·—	— —	—·—	—·—	—	—	—·—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Nagyszentmiklós	22·—	18·—	14·—	15·—	15·—	20·—	—·—	240	200	4·50	128	120	180	160	144	136	96	88	80	100	—	84	80	
Nagyvárad	22·—	17·20	13·80	16·—	16·—	—·—	—·—	320	200	5·—	112	104	180	160	152	144	—	80	54	—	—	120	112	
Nyiregyháza	21·50	18·10	14·20	16·20	15·80	7·—	7·20	180	—	5·50	136	120	136	120	136	120	104	72	56	64	54	124	116	
Nyitra	22·50	18·40	17·20	16·40	15·60	6·—	6·—	280	200	6·—	136	120	168	144	136	104	112	72	64	80	72	104	96	
Pancsova	22·—	—·—	14·—	15·—	13·60	16·—	20·—	280	260	5·—	128	120	140	120	144	136	100	64	58	68	64	96	92	
Pápa	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—	—	—·—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
S.-A.-Ujhely	22·40	18·40	14·50	16·—	16·50	6·—	6·50	260	220	5·—	128	120	128	120	144	104	—	—	—	58	54	94	90	
Sopron	23·20	19·20	17·60	16·80	—·—	10·—	10·—	300	240	7·—	210	140	260	180	210	180	—	86	68	110	96	120	100	
Szatmár	22·40	17·60	14·20	15·20	16·60	6·80	7·—	230	220	5·—	136	128	160	152	136	128	—	—	—	—	—	—	—	
Szentes	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—	—	—·—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Szolnok	21·—	17·—	13·50	15·—	13·10	—·—	7·—	220	200	7·—	140	—	200	—	160	—	120	76	—	68	—	104	—	
Temesvár	21·80	17·—	15·—	15·60	14·60	—·—	8·—	—	—	5·—	160	—	190	—	128	—	—	85	—	90	—	80	—	
Uj-Arad	21·—	17·—	13·80	15·—	14·80	7·—	7·50	300	—	4·50	120	112	160	146	136	120	110	65	45	70	55	85	70	
Versecz	20·70	16·60	14·—	14·80	14·60	6·—	8·—	240	—	4·—	120	—	140	—	140	—	100	76	60	110	—	100	—	
Zalaegerszeg	22·—	17·80	16·—	15·—	17·—	6·—	6·—	300	240	6·—	100	80	112	100	140	132	—	54	50	60	56	126	120	
Zenta	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—	—	—·—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

Nemzetközi gabonapiacz 1908 julius 29-től 1908 julius 31-ig.

	Kelet		Budapest	Liverpool	Wien	Prága	Mannheim	Páris	New-York	Chicagó	Buenos-Ayres	Odessza
			Effektiv árak									
Buza	Julius	31	22·90	—·—	25·20	25·50	26·84	21·78	18·72	16·68	18·40	20·53
		28	24·—	—·—	25·60	25·50	26·84	21·74	18·40	16·52	18·31	20·34
Rozs		31	18·90	—·—	20·30	21·—	22·42	16·50	—·—	—·—	—·—	16·11
		28	19·30	—·—	20·50	21·—	23·01	16·50	—·—	—·—	—·—	15·97
Zab		31	16·80	—·—	18·—	15·90	21·24	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—
		28	16·80	—·—	18·20	15·90	21·24	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—
Tengeri		31	15·45	—·—	16·10	17·40	19·76	—·—	16·28[1]	15·10[1]	13·13	—·—
		28	15·20	—·—	16·20	18·20	19·76	—·—	16·50[1]	15·20	12·52	—·—
Arpa		31	15·70	—·—	—·—	19·50	—·—	25·12	—·—	—·—	—·—	—·—
		28	15·80	—·—	—·—	—·—	25·24	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—

Határidő	Budapest	Liverpool	Berlin	Páris	Chicagó
	Határidős árak				
Julius	22·18[2]	19·14[1]	26·98	22·44[1a]	16·68
Aug.	22·88[4]	19·11[3]	23·66[1]	21·66	16·78[1]
Julius	22·40[2]	19·36[1]	27·—	23·48[1a]	16·52
Aug.	23·10[4]	19·28[3]	24·34[1]	21·86	16·46[1]
Julius	—·—	—·—	21·98	17·06[1a]	—·—
Aug.	18·76[2]	—·—	21·12[1]	16·78	—·—
Julius	—·—	—·—	22·42	17·46[1a]	—·—
Aug.	18·92[2]	—·—	21·72[1]	16·66	—·—
Julius	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—
Aug.	16·54[2]	—·—	18·98[1]	—·—	—·—
Julius	—·—	—·—	18·94	—·—	—·—
Aug.	16·46[2]	—·—	19·30[1]	—·—	—·—
Julius	—·—	—·—	18·12	—·—	15·10
Aug.	14·62[5]	14·85[1]	18·—[1]	—·—	—·—
Julius	15·04	—·—	18·40	—·—	15·20
Aug.	14·86	15·12[1]	18·34[1]	—·—	—·—

Jegyzet: [1]) szept. [1a]) szept.-decz. [2]) október. [3]) decz. [4]) április. [5]) május.

Fennáll 1873. óta
Istálló, Magtár
és mindennemü
Gazdasági
épületfödémet
a legolcsóbb
Tüzbiztos
és örökké tartó
Vasbetonból
építünk. Tervet, költségvetést ingyen készit:
RELLA N. és unokaöcscse
Budapest, IX., Ráday-ut 25.
Telefon 69—77.
Üveggel bélelt vasbetétes szementhordók és tartónyok, vasbetonpinczék.

Vetőmagvak.

(A *Magyar Mezőgazdák Szövetkezete* vetőmagosztályának jelentése a „Köztelek“ részére.)

Mák lanyha irányzatot követ, mivel Oroszország terméskilátásai rendkivül kedvezőek. Orosz számlára már nagyobb mennyiséget adtak el szeptember, októberi szállitásra az utóbbi időben 52—53 koronáért. Tekintettel azonban arra, hogy a mult évről visszamaradt készletek fogytán vannak s igy prompt árura szükség van, a most piaczra kerülő mákért magasabb árak érhetők el.

A kisegitő takarmánynövények a lefolyt héten fokozott keresletnek örvendtek s számos megrendelés érkezett be biborherére, tavaszi buzára, őszi árpára, kölesre és muharmagra. A korai tavaszi takarmányt szolgáltató magvak is élénk érdeklődésre találnak s őszi buza, őszi bükköny, szőszösbükköny rendkivül keresettek s ennek következtében főleg az őszi borsó és bükköny árai a mult évinél lényegesen magasabbak.

Nyersáruért az árak 100 kg.-ként a következők:

	korona
Biborheremag	38— 40
Csomós ebir	150—170
Muharmag	17— 18
Vörös köles	14— 15
Fehér köles	20— 22

Liszt, őrlemény és abraktakarmányok.

(A *Magyar Mezőgazdák Szövetkezete* erőtakarmány-osztályának jelentése a „*Köztelek*“ részére.)

A fővárosi malmok átlagos buzaliszt jegyzései 100 kg.-ként Budapesten, elegysuly tisztasulyként, zsákostul.

Szám:	0	1	2	3	4	5	6	7
Ár K:	36·80	36·20	35·60	35·20	34·80	34·20	33·60	31·60

7½	7¾	8
28·40	21·80	16·—

Rozslisztárak:

Szám:	O.	O/I.	I.	WR.	II.	II/B.	III.
Ár K:	33·20	32·40	31·60	30·20	—·—	27·80	25·20

A többi abraktakarmánycikkek árai a következők voltak Budapesten zsákkal, teljes vagonrakományok vételénél 100 kg.-ként.

Finom korpa 1908. száll.	11·50—11·60
Goromba „ „ „	11·50—11·60
Finom korpa 1908 szept.—decz. szállitásra	11·90—12·—
Goromba „ „ „ „	11·90—12·—
Finom korpa 1908. szept—decz. száll.	—·—·—·—
Goromba „ 1908. „ „ „	—·—·—·—
Rozskorpa	12·30—12·40
Árpadara és árpadercze	13·50—13·80
Malomkonkoly	12·20—12·40
Budapesti gyári repczepogácsa	14·50—14·70
Derby melassze ab Hatvan v. Pozsony	11·20—11·30
Száritott moslék zsák nélkül	13·60—13·70
Malátacsira „ „	13·—13·10
Száritott répaszelet „ „ ab állomások	12·80—13·—
Szörplé 48—50% czukortart. hordó nélkül ab czukorgyár	9·50—9·60

Luiza gőzmalom r.-t. jelentése a „*Köztelek*“ részére. Budapest, 1908. julius 23-án. Netto-árak 50 kg.-kint Budapesten, elegysuly tiszta sulyként, zsákostul. Kötelezettség nélkül.

Szám:	0	1	2	3	4	5	6	7
Ár K.:	18·10	17·80	17·50	17·20	17·—	16·80	16·50	15·70

7½	7¾	8	Korpa:	F.	G.
13·90	11·50	8·10	Ár korona:	6·10	6·10

Rozslisztárak:

	0	0/I	I	WR	II	II/b	III	IV
K.:	16·70	16·40	15·90	15·60	15·30	14·30	13·—	10·10

KK 7·—

Gazdasági áruszükségleti czikkek.

(A *Magyar Mezőgazdák Szövetkezete* áruosztályának jelentése a „*Köztelek*“ részére.)

Zsiradékok. A mult heti jelentékeny áremelkedés után az üzlet az utolsó jelentési időszakban a jobb sertésfelhajtás következtében nyugodtabb irányzatu volt. Az árak megállapodtak, egyes szalonnafajták árai azonban továbbra is emelkedtek.

Jegyzések:

I. r. fehér forrázott táblaszalonna, friss áru, nagyobb, kocsirakományok vételénél, nehéz minőségü	122—123 K.
Könnyebb minőségü	114—115 „
I. r. perzselt (paraszt) szalonna	116—117 „
I. r. pestvárosi disznózsir, nagy hordókban	138—139 „

100 kg.-ként minden levonás nélkül.

Élelmiczikkek nagybani árai a központi vásárcsarnokban.

Magyar Gazdák Értékesitő Szövetkezete jelentése 1908. julius 31-én.

Jelentősebb üzlet csak gyümölcsfélékben van. Dinnye naponta nagy mennyiségben érkezik és csökkenő árakban nyer elhelyezést. Görög fajdinnye, turkesztán s kantalup jó kereslet mellett, kedvező árban talál vevőre, mig a selejtesebb áru nagy tömegével szemben a kereslet árengedmény nyujtását követeli. Délmagyarországi szőlő ma nagyobb mennyiségben érkezvén, az árak lényegesen estek. Finomabb fajták ára tartott maradt. Korai burgonyában az üzlet csendes, az árak némileg csökkentek. Tojás változatlan.

Mai árak:

Husnemüek: vidéki marhahus hátulja 1·28—1·40 K., eleje 1·12—1·20 K., vidéki borju bőrben, hosszán méve, sulylevonás nélkül 0·70—0·80 K., helybeli borjuhus 0·84—0·96 K., sertéshus szalonnával 1·32—1·34 K., lehuzott sertés 1·46—1·50 K., szalonna friss 1·28—1·32 K., szalonna sózott 1·16—1·20 K., szalonna füstölt 1·28—1·32 K., olvasztani való 1·20—1·24 K., háj 1·44—1·56 K., sertészsir 1·36—1·40 K. kg.-ként. Füstölthus (vidéki) kg.-ja 1·30—2·— K., hazai sonka 1·84—2·10 K., szalámi magyar 3·20—3·40 K., szalámi nyári 1·20—1·40 K., bárány párja —·——·— K.-ig.

Vad: őz 1·60—1·80 K., szarvas 0·70—0·80 K., vaddisznó 0·——0·— K. kg.-ként egészben, nyul nagy 0·——0·— K., nyul süldő 0·——0·— K., fogoly 0·——0·— K., fáczán 0·——0·— K., erdei szalonka 0·——0·— K., dámvad 0·——0·— K. kg.-kint. Fenyvesmadár kötegje 0·——0·— K.

Baromfifélék: élő rántani való csirke 1·50—2·— K., sütni való 2·60—2·80 K., liba fiatal 7·—12·— K., kacsa sovány 2·60—3·40 K., kacsa hizott 4·——5·— K., lud hizott 10·——16·— K., tyuk 0·——0·— K., pulyka 0·——0·— K., élő sovány liba ——— K. páronként. Vágott szépen tisztitott baromfi, hizott lud 1·40—1·60 K., hizott rucza 1·50—1·60 K., hizott pulyka 0·——0·— K., levestyuk 1·90—2·40 K., pulyka sovány 0·——0·— K. kg.-ként. Poulard 0·——0·— K., gyöngytyuk —·——·— K. darabonként.

Tejtermékek: teavaj (czentrifugált) I. 0·——0·— K., II. 0·——0·— K., főzővaj (köpült) 0·——0·— K., tehénturó ——— fill. kg.-ként. Valódi erdélyi juhturót és munkásturót igen jutányosan szállithatunk.

Zöldségfélék: burgonya (vagonáru) sárga 8·20—8·40 K., rózsa 6·60—6·80 K., fehér 0·——0·— K., kifli 0·—0·— K., sárgarépa 100 drb 5—12 K., petrezselyem 5—12 K., vöröshagyma makói 12·——13·— K., vöröshagyma közönséges hazai 1·20—5·— K., fokhagyma 26—28 K., káposzta 10—20 K. 100 fej. Burgonya, uj 16—0·— K. Kalarábé 2·——4·— K. 100 db, spárga zöld 0·——0·— K., közép 0·—0·— K., levesspárga 0·——0·— K. kg.-ként. Zöldbab, hüvelyes —·——·— K., kifejtett 0·——0·— K., zöldborsó, hüvelyes 0·——0·— K., kifejtett 0·——0·— K., paradicsom 14—18 K. 100 kg.-ként. Uborka salátának való 2·——5·— K., eczetbe 0·——0·— K., savanyitani 0·——0·— K. 100 db-ként. Paraj 0·——0·— K. kg.-ja.

Gyümölcsfélék: cseresznye és meggy 0·——0·— K. sárgadinnye 0·——0·— K. kg.-ként. Alma: elsőrendü áru (aranyparmen, ranett, Jonathán, Törökbálint, batul stb.) 0·—0·—, másodrendü 12·—32·—, harmadrendü apró áru ——— K., körte elsőrendü ———, másodrendü 20—40 K. q.-ként. Dió I. ———, II. ——— K. 100 kg.-ként. Fontos (rétes) alma ——— K. Szőlő uj 0·30—1·20 K., finom 0·——0·— K., chasselas 0·——0·— K., szagos 0·——0·— K. kilója.

Vegyesáruk: Bor és szeszes italokat minőség szerint különféle árakon értékesitünk. Méz 0·——0·— K. kg.-ként. (A szövetkezet — mint az Országos Magyar Méhészeti Egyesület vezérképviselője — minden mézértékesitési ügyben is ad felvilágositást.) Gyümölcsiz ——— fillér kg.-ként. Gomba szárított 0·——0·— K., szappan ——— fill., lencse (erdélyi) ——— K., bab apró ——— K., nagyszemü ——— K., lencse ——— K. 100 kg.-ként.

Tojás: bácskai 74—75 K., erdélyi apróbb áru 73—74 K. eredeti ládánként (1440 db).

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete kőbányai sertéshizlaló telepének jelentése a „*Köztelek*“ részére.

(Az árak kőbányai szokás szerint 45 kg. élet 4% levonással vevő javára értendő.)

Öreg nehéz	(páronkint 400 kg. felül	———	fillérig
Öreg közép	„ 300—400 „	———	„
Fiatal nehéz	„ 320 kg. felüli suly	129—130	„
„ közép	„ 250—300 kg.	130—131	„
Fiatal könnyü	„ 250 kg.-ig	133—137	fillérig
„ „	„ 251—300 kg.-ig	———	„
Szerbiai nehéz	„ 260 kg. felüli	———	„
„ közép	„ 240—260 kg.	———	„
„ könnyü	„ 240 kg. terjedő sulyban	——	„

Irányzat: változatlan.

Soványsertés-árak.

(Eredeti tudósitás Url Rezső sertésbizományos VIII. ker. Népszinház-utcza 22., a „Köztelek“ részére.)

1908. julius 29.

	kilogrammig	fillér
Sertésvészen átment	60—100	130—120
„ „	100—120	120—114
„ „	120—160	114—110
„ „	160—200	110—106
Sertésvészen át nem ment	60—100	100—100
„ „ „	100—120	100—100
„ „ „	120—160	100— 96
„ „ „	160—200	96— 96

Árak élősulyban kilogrammonként 4% engedmény.

Irányzat: lanyha.

Kimutatás a ragadós állatbetegségek elterjedéséről.

1908 julius 29-én.

A betegség neme	Fertőzve volt		Mult heti állapot		Mult évi állapot	
	K.	U.	K.	U.	K.	U.
Lépfene	423	529	407	503	141	149
Veszettség	376	383	383	371	161	164
Takonykór	61	64	57	60	51	53
Száj- és körömfájás	15	29	19	56	41	617
Juhhimlő	34	60	28	49	15	21
Ivarsz. hóly. kiütés	33	123	33	125	43	130
Tenyészbénaság	—	—	—	—	—	—
Rühkór	225	464	253	510	338	604
Sertésorbáncz	733	2702	753	2804	829	3138
Bivalyvész	4	4	5	5	14	17
Sertésvész	1175	5037	1148	4772	1310	5241

Ausztriában 1908. év julius hó 22-én fertőzve volt: veszettséggel 19 k 21 u, takonykórral 20 k 24 u, rag. száj- és körömfájással 5 k 15 u, sertésvéssel 186 k 538 u.

Németországban 1908. év julius 15-én fertőzve volt: takonykórral 24 k 32 u, rag. száj- és körömfájással 39 k 132 u, sertésv. 1247 k 1680 u, rag. tüdőlobbal 2 k 2 u.

Budapesti juhvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek“ részére.)

1908 julius 27.

Felhajtatott:

Magyarországból	1825 drb juh — drb kecske
Szerbiából	— „ bárány — „ kecske
Összesen	1825 drb juh — drb kecske
Eladatlan maradt	— „ juh — „ kecske

Árak

(kilogrammonként élősulyban, korona értékben).

		per kgr.	páronként
Hizott ürü	drb	58—60 fill.	54—60 kor.
Feljavitott juhok	„	44—50 „	33—42 „
Kiverő juhok (anya)	„	40—46 „	12—34 „
Kisorolt kosok	„	37—44 „	34—40 „
Durva szőrü	„	——— „	——— „
Kecskék	„	——— „	——— „

Irányzat: és az árak változatlanul maradtak.

A legerősebb konkurrenczianak is ki kell térni

az 1908. évi uj modellü Perfekt Separatoraink elől. BURMEISTER és WAIN

Egydarabból sajtolt Perfekt tejszállitó-kannák.

Teljes tejgazdasági berendezések. Tessék árjegyzéket kérni. **gép- és hajógyár részv.-társaság Budapest, V., Kálmán-utcza 3. sz.**

Budapesti lóvásár.

1908 julius 30.

Fölhajtatott:		Árak drb.-kint korona
Jobb minőségű hátasló	8 drb	445—610
Könnyű kocsiló (jukker)	24 „	400—580
Nehéz „ (hintós)	10 „	520—740
Igás kocsiló (nyugati vér)	56 „	300—500
Ponny	5 „	120—160
Fuvaroslovak	150 „	200—400
Parasztlovak	380 „	120—250
Alárendelt minőség	83 „	40—100
Összesen	715 drb	
Eladatlan maradt	365 drb	

Irányzat: közép.

Budapesti szurómarhavásár.

1908 julius 30.

Fölhozatott:		Árak (kilogrammonként élő sulyban fillérekben.) I. oszt.	II. oszt.
Magyarországból élő borju	318 drb	68—76 k. 78	60—66
„ rugott „	38 „	50—58	— —
Galicziából élő borju	— „	———	———
Magyarországból élő bárány	— „	———	———
„ leszurt „	— „	———	———
Összesen:	356 drb		

Eladatlan maradt 5 db élő borju, 7 db leszurt borju

Irányzat: élénk volt, az árak 2—4 fillérrel kg.-onként emelkedtek.

Budapesti vágómarhavásár.

1908 julius 30.

Fölhajtás összege:		Minőség szerint:	
Uj felhajtás	2430 drb	Elsőrendü hizott	391 drb
Mult vásárról visszamaradt	35 „	Másodrendü „	1737 „
Veszteglőből szerb	— „	Alárendelt minőség	227 „
Összeg	2465 drb	Növendékmarha	49 „
Eladatlan maradt	196 „	Bivaly	61 „
Származási hely szerint:		Összeg	2465 drb
Magyar eredeti	1286 drb	Nem szerint:	
Magyar tarka	1143 „	Bika	264 drb
Galicziai	— „	Ökör	1437 „
Horvátorsz marhák	16 „	Tehén	767 „
Boszniai marhák	20 „	Növendék-bivaly	— „
Összeg	2465 „	Összeg	2465 drb

Árak

(100 kilogr.-kint élősulyban minden levonás nélküli fillérekben.)

1908. julius 16.	I. rendü	II. rendü	III. rendü
Magyar hizott ökör	68—74	60—66	50—58
Tarka hizott ökör	76—88	64—74	50—62
Szerbiai ökör	—	—	—
Tehén	62—70	54—60	46—52
Bika	64—73	56—62	48—54
Növendékmarha	——46	64——	—
Bivaly	——36	42——	—

Irányzat: lanyha, árak általában változatlanok.

Budapest ferenczvárosi zárt sertésvásár.

1908 julius 30.

Heti felhajtás összege	Érkezett waggon	Érkezett összesen darab	Sertésközvágóhidra elszállittatott	Eladatlanul maradt
julius 17-től julius 23-ig.	136	5450	4844	679

Nap	Napi árak fillérben: Öreg nehézpáronként 280—350	Páronként 300 kg. felül	Páronként 220—350 kg.	Könnyü 220 kg.	Husos fajta
1) jul. 25	104—108	92 —	—	—	—
julius 30	102—105	100—104		—	—
2) jul. 25.	—	130 138	132 40	130 40	—
julius 30.	—	130—136	126 136	20—136	—

1) Az árak élősulyban levonás nélkül értendők.
2) Az árak élősulyban páronként 45 kg. élősuly és 4% levonással, kilogrammokban értendők.

Irányzat: a vásár közepes, az árak 4 fillérrel csökkentek.

Bécsi juhvásár.

1908. julius 30.

Fölhajtás	drb	Árak:	fillér
Magyarországból	1644	Angol husos ürük	———
Galicziából	—	Elsőr. hiz. ürü	60—62
Osztrák tartományokból	—	Gyapjas	———
Összesen	1644	Középm. hizott ürü	50—58
		Nyirott juh	———

(Az árak kg.-ként fillérekben, élősulyban fogyasztási adó nélkül értendők.)

Irányzat: szilárd, mult heti árt megtartották.

Bécsi sertésvásár.

1908. julius 28

Fölhajtás:		Származás szerint:	
Minőség szerint:	drb		drb
Hussertés	5533	Magyarországból husos	500
Zsirsertés	6177	Magyarországból zsirfajta	6821
Összesen	11710	Galicziából	4318
		Osztr. tartományokból	71
		Olaszországból	—
Eladatlan maradt	400	Összesen	11710

Árak: (kilogrammonként élősulyban fogyasztási adó nélkül, fillérekben.)

Elsőrendü magyar zsirsertés	116—118 kiv. 119
Középsertés	109—114
Öreg sertés	102—106
Könnyü és szedett sertés	106—110
Süldő (lengyel, erdélyi)	92—120 kiv. —

Irányzat: élénk, zsirsertés a mult heti árt megtartotta, ellenben hussertés 2—4 fillérrel drágább.

Bécsi szurómarhavásár.

1908. julius 30

Fölhozatal:		Árak (kilogrammonként fillérekben tiszta sulyban I. oszt.	II. oszt.
Magyarországból élő borju	58 drb	106—116	82—104
„ leölt „	434 „	122—132	90—120
Ausztriából élő borju	1317 „	106—116	82—104
„ leölt „	1823 „	122—132	90—120
Magyarországból leölt bárány	144 „	22—36	K. párja
Ausztriából leölt „	49 „	22—36	K. párja
Magyarországból leölt sertés	— „	———	hussert.
Ausztriából „ „	1014 „	120—140	zsirsert.
Magyarországból leölt juh	— „	———	———
Ausztriából „ „	154 „	84—104	K. párja
Összesen:	5493 drb		

Irányzat: szilárd, árak mint mult héten.

Ingatlanok árverése (40,000 korona becsértéken felül).

Kivonat a hivatalos lapból.

Aug.	3.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Pollák Manó 189688
Aug.	3.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Rosenbaum Mór 41624
Aug.	4.	Zsolnai kir. jbiróság	a tkvi hatóság	Poradovszky Róbert 40127
Aug.	4.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Berta Sándor 42064
Aug.	5.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Fuchs Mihály 62707
Aug.	6.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Kulcsár Béláné 91586
Aug.	6.	Budapesti I.—III. ker. kir. jbiróság	a tkvi hatóság	Peringer Ferencz 56594·20
Aug.	12.	Dunavecsei kir. jbiróság	a tkvi hatóság	Lőry László 198634
Aug.	12.	Tornaljai kir. jbiróság	a tkvi hatóság	Pulnoki Mór 116280
Aug	17.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Gönczy Pál 67826
Aug.	21.	Temesvári kir. tvszék	a tkvi hatóság	Janovits Pál 166050
Aug.	22.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Fischer István 125891
Aug.	22.	Apatini kir. jbiróság	a tkvi hatóság	Czvetkovits Péterné dr.-né 61651
Aug.	24.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Háring s Károly 53306
Aug.	29.	Komáromi kir. tvszék	a tkvi hatóság	Klacsán János 51000
Aug.	29.	Szolnoki kir. tvszék	a tkvi hatóság	Monszpart I. M. E. és vb. M. E. 54464
Szept.	3.	Pozsonyi kir. tvszék	a tkvi hatóság	Letz Istvánné 106410
Szept.	9.	Iglói kir. jbiróság	a tkvi hatóság	Bernolák Károly dr. 67548
Szept.	22.	Óbecsei kir. jbiróság	a tkvi hatóság	Gvanszki Mláder 79141
Szept.	23.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Kozma Mihály 170000
Okt.	3.	Békéscsabai kir. jbiróság	a tkvi hatóság	Laczka Sándor 253085
Okt.	9.	Kisjenői kir. jbiróság	a tkvi hatóság	Világossy József 875854

Szerkesztői üzenetek.

D. D. Sajnálatunkra, kérdésére nem válaszolhatunk magánlevélben, mert arra elegendő idővel nem rendelkezünk. Különben is ismernünk kellene ugy a nyugdijszabályzatot, mint az esetleges szolgálati szabályzatot, mert enélkül alapos választ nem adhatunk. Sziveskedjék ezeket az adatokat rendelkezésünkre bocsátani, akkor készséggel szolgálunk ezen a helyen felvilágositással. *V. Gy.*

H. S. Véleményünk szerint az ablaküvegek megcsinálttatása nem azonos az épületek karbantartásával és tatarozatásával s igy arra a bérbeadó nem köteles. *V. Gy.*

Cz. G. Véleményünk szerint, ha a szerződésben külön kikötve nincs, a takarmánytököt a felesek elvihetik, ha azt ők vetették a kukoricza közé, de ha az a tök a bérlő által vetetett takarmánynak, akkor a tilalom erre is kiterjed. *V. Gy.*

L. J. Ugy az utiköltséghez, mint a fizetéshez joga van. *V. Gy.*

D L. Bocsánatot kérünk, de kérdését nem egészen értjük. Az Ön ötéves kazánja az Ön biztos tudomása szerint már 3 év előtt is folyt, az iparfelügyelő ezt a tavaszszal nem vette észre, az uj gépész azonban észrevette s Ön most azt kérdezi, hogy ki viseli az ódiumot, hogy védekezhetik-e a gyáros az öt év elteltével és védekezhetik-e az iparfelügyelő hibás szakvélemény és vizsgálat elhanyagolása miatt és mivel védekezhetik egyik a másik ellen? Ez a kérdés annyira talányos, hogy arra választ igazán nem lehet adni s legfeljebb mi kérdezhetnénk, hogy Ön mért hallgatott, ha már 3 évvel ezelőtt tudta, hogy a kazán folyik? Feleletet már csak azért sem adhatunk, mert nem irta meg, milyen feltételek mellett vette a kazánt. *V. Gy.*

B. R. *Sósér.* Az uj cselédtörvény 28. §-a a kórházi betegápolásra vonatkozó törvényes intézkedéseket kifejezetten érvényben hagyván, adott esetben az 1898. évi XXI. t.-cz. 5. §-a az irányadó. Eszerint a szolgálati idő alatt megbetegedett cselédnek kórházi és gyógyintézeti, ápolási, valamint szállitási költségeit a gazda fizeti, ha a megbetegedés legalább 15 napi tényleges szolgálat után következett be. Gyógykezelési kötelezettség az Ön esetében 30 napig tart.

Az uj cselédtörvény 28. §-ának 4. bekezdése büntetés terhe mellett megtiltja a helyettesités költségeinek a cseléd béréből való levonását, kivéve, ha a betegséget nyilvánvalóan a cseléd hibája okozta, amiről a jelen esetben nem lehet szó. *V. Gy.*

K. L. *Alsónémeti.* Sajnálatunkra nem szolgálhatunk olyan felvilágositással, amilyent tőlünk kiván. Mi azt nem tudhatjuk, vajjon van-e az ön elcsapott cselédje apjának olyan vagyona, amiből a 40 korona fedezetet nyerhet. *V. Gy.*

G V. *Ujmajor.* Ön kulcsár, tehát nem gazdatiszt és igy a gazdatiszti törvény intézkedései Önre nem irányadók, hanem irányadó a szerződés. Ebben 3 havi felmondási idő van kikötve s az nincs benne, hogy a felmondásnak irásban kell megtörténnie, következésképpen a szóbeli felmondás érvényes. A kérdéses 200 koronát per utján követelheti a szolgálatadótól s ha bizonyitani tudja, hogy ennyivel kevesebbet kapott, meg is fogja a pert nyerni. *V. Gy.*

L. V. Magán levél irására sajnálatunkra nem rendelkezünk elegendő idővel s azért kérdésére e helyen válaszolunk. Az ön felmondási ideje 3 hónap, mert a törvény értelmében okleveles gazdatiszt felmondási idejét ennél kevesebb időben szerződésileg nem lehet meghatározni. A kinevezési okmánynak a felmondási időt szabályozó része tehát hatálytalan. *V. Gy.*

K. B. *Szatmártelke.* Kérdésére a munkástörvény, az 1898. évi II. t.-cz. 33. §-a világos feleletet ad. E § szerint köteles a munkaadó a munkaközben megbetegült *idegen községbeli* munkás gyógykezeltetéséről és ellátásáról legfeljebb nyolcz napig gondoskodni s ha a betegség nyolcz napnál tovább tart, a községi elöljáróságot intézkedés végett értesiteni. Világos tehát, hogy a helybeli munkásokat nem köteles a munkaadó gyógykezeltetni. *V. Gy.*

Mikola. Az üzemi szakosztályhoz aláirás nélkül egy 175 holdas birtokleirás érkezett be azon czélból, hogy a birtok, mint eladó birtok, nyilvántartassék. Az üzemi szakosztály, mivel a levél beküldőjének nevét, czimét nem tudja, nem intézkedhetik, miért is felkéri az ajánlat beküldőjét, hogy czimét közölje. *M.*

Legjobb minőségü
fükaszáló és marokrakó aratógépek, borsajtolók, vetőgépek,
kovács- és lakatosmühely-berendezések, emelők, csigák, szerszámok stb. legolcsóbb forrása. ::
Fehér és Ghimessy gépgyára,
Budapest, VI., Hungária-körut 34. sz.
683

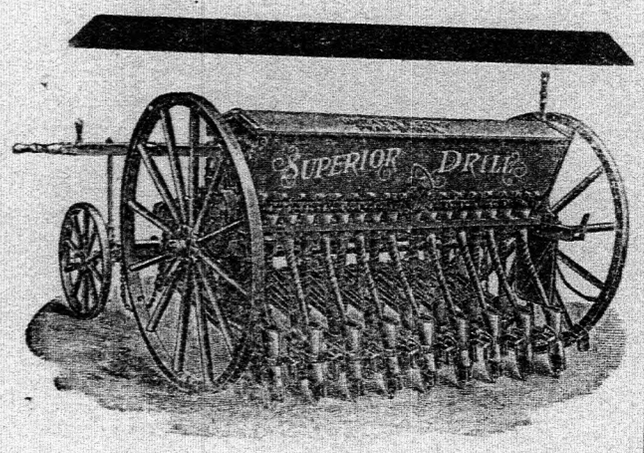

Superior Sorvetőgépek

—!!! Legjobb tolókerékrendszer !!!—
!!! Tessék közelebbi leirást kérni !!!
Finom-, szántás-, csukló- és rétboronák.
Egy- és többvasu ekék.
Háromtagu és egytagu hengerek.
Triőrök. Mütrágyaszórók.

UMRATH ÉS TSA

Budapest, V., Váci-körút 60.

Gőzcséplőkészletek 12 HP.-ig. — Ipari mozgonyok 200 HP.-ig.

Ujdonság! Ujdonság!

AZ OKSZERŰ BAROMFITENYÉSZTÉS. Irta: KÖVY JÓZSEF.

E nagyfontosságu szakkönyv magamagát ajánlja. Mindenkinek, aki kedvet érez a baromfitenyésztéshez s amellett anyagi függetlenségre is vágyódik, megbecsülhetetlen szolgálatokat fog tenni.

Ára füzve 3 K 60 fill., velinszürke vászonkötésben 5 K.

Megrendelhető a "Pátria" részv.-társ. gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám.

LÁNCZKUTAK

a legmodernebb javított szerkezettel, csövek rézből, láncz czinezett aczélból. Gummi könnyen kicserélhető

Minden mélységre alkalmas

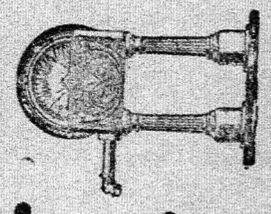

Nagy munkaképesség, könnyü járás

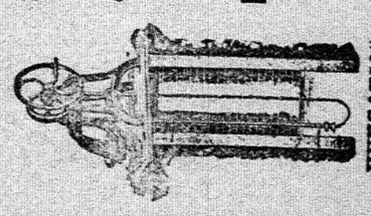

„HUNGARIA" nyitott lánczkut.

„DIANA" zárt lánczkut.

MAGYAR LÁNCZKUT- ÉS GÉPGYÁR RACK G. ÉS TÁRSA

BUDAPEST, VII., THÖKÖLY-UT 133/a. SZ.

Telefon: 95—37.

Sürgönyczim: Lánczkutgyár Budapest Thökölyut.

Ez a hely **VIRÁG ÉS FARAGÓ** BUDAPEST, VII., GIZELLA-UT 24. SZ. lakatosáru- és vasszerkezeti-gyár, **gazdasági berendezési czikkek** hirdetése részére van fentartva.

A czég képes árjegyzéket ingyen küld!

A mikosdi uradalom mezőgazdasági szeszgyára eladja üzemváltozás miatt a két év előtt beszerzett s tökéletesen jó állapotban lévő **2 méter hosszu burgonyamosót** a hozzátartozó elevátorral; bővebb felvilágositást nyujt **„Uradalmi intéző ség, Mikosdpuszta per Zalabér".** 794

SZÉNA

lovaknak **édesszéna és here** ugyszinte szarvasmarhák részére, nagyobb mennyiségben 50—60 kilós bálékban, préselve **bérmentve** minden állomásra kapható. Megkereséseket kér 811

Heuexport, Cilli,
Steuermark ▪ Postfach 63.

BOROSZLÓ ▪ ▪ ▪ BUDAPEST

Kedvezményes árak és fizetési feltételek



Elsőrangu külföldi és magyarországi referencziák.

Teljes **gőzeke-készleteket és gőz-utihengereket**

legtökéletesebb kivitelben szállit:

KEMNA J. gőzeke- és gépgyár ▪ Magyarországi igazgatósága BUDAPEST, IV., Kossuth-Lajos-utcza 8.

DEHNE Fr. gőzekegyára, HALBERSTADTBAN. Magyarországi képviselete TIMÁR EDE czégnél, BUDAPEST, V., LIPÓT-KÖRUT 28.

A Dehne Fr. **gőzeke-készletei,** Ajánlja **compound szabadalmazott legujabb 20-as gőzeke-készleteit,** azonnali szállitás mellett. melyek az eddigiek között felülmulhatatlan előnyökkel birnak, Németországban legnagyobb előszeretettel vásárolják,

AZ ÁSVÁNYI-FÉLE

szabadalmazott **TENGERISZÁRTÉPŐGÉP**

az egyedüli és utolérhetlen szerkezet, mely a **tengeriszárat** legtökéletesebben tépi szét és igy a **zsombolyázáshoz** előkésziti takarmányozási czélokra.

!!! **Szaktekintélyü gazdák** által **minden gazdaságban nélkülözhetlen gépnek** kijelentve. !!!

1908. évi tökéletesitett kivitelben gyártja a szabadalom tulajdonos

„NICHOLSON" gépgyár részvénytársaság Budapest, Váczi-ut 17.

Ismertetés, árjegyzék ingyen és bérmentve.

Ad. 1596. sz.

Hirdetmény.

A hódmezővásárhelyi m. kir. földmivesiskolánál folyó évi október hó 1-én uj tanév nyilik meg.

Célja az iskolának, két évi időtartam alatt a tanulóul beiratkozó kisgazda és földmives egyáltalán az okszerü gazdálkodás iránt érdeklődő, 16 éves kort már elért ifjakat, oly gazdákká nevelni, kik részint saját birtokukon gazdálkodva, részint pedig mint gazdasági, uradalmi alkalmazottak, a hazának mezőgazdaságilag jól képzett, hasznos polgárai legyenek.

A tanulónak félévenként előre, bentlakással járó teljes és jó ellátás ezimén 150 koronát kell az iskola házipénztárába lefizetni. Egyszerü gazdás ruházatról, valamint a csekély kiadást okozó tankönyv és irószerekről a tanuló maga tartozik gondoskodni.

A tanulók szakszerü kiképzéséről és gondos neveléséről, az iskola jó hirneve, valamint az állásba menni óhajtó vegzett tanulóknak sikeres elhelyezhetése tanuskodik.

Bővebb felvilágositással az iskola igazgatósága szivesen szolgál.

808

Értesités.

A komáromi cs. és kir. katonai élelmezési raktár kézi vásárlás utján termelőktől fog venni és pedig:

1908 szeptember hónapban 500 mm. rozsot, 500 mm. zabot
„ október „ 500 „ „ 1000 „ „
„ november „ 500 „ „ 500 „ „

A közelebbi feltételek az emlitett raktárnál a mindenki rendelkezésére álló hirdetményben foglaltatnak.

Felvilágositások e hivatalban irás- és szóbelileg adatnak.

Komárom, 1908 julius hó 29-én.

835 **A cs. és kir. katonai élelmezési raktár, Komáromban.**

A KÖZELGŐ CSÉPLÉSI IDÉNYRE AJÁNL

CSÉPLÉSI MÁZSAKÖNYVET

quart (4-ed rét) alaku 50 lapos füzet darabja kék másoló (indigó) papirral együtt .. .. .. 1 korona.

ÉRTESITŐ CSÉPLÉSRŐL

keskeny alaku, két-két egyenlő szövegü lappal, melyekből egyik kitéphető, kék másoló (indigó) papirral együtt .. 1 kor. 60 fill.

a "Pátria" irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság, Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz. (Köztelek).

Az OMGE. mezőgazdasági üzemi osztálya

főfeladatául tüzi ki a belterjesebb és az eddiginél hasznosabb **gazdálkodás előmozditását** a gyakorlati szaktanácsadás utján.

Kidolgozza az okszerü gazdasági berendezés alapjául szolgáló **üzemtervet.** Elvállalja a **gazdaságok állandó felügyeletét** és ezek **üzemének ellenőrzését. Tanácsot** ad a gazdasági számviteli **könyvek berendezésénél,** vezetésénél és azok lezárásánál. **Elvállalja** a gazdaság **számvitelének felülvizsgálását** vagy állandó **ellenőrzését.** Elvégzi a gazdaság számadatainak elkönyvelését, időszaki jelentések alapján. Évi zárlatokat és jövedelmezőségi számitásokat elkészit. **Tanácsot ad birtokbérbeadásnál,** valamint **mezőgazdasági pénz- és hitelügyi** kérdésekben. Gazdasági **ügyekben jogi tanácscsal szolgál és vitás ügyekben** a választott szakbirósági tisztet elvállalja. Birtok és mindennemü mezőgazdasági **értékbecsléseket** végeztet. A bejelentett **eladó és bérbeadó birtokokat** törzskönyvileg **nyilvántartja.**

Gazdatiszteket és egyéb **képzettebb gazd. személyzetet keresőket nyilvántart.**

Adóügyekben az OMGE. tagjainak szakvéleményeket ad, az adókönyvek alapján felülvizsgálja az adó helyes kivetését és tulfizetés esetén az összeg visszatérítését kieszközli Adóelengedések ügyében utbaigazitással szolgál. Hasonlóan igénybe vehetik az üzemi osztály ily irányu működését az Országos Központi Hitelszövetkezet és a Hangya fogyasztási és értékesitő szövetkezet tagjai is, ha tagságukat igazolják.

Nyilvántartásra bejelentetett:

Eladó birtok:

643 m. hold Zalában, vasutállomás a birtokon szeszgyárral, téglavetéssel, czementárugyártással, iparvágány s mérleggel, urilakkal. Bármikor átvehető. Esetleg bérbeadó. Tulajdonos: Zathureszky, Tárje. 2

197 m. hold piliscsabai vonalon, fővárostól 39 km.-re 4 község között, orvos, gyógytár Nyergesujfalu, Dunától 10 p. Tejgazdasággal, sertéstenyésztéssel, 8 h. szőlővel, cserőkkel magtárakkal, 2 nagy pinczével, 5 szobás lakás üveges, zárt verandával. 3

200 m. hold sik fekvésü I. o. szántó, fővonal mentén fekvő város határában, megfelelelő gépületekkel. 5

370 m. hold Sáros megyében, melyből 310 hold erdő, uri lakással és 5 hold diszkerttel, köves ut mentén. 4

100 kat. hold körüli I. o. bácskai föld, 15 percznyire a vasutállomástól, jó utakkal, a Ferenczcsatornától 8 perczre, urilak és gyümölcsössel. 6

500 m. hold Szatmár megyében, vasutállomástól 2 km.-re, kényelmes urilakkal. 7

1015 kat. hold Torontálban a Tisza és vasut mentén, köves uttal, egészben avagy csakis egy körülbelül 500 holdas része, gazdasági épületekkel. 8

608 kat. hold Érmelléken, vasuttól 7 kilométerre, épülő vasut helyben, 40 kat. hold dohányengedélyivel, kellő lak- és gazdasági épületekkel. 9

Temesvár határában, a várostól 2 kilométernyire, 211 m. h. kiterjedésü birtok, szép kertben fekvő 10 szobás lakással, cselédházakkal, 150 darab marhára való istállóval, nagy kukoricza-góréval, eladó. A birtok talaja a legjobb minőségü föld, az egész ***primicalma kiasszion kerti tulaj,*** ugy a legintenzivebb művelésre, mint tejgazdaságra kiválóan alkalmas. A vételt megkönnyiti a birtokon levő nagyobb összegü, igen olcsó és előnyös törlesztéses kölcsön. 10

280 m. hold Budapesttől fővonalon gyorssal ½ óra, vasutállomástól müuton 4 km.-re, megfelelő gazdasági épületekkel, vizvezetékkel, csinos kis parkban urilakkal, 60 m. h. erdőilletőséggel. 12

886 hold Nógrád m.-ben, miből 400 h. szántó, 54 h. rét, 5 h. kert 1½ h. szőlő, 20 h. legelő, 90 h. erdő, a többi rész major, udvar és ut. Vasutállomástól 5 km.-re. Teljes felszereléssel 400,000 korona. Esetleg bérbe is kiveihető. 14

884 hold szőlőnek való, egyenes felületü, vasut közelében fekvő homokbirtok, melyből 41 hold már szőlővel beültettetett, egészben vagy kisebb részletekben is eladó. 13

1000 m. hold Hont megyében, ebből kb. 800 m. hold szántó, 10 hold rét, 80 hold erdő és 100 hold legelő, 8 hold fiatal, nemes gyümölcsös. A birtok egy darabban fekszik, jó és elegendő épülettel felszerelve, tehermentes, saját kezelés alatt áll. Esetleg bérbeadandó. 15

2488 hold, 50 hold termőgyümölcsössel Erdélyben, saját kezelés alatt levő birtok, megfelelő számu kitünő köből épült épületekkel. 10 szobás kastélylyal, szeszgyár és finomitó. Jó munkásviszonyok. Ára felszerelés nélkül 560,000 K. Amortizácziós teher 200,000 K. Esetleg bérbe adó. 16

290 hold Szilágy megyében, vasutállomástól 7 km. Fele részben szántó, fele részben legelő és kaszáló. Dohánytermelési engedélylyel. Kereskedelmi növények termesztésére és tehenészetre alkalmas. Kedvező fizetési feltételek. 17

200 hold, vasutállomástól 2 km. Szőlőmivelésre különösen alkalmas. 2 holdas parczellákban vagy együtt az egész terület eladó. 18

555 hold Budapesttől 1 órára, 31 h. termő szőlővel, 6 h. gyümölcsössel. Parkban 5 szobás urilak. 40 h. dohányengedély. Jókarban levő kellő számu gazdasági épülettel. Ára teljes felszereléssel és vetéssel 305.000 K. 19

Emeletes kastély 25 hold földdel a Balaton mellett szép park. Ára 75.000 K. 1

813 m. h. Borsod megyében vasutállomástól 6½, épülő vasuttól 3 km.-re. Elegendő gazdasági épületekkel és külön belsőséggel, melyen az urilak áll. 40 hold dohányengedélylyel. Az egész birtok prima buzatermő szántó. Ára m. holdanként 650 korona. 20

2400 m. hold sik fekvésü dunántuli birtok, 1600 h. szántó, 350 legelő, 250 erdő, 40 kaszálóval, 2 jól elhelyezett majorban kellő gazd. épülettel. Uri lak 10 holdas parkban. Három vasuti vonal mentén. Ára 700,000 kor. Teher 400,000 kor., mely rajt maradhat. 21

56 kat. hold sikfekvésü, buzatermő szántó Temes megyében, vasutállomás mellett, épületek nélkül kat. holdanként 600 koronáért. 22

267 m. hold Fejér megyében elegendő számu gazdasági épületekkel és jó lakóházzal, 5 hold szőlő és 16 hold dohányengedély. 23

Birtokvétel:

megvételre kerestetik:

200 m. hold birtok 30—40 km.-nyire a fővárostól. 455

400—800 m. holdas jó minőségü birtok, jó ut mentén, vasuttól nem távol, családnak való tágas és egészséges lakással, árnyas kerttel. 7

Kisebb birtok, szép és tágas lakóházzal, parkkal, vasutállomáshoz közel, lehetőleg fővonalon. 8

400—1000 h. birtok, melynek nagyrésze vágható erdő. 2916

1000 holdig cserébe fővárosi házért, egy tulnyomóan erdőből álló, Hont, Nógrád, Gömör, Heves vagy Borsod megyékben fekvő birtok. 567

2—300 hold birtok, jó lakással és gazd. épületekkel, város és vasut közelében. 3950

200 holdas birtok uri lakházzal, lehetőleg Kecskemét vidékén. 3982

10—15000 hold erdőbirtok az ország északnyugati részén. 9

2000 hold elsőrendü talaju birtok, czukorrépa vidéken, vasutállomás közelében, szép kastélylyal és parkkal, Bécstől legfeljebb 6 órányira. 5215

800—1200 m. hold birtok, kellő gazdasági épületekkel felszerelve, megfelelő lakházzal. 456

2000 hold jó talaju birtok, részben erdővel, kastély és parkkal, közel a vasuthoz. 5216

250—300 m. hold főváros vagy vidéki nagyobb városhoz közel épületekkel, jó lakóházzal, tehermentes vagy olcsó amortizácziós kölcsönnel. 12/ü

3—400 hold egytagban legalább 5 szobás lakással, vasuttól legfeljebb 1½ órányira jó uton. Lehet az egész birtok erdő. 12

800—1000 holdig jó földek és épületekkel, instrukczióval. A lakóház faluban vagy város közelében legyen. 79

Bérbeadó birtok:

480 m. hold Abauj megyében 7 km. a vasuttól, országut mellett, 7 szobás udvarházzal, kellő gazdasági épületekkel. 5003

370 hold jó trágyaerőben levő házilag kezelt birtok Jász-Nagy-Kun-Szolnok megyében, nagy várostól 5 kilométerre. Elegendő számu jókarban levő épületekkel. Osztól fogva bérbeadó. Felszerelés átvehető. 314

Birtokbérlet kerestetik:

180—200 m. h., amely kereskedelmi növények termelésére alkalmas és rajta tejgazdaság üzhető. 2530

800—1500 h. Erdélyben vasuthoz közel, jó urilakkal és gazdasági épületekkel, rét és legelővei. 496

2—3000 holdat tavaszi vagy őszi átvételre, lehetőleg a Dunán tul vagy kedvező feltételekkel másutt is, hol a tehenészet üzhető. Urilak legalább 6 szobás legyen. 1868

☞ Ezeken kivül nyil ántartjuk a **visszavándorlók** letelepitésére alkalmas birtokokat és **bérlőszövetkezetek** alakitásánál közbenjárunk a Magyar Gazdaszövetségnél. ☜

Csakis közvetlenül a tulajdonosoktól fogad el bejelentéseket

AZ OMGE. ÜZEMOSZTÁLYA.

Az aradi m. kir. államjószágigazgatóságától.

17639/1908. szám.

Árverési hirdetmény.

Az alább felsorolt bértárgyak haszonbérbeadása végett az alább megnevezett helyeken és napokon — felsőbb jóváhagyás fenntartásával nyilvános versenytárgyalás fog tartatni, melyen ugy szó-, mint irásbeli ajánlatok tehetők.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10%-a, mely összeget ajánlattevők az árverés megkezdése előtt letenni tartoznak. A zárt irásbeli ajánlatok 1 korona bélyeggel ellátva, lepecsételve, kellő felirattal és az előirt bánatpénzzel felszerelve, az árverés megkezdéséig az árverés megtartásával megbizott hivatalhoz vagy az árverést megelőzőleg 3 nappal alulirt állami jószágigazgatósághoz is beadhatók. Ezen ajánlatokban a megajánlott évi haszonbér nemcsak számokkal, hanem betüvel is tisztán, érthetően kiirandó és világosan kijelentendő, hogy ajánlattevő az árverés feltételeit ismeri s azoknak magát feltétlen aláveti. A szó- és irásbeli ajánlattevők kivánat a igazolni tartoznak vagyoni állásukat és bérlői képességüket. Oly kincstári bérlők, kik haszonbéri hátralékban vannak, továbbá kik csőd, gyámság, illetőleg gondnokság alatt állanak, vagy akik nyereségvágyból eredő büntettért elitéltettek, az árverésben részt nem vehetnek. Elkésett, valamint utóajánlatok semmi szin alatt sem fognak figyelembe vétetni. A haszonbéri feltételek azon helyeken, hol az árverés tartatni fog, megtekinthetők.

Haszonbérbe adatni fognak:

Folyószám	Helyiség, melyben a bértárgy fekszik	A bértárgy megnevezése	Kiterjedés h.	Kiterjedés □-öl	A bérlet kezdete	A bértartam vége	Évenkénti kikiáltási ár korona
I. A kincstári ispánságnál Magyar-Pécskán. 1908. évi augusztus hó 6-ik napján d. e. 9 órakor.							
1	Zimándujfalu	szt.-leányfalvi ev. ref. tanitó kegyad. földje	5		1903 X/1	1914 IX/30	204
2	Zimándujfalu	szt.-leányfalvi r. kath. tanitó kegyad. földje	5		1908 X/1	„	204
3	Almáskamarás	jegyzői kegyad. föld	10		„	1909 IX/30	475
4	Tótbánhegyes	10. sz. visszavett telepföld	14	357	„	„	815
5	„	10/2. sz. két fél telep	4	1550	„	„	209
6	Pitvaros	27. sz. visszavett telepföld	7	101	„	„	250
7	Ambrózfalva	27. „ „ „	12	376	„	„	500
II. A kincstári ispánságnál Temesvár (Józsefváros). 1908. évi augusztus hó 7-ik napján d. e. 9 órakor.							
1	Opaticza	erdőirtás	32	96	„	1911	1410
2	„	„	29	1044	„	IX/30	1320
3	„	„	20		„	„	690
III. A kincstári ispánságnál Temesrékáson. 1908. évi augusztus hó 9-ik napján d. e. 9 órakor.							
1	Sziklás	sziklási görög kath. papi kegyad. föld	10		„	1910 IX/30	411
IV. A kincstári ispánságnál Nagybecskereken. 1908. évi augusztus hó 12-ik napján d. e. 9 órakor.							
1	Hozsor	Holt-Tisza-kanyarulatbeli föld	40		1909 I/1	1911 IX/30	436
2	„	tiszai halászat			„	1914 XII/31	440
3	Titel	volt telekkönyvi épület			1908 X/1	1911 IX/30	252
4	Felső-Muzslya	szlatinai föld	404	221	1908 IX/1	1914 IX/30	6020
5	„	tiszai halászati jog			1909 I/1	1914 XII/30	600
V. A kincstári ispánságnál Pancsován. 1908. évi augusztus hó 11-ik napján d. e. 9 órakor.							
1	Delibláti	réti föld	1416	193	1908 X/1	1909 IX/30	1600
2	„	Brza-Vrbai dunai halászat			1909 I/1	1914 XII/31	2000
3	Galya	réti föld	1868	1369	1908 X/1	1909 IX/30	1870
4	Temeskubin	réti föld	1605	1043	„	„	1285
5		vadászati jog a VIII. öbl.-beli kincstári földre			1908 IX/1	1914 XII/31	210
6		Borcsa-Gizellahaim IV. öbl. réti földre	1172	741	1908 X/1	1914 IX/30	1970
8		Borcsa-Gizellahaim cservenkai előtér	265	675	„	„	1600
9		Borcsa-Gizellahaim réti föld	137	1092	„	„	1511
10	Borcsa-Gizellahaim	szefkerini 7. sz. halászati jog			1909 I/1	1914 XII/31	200
11	„	szefkerini halászati jog 18. számu			„	„	1400
12	Czrepaja	Duna-zátony mühlhäufel	99	853	1908 X/1	1914 IX/30	1000
13	Glogon	IV. öbl. Temes előtér	115	1477	„	„	735
14	Lajosfalva	Duna-előtér és zátony	264	1160	„	„	2600
15	Opova	IV. öbl. Duna-előtér		351	„	„	340
16	„	29. Vizella 10. számu halászati jog			1909 I/1	1914 XII/31	4035
17	Pancsova	III., IV., V. öbl.-beli vadászati jog			1908 IX/1	1914 IX/30	270
VI. A kincstári ispánságnál Lugoson. 1908. évi augusztus hó 12-ik napján d. e. 9 órakor.							
1	Huszárrét Lugos.	Huszárrét	6		1908 X/1	1914 IX/30	246
2	Szilha	irtásokból kihasitott terület	150		„	1909 IX/30	1160
VII. A kincstári telepkezelőségnél Lugoson. 1908. évi augusztus hó 12-ik napján d. e. 10 órakor.							
1	Klicsova	vágásföld	135	1374	1908 X/1	1909 IX/30	20
2	Valcalunga	vágásföld	684	856	„	„	20
3	Valcalunga	vágásföld	38		1908 X/11	„	20
4	Hezeres	„	443	400	„	„	20
5	Szuszány	„A“ tag vágásföld	130		„	„	20
6	„	„B“ „ „	12		„	„	20
7	Szilha	vágásföld	182	1338	„	„	20
VIII. A kincstári telepkezelőségnél Bálinczon. 1908. évi augusztus hó 13-ik napján d. e. 9 órakor.							
1	Babsa	gizellafalvai, sziklási, hissziási szántóföldek	543	450	1908 X/1	1909 IX/30	15483
2	Kuttina	szántóföldek	72	800	„	„	755
3	Sztancsófalva	Andrásvölgyi községi föld I.	11	731	„	„	360
4	„	Ligetvölgyi lelkészföld	45		„	„	1355
5	„	„ kántor „	11		„	„	305
6	„	„ községi „	8	885	„	„	225
IX. A kincstári telepkezelőségnél Facseten. 1908. évi augusztus hó 14-ik napján d. e. 9 órakor.							
1	Rakitta	35. sz. vágásterület	73	960	1908	1911	370
2	„	legelőterület	237	1280	X/1	IX/30	478
X. Kincstári telepkezelőségnél Mosniczán. 1908. évi augusztus hó 8. napján d. e. 9 órakor.							
1	Mosnicza	üres belsőség 306. és 307. szám	34		1908 X/1	1914 IX/30	952
2	„	vörös csárda föld	31	455	„	1909	707
3	„	munkás telepföld 254/1	10	43	„	IX/30	325
4	„	„ „ „ 164-173-ig	10		„	„	305
5	„	„ „ „ 174-183-„	10		„	„	331
6	„	„ „ „ 184-103-„	10		„	„	322
7	„	„ „ „ 194-203-„	10		„	„	333
8	„	„ „ „ 204-213-„	10		„	„	336
9	„	„ „ „ 214-223-„	10		„	„	327
10	„	„ „ „ 224-233-„	10		„	„	323
11	Hosnicza	„ „ „ 234-243-„	10		„	„	301
12	„	„ „ „ 244-253-„	10		„	„	301
13	„	XII. tagbeli telepföld	15	1185	„	„	426
14	„	Ritudrakului	57		„	„	1300
15	„	ártéri területek	35		„	„	752
16	„	Sárta 258/1. szám.	156	1272	„	„	2635
17	„	I., II. tagbeli letarolt erdőföld 4—4 hold. parczellánkint	112	1235	„	„	910
18	„	IV. tagbeli letarolt erdőföld 10—10 hold. parczellánkint	95	1492	„	„	775
XI. Kincstári telepkezelőségnél Sztancsófalva. 1908. évi augusztus hó 10. napján d. e. 9 órakor.							
1	Sztancsófalva	Bükkösi 1. sz. gazd. telep	25		„	„	350
2	„	„ 2. „ „ „	24		„	„	780
3	„	„ 3. „ „ „	24		„	„	864
4	„	Ligetvölgyi osztatlan terület	13	30	„	„	360
5	„	Barkási beltelek terület II.	81	488	„	„	1863

Arad, 1908. évi julius hó 1-én.

M. kir. államjószágigazgatóság.

(Utánnyomás nem díjaztatik.)

Kölcsön és vétel uj és egyszer használt **kartellen kivüli**

maggabonaburgonyalisztesgyapju- **ZSÁK** **behordásikazalrepczerostaaljwaggon-** **PONYVA**

„HUNGÁRIA“ kettős, kézi, favéges vagy manilla-aratógép kévekötözők. Szőlőkötöző fonalak, kötelek, zsákzsinegek, lópokróczok. :: ::

NAGEL ADOLF

zsák- és ponyvagyár, kölcsönintézet.

Vétel, eladás és cserélés.

BUDAPEST, V., Arany-János-utcza 10. sz.

Sürgönyczim: **NAGELA BUDAPEST.**

Vidéki telefon: 35—92.

Eladó birtokok!

Győr megye 560 magyar hold sik kitünő czukorrépaföld nagyon jó kezelés alatt, kitünő épületekkel, szép kastélylyal 165,000 forint.

Krassó-Szörény megye 850 magyar hold többnyire sik gazdaság, igen jó épületekkel, szép urilakkal, felszereléssel kedvező fizetési feltételek mellett 190,000 forint.

Nógrád megye 750 magyar hold sik gazdaság kitünő épületekkel, csinos urilakkal kedvező fizetési feltételek mellett 160,000 forint.

Pest megye 2200 magyar hold sik gazdaság szeszgyárral, kitünő épületekkel kedvező fizetési feltételek mellett 300,000 forint.

Sáros megye 1200 magyar hold jó gazdaság szeszgyárral, kitünő épületekkel, csinos urilakkal, felszereléssel 290,000 forint.

Szabolcs megye 1200 magyar hold sik gazdaság szeszgyárral, kitünő épületekkel, csinos urilakkal, kedvező fizetési feltételek mellett 290,000 forint.

Trencsén megye 400 magyar hold gazdaság és erdő, nagy vadászattal, jó épületekkel, csinos urilakkal, teljes gazdag felszereléssel és terméssel 45,000 forint.

Vas megye 580 magyar hold sik gazdaság megfelelő épületekkel és urilakkal, felszereléssel és terméssel 120,000 forint.

BEYER KÁROLY Budapest, V., Báthory-utcza 5. sz.

Telefon 12—85. 272

Távaszi és őszi vetések trágyázásához

szuperfoszfátot

és minden egyéb

mütrágyafélét

elismert kitünő minőségben, legolcsóbban szállit az egyedüli **kartellon kivül** álló

Szentistváni mütrágyagyár központi irodája,

Kassa, Fő-utcza 4. szám. 403





Gőzeke acetylen-lámpák

Éjjeli szántásoknál **gőzekékre** különösen alkalmasak, mert nappali fényt adnak.

Kézi-, kocsi-, spritzbogen-, pózna-, asztali-, udvari-, kerti-, istálló- **acetylen-lámpák.**



Bárdi József automobil r.-t. Budapest, VI., Mozsár-utcza 9. Fővárosi Orfeum mellett.

Telefon 16—28. Sürgönyczim: Pneumatic. Árjegyzék kivánatra ingyen és bérmentve.

ROESSEMANN & KÜHNEMANN

KOPPEL ARTHUR-féle vasutak.

Prága, Bécs. **BUDAPEST, VI., Váczi-ut 113—115.** Zágráb, Berlin.

Gazdasági, ipar- és erdei vasutak
nyomjelzése, tervezése és épitése.

Sinek, hordozható vágányok, forditó korongok, kocsik, mozdonyok bérbe is adatnak.
Répavasutak. Használt anyagok állandó raktára.
2093



HAUPTNER

állattenyésztési és ápolási valamint állatorvosi müszerek és eszközök!!!
mint: **bárzsingsondák, trocárok, irrigátorok, sebfecskendők, klystirek, dr. Raebiger-féle hüvelykenőcs-fecskendő, szegecselhető Crotalia füljelzők, tetováló fogók, ló- és marhanyirógépek és ollók stb.** Árjegyzék ingyen és bérmentve!
MAGYARORSZÁGI FŐRAKTÁR:
GEITTNER és RAUSCH cég BUDAPEST, VI., Andrássy-ut 8. szám.

Párisi világkiállitás „Grand Prix" 1900.

KWIZDA-féle RESTITUTIONS-FLUID

= mosóviz lovak számára =

Egy üveg ára K 2·80. Az udvari istállókban, továbbá a nagyobb katonai és polgári istállókban több mint 40 év óta használatban, nagyobb strapák előtt és után való erősitésre és erőgyüjtésre, az inak merevségénél stb. képesiti a lovat a legnagyobb munkabirásra a trainingban.



KWIZDA-féle restitutions-fluid
elnevezés, vignetta és csomagolás védve, csak a mellékelt védjegygyel valódi.
Főraktár: **Török József g ógyszertára, Bpest, Király-u. 12. és Andrássy-ut 26.**

CLIMAX ÉS ECLIPSE

NYERSOLAJ-MOTOROK és LOKOMOBILOK

Legjobb és legolcsóbb hajtóerő mezőgazdasági és ipari czélokra.

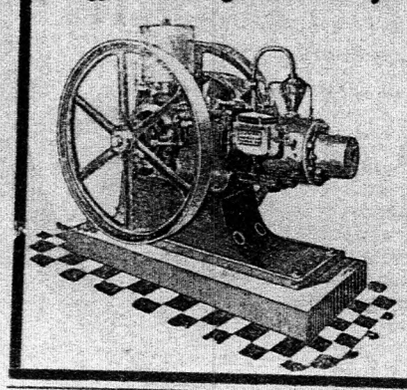

Nincs robbanási veszély, se pénzügyőri ellenőrzés.
Elsőrangu referenciák.

BACHRICH ÉS TÁRSA
MOTORGYÁR 304
Budapest, Szabadság-tér, Tőzsde-palota.

Gazdák Biztositó Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. KER., BAROSS-UTCZA 10. SZÁM.

Alakult 1900.	BIZTOSITÉKI ALAP:	Alakult 1900.
Alapitványok a kormány hozzájárulásával		1.970,340·— kor.
Tartalékok		764,760·16 „
	Összesen:	2.735.104·16 kor.
1901. évi feleslog		90,343·— kor.
1902. „ „		59,782·20 „
1903. „ „		109.331·73 „
1904. „ „		72,438·23 „
1905. „ „		61,730·60 „
1906. „ „		39,243·65 „

Biztositásokat elfogad tüz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szerint.
Az üzleteredményben a biztositott tagok dijarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből ugy a tüz- mint a jégkár ellen biztositva volt tagok 4%-os dijvisszatérités kaptak. — Az 1902. évi üzlet feleslege közgyülési határozattal tartalékba helyeztetett. — Az 1903. évben a jégkár ellen biztositottak 4%-os dijvisszatérités kaptak. — Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztositottak 2—2%-os dijvisszatérítésben részesültek. — Az 1906. évben a jégkár ellen biztositottak, kik 5—10 évre adták fel biztositásukat 5% engedményben részeltettek.
Biztositási ajánlatok benyujthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetitésével. Nyomtatványokkal és felvilágositással minden irányban készségesen szolgál.
Az igazgatóság.

ALFA-SEPARATOR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG, BUDAPESTEN.

— TEJGAZDASÁGI GÉPGYÁR. —

Iroda, raktár és gyártelep: **BUDAPEST, VI., LOMB-UTCZA 11. SZÁM.**

Alfa-Laval Separatorok (tejfölöző gépek) **kézi- és erőhajtásra.**

Ujdonság!

1908 évi mintáju separatoraink a jelenkor legtökéletesebb fölözőgépei. Nagy munkabirásuak, élesen fölöznek, bámulatos könnyen jarnak. Kérjen prospektust.

Tejszállitó kannák,
Fejőedények,
Tejhütők,
Elömelegitők és pasztőrizáló készülékek,
Vajköpülő és vajgyártó gépek,
A sajtgyártás eszközei,
Tejvizsgáló készülékek,
Mindennemü **tejgazdasági eszközök és gépek** legjobb kivitelben.

Tejszövetkezetek és tejfeldolgozó telepek berendezése és ujjáalakitása.

770 első dij, több mint 600,000 Alfa-separator az egész világon. Árjegyzékek, tervek, költségvetések bérmentve.

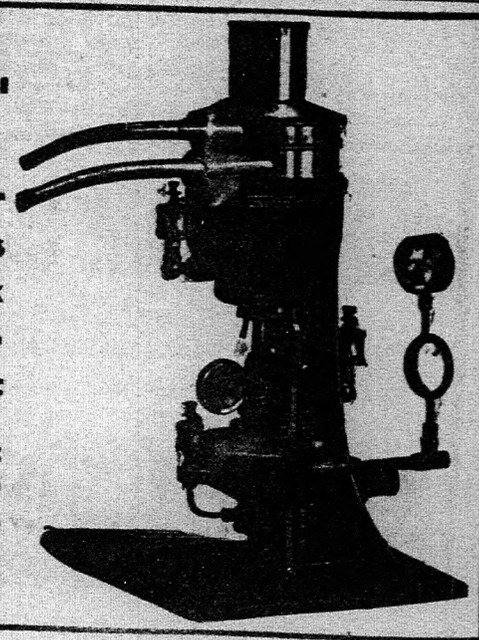

75—76 kg.-os rendkivül bőven termő, korai érésü, fagyálló

Kolostor-rozs

továbbá ugyancsak bőtermő, erős szalmáju, korán érő

Prof. Heinrich-rozs

75—76 kg. hl.-sulyu kapható vetőmagnak gondosan előkészitve, vevő zsákjaiban a tornyospálczai vagy kisvárdai állomásra szállitva mm.-kint 20 korona árban, mig a készlet tart. — Megkeresések 817

REIZMAN HERMAN gazdaságának központi irodája, Kisvárda

czimre intézendők.



Hääder György puszta-nagyoszlári gazdaságában eladó 50 drb fiatal, rész en tarka hegyes vidékre való **edzett jármos ökör.**

Eladó továbbá 40 drb prima fejős magasvérü **szimmenthäli tehén,** 40 drb a közelmultban importált, takarmányszegény vidékre különösen czélszerü **angelnitelivér tehén.**

Ugyanott kapható **5 drb központi tejcsarnoki üzletrész,** valamint **holtfelszerelés is.**

Megkeresések: **Oszlár, u. p. Tápiósáp.** 764

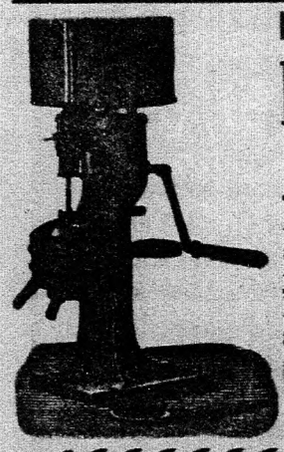

Eredeti „Melotte“ tejcentrifugák

a világ legrégibb és legjobb tejfölözőgépei!

Játszi könnyü kezelés. Legcsekélyebb kopás. Legélesebb lefölözés. Legnagyobb munkaképesség. Gyorsan és igen könnyen tisztitható. Nincs javitás. Több mint 200.000 drb van napi használatban az egész világon. Óránkinti munkaképesség 125—500 l. kézihajtásra. **Magyarországi képviselő**

GEITTNER és RAUSCH BUDAPEST, VI., Andrássy-ut 8.

Gazdaközönség figyelmébe

ajánlom mint ***erdélyi alkusz*** legelőnyösebb és legolcsóbb bevásárlásokat eszközölhetem ***jármos és beállitani való ökrökben,*** ugyszintén ***1 2 éves ökör-tinókban*** és mindenféle sulyu sovány ***sertésekben*** mindig a legnagyobb előjegyzéseim vannak. Kiterjedt ismeretségemnél fogva ugy vásárokra, mint azonnali eladásra a legelőnyösebb ügyleteket közvetithetem. Kiváló tisztelettel

5013

Sürgöny- és levélczim: ***Vermes Lipót, Kolozsvár.***

Pinzgaui tenyészbikák.



1—1¾ éves elsőrendü kiváló pinzgaui tenyészbikák,

importált eredeti pinzgaui tenyészállatoktól származva és az országos törzskönyvbe felvéve, mindenkor eladók 795

Czukorgyárnál, Botfalu, máv. állomás, Brassó megye.

Ujdonság! Most jelent meg!

HÁZIÁLLATAINK OKSZERŰ TAKARMÁNYOZASA ÉS A TAKARMÁNYADAGOK KISZÁMITÁSA

:: LEGUJABB ELMÉLET ALAPJÁN IRTA ::

KENESE FERENCZ főtiszt-tiszttartó.

Amint ismeretes Dr. O. Kellner a mőckerni kisérlet állomás érdemes igazgatója a takarmányozásnak uj alapot adott és azzal az eddigi elméletet nemcsak egyszerübbé, hanem megbizhatóbbá is tette. E körülmény arra inditotta a szerzőt, hogy ezen uj elméletet és ennek alapján a helyes és a gyakorlatban bevált takarmányozást ismertesse, a takarmányfélék tápanyagtartalmának kiszámitását pedig azzal igyekezett megkönnyiteni, hogy kulcsformában az összes takarmánynemüek tápanyagtartalmát nemcsak 100 kgramra vonatkoztatta, hanem 0·5 kgramtól 10 kgramig is kiszámitotta, miáltal a takarmánykeverékek összeállitását módfelett megkönnyitette.

Ezen munka a gyakorlati gazda igényeihez van szabva, megértéséhez elméleti előismeretek nem kellenek. Rövid és könnyen megérthető módon tárgyalja mindazt, amit a gazdának a gyakorlatban háziállatai okszerü takarmányozásánál és főkép az állatok hizlalásánál ismernie kell.

ÁRA FÜZVE 2 KORONA 50 FILLÉR,
:: VÁSZONKÖTÉSBEN 3 KOR NA. ::

Megrendelhető a “PÁTRIA” részv.-társaság gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz. (Köztelek)



A lovak, szarvasmarhák, sertések, juhok, szóval az összes házi állatok erősitésére, edzésére, azok egészségének épségben tartására a „ „

Brázay Kincsem-Fluid

Kincsem szesz

minden gazdaságban és állattenyésztésben

nélkülözhetetlen.

Felülmulja a hasonló czélra szolgáló **külföldi** szereket, mert a leghatásosabb s legjobb minőségü kipróbált anyagokból készül.

Használatban van minden jelentékenyebb gazdaságban, állami és magánménesben, katonai, polgári, és versenyistállókban.

Kapható: gyógytár-, drogéria- és füszerüzlefekben vagy közvetlenül a készitő:

BRÁZAY KÁLMÁN czégnél, BUDAPESTEN

1 üveg ára **K 2.50.** 12 üveg ingyen kiszolgálás és bérmentes szállitással **24** korona.

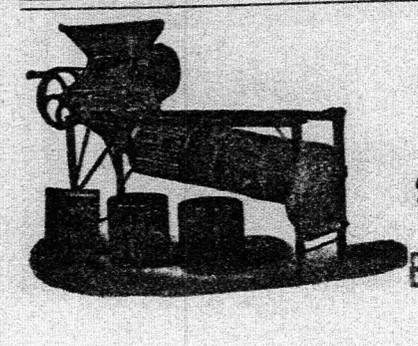

Stahel és Lenner

Trieur- és lemezlyukasztó-gyár

Budapest, V., Katona József-u 8.

Ajánljuk **TRIEURJEINKET** és **OSZTÁLYOZÓ GÉPEINKET** gabona és hüvelyesek tisztitására és osztályozására

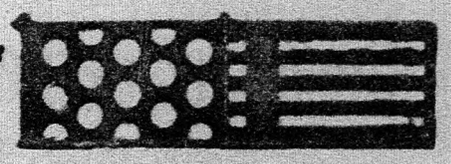

TÖREKROSTÁK és minden fajta **LEMEZROSTA** gőzcséplő gépek számára.

Szállitóképes **faszén-termelők** felkéretnek czimük leadására. Szives megkeresések intézendők:

Bernhard Pollak
Wien, IV/I. Bruckner str. 6.
839

PROPPER SAMU
mezőgazdasági gépraktára
Budapest, V., Váczi-körut 52.

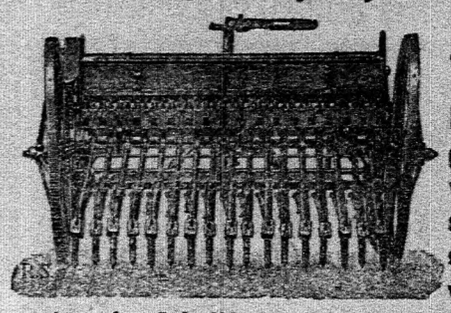

Ajánlja mérsékelt árakon a elen idényre: **SACK RUDOLF** elismert kitünő gyártmányait, **aczélekéit, vasboronáit,** könnyü és szilárd **sorvetőgépeit, szecskavágó-, répavágó-gépeit.** Kézi-, járgány- és gőzhajtásra elsőrendü **biztonsági járgányait, „Westfalia" műtrágyaszóró-gépeit,** a jelenkor legjobb szerkezetü **takarmánypároló-készülékeit** s minden egyéb gazdasági gépeket és eszközöket.

Mindenről kimeritő árjegyzék és készséges felvilágositások.



Istállókban nélkülözhetetlen!
TIP-légypapir
Egy-egy légypapir 1000 legyet fog, mely nem dobandó el, baromfinak kitünő takarmány.
100 darab 4 korona.
DETSINYI FRIGYES
Budapest, V., Marokkói-u. 2.
A nevezett légypapirt több gazdaságban sikerrel kipróbáltam és legmelegebben ajánlhatom.
675 **Wahl Ferencz**, jár. állatorvos, **Monor.**

NOLČ JÓZSEF ÉS DREGER A.
egyesült termelők központja,
CHLUMETZ a/C.
A lege'őkelőbb német termelők, Lochow F., Petkus (Mark) és Strube Fr., Schlanstedt (Szászország) csatlakozása mellett ajánlanak **őszi vetésre**
1. **Lochow F.-féle** petkusi **eredeti téli vetőrozsot,** a világ legjobb és termésdusabb rozsa. — 2. **Strube** eredeti **squarehead buzát,** igen nagy hozamot ad, tartósság és hideg elleni ellenállásban felülmulhatlan.
Árjegyzékek és minták kivánatra ingyen és bérmentve.
Különösen megjegyezzük, hogy nem holmi utánvetés vagy utántermés, illetve uj természü gabonát ajánlanak a nevezett termelők, hanem
magát az eredeti vetőgabonát,
melynek egyedüli termelői és egyedüli elárusitói Magyarország és Ausztria részére a fenti egyesült termelők. — Kérjük a czimet pontosan megjegyezni:
Chlumetz a/Cidlina, Ostböhmen.

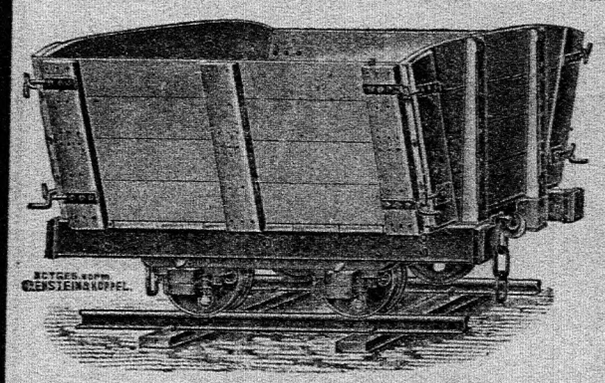

Mezei vasutak
ló- és mozdonyüzemre,
vasuti berendezések bérbeadása,
nagy sin-, vágány-, kocsi- és mozdonykészlet,
uj és használt állapotban.
ORENSTEIN ÉS KOPPEL BUDAPEST, VI., Andrássy-ut 102.
Gyár: Pusztaszentlőrinczi nyaraló.
742

Vészen átment
erős csontozatu, kifogástalan szép testalkatu, elsőrendü tenyészetből, deczemberi tenyészképes
kanok
eladók **KORNSTEIN TESTVÉREK-nél, NAGYSZALONTÁN (Pata puszta).**

GAZDASÁGI KÖNYVVITELI NYOMTATVÁNYOKAT
LEVÉLPAPIROKAT
BORITÉKOKAT ÉS EGYÉB
NYOMDAI MUNKÁKAT
JUTÁNYOSAN ÉS CSINOS KIVITELBEN KÉSZIT
"PÁTRIA"
IROD. VÁLLALAT ÉS NYOMDAI R.-T.
BUDAPEST, IX.,
ÜLLŐI-UT 25. SZ. (KÖZTELEK).
KÖLTSÉGVETÉSSEL KÉSZSÉGGEL SZOLGÁLUNK.



A magy. királyi állami bakterologiai intézet véleménye szerint is a **„RATIN"** a patkányon és egéren kivül más állatra nem ártalmas.

Bámulatos gyorsasággal pusztit a **„Ratin"**, mely egy ragályos betegséget visz be az illető állatfajba s igy egyik a másikat fertőzi, ami által mind kipusztul. **Több polgári és katonai hatóság elismerése. Nélkülözhetetlen** minden gazdaságban a **„Ratin"** bevezetése. Nagyobb gazdaságokban a **„Ratin"** alkalmazását csupán a vasuti költség megtérítésével és **kizárólag sikeres eredmény utáni** dijazásért bevezeti a **„Ratin" bakterologiai laboratorium vezérképviselője** 538

Haan Béla Budapest, VII., Rottenbiller-utcza 38.

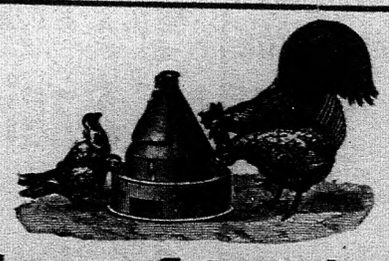

A baromfi-tenyésztés

összes eszközei nagy választékban a legolcsóbb árakon.

Állandóan ujdonságok. 748

Kérje a 177. számu ingyen katalogust.

KRÁSA RUDOLF, WIEN, VII., Kirchengasse 29.

Már nem rongálódik többé a lószerszám, ha azt a Lukrecia

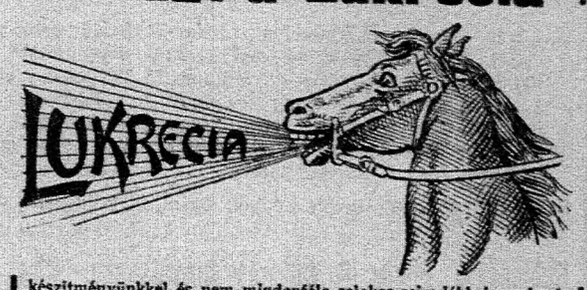

készitményünkkel és nem mindenféle salakos zsiradékkal megkeni. ***Bámulatosan puhitja és feketére festi a bőrt.*** Öt kilós szelencze bérmentve, utánvét mellett K 12·50. 12 és 25 kilós bádogszelenczékben szállittatik. Kapható a ***Magyar Mezőgazdák Szöv.-nél*** és minden szakbavágó jobb üzletben. :: Készíti:

VAD és TAKACS BUDAPEST. :: Postafiók 151.

Tessék prospektust kérni. 270



Aranyérem Budapest, 1902. Alapittatott 1876.

UNZEITIG FERENCZ

csász. és kir. udv. szállító

különlegességi gyára teljes növényházak épitésére és melegvizfütések berendezésére.

BUDAPEST = WIEN,

VIII., Gyöngyfyuk-u. 7: XIII/2. Reinlgasse 32-34.

Terv- és költségvetést dijtalanul készitek. Helyszini megbeszélés nem lesz felszámitva. 758



Gőzekék,

gőz utihengerek és uti mozdonyok

cséplőgépek hajtására az osztrák bánya- és kohómüvek társaság vasmüveiből.

A készülékek választását illetőleg mezőgazdasági szaktanácsesal készséggel szolgálunk.

Szives megkeresések **Zentral Direction der Oesterreichischen Berg. u. Hüttenwerks Gesellschaft, Teschen,** Osztrák-Szilézia, vagy:

az Osztrák bánya- és kohászati társaság magyarországi képviseletéhez,

Mayer Pál főherczegi felügyelő, **Budapest, VIII., József-utcza 16—18** kéretnek. 6287

Nincs többé büz!

A **Bonodor folyadék** a legbüzösebb árnyékszék szagát hosszabb időre rögtön eltávolitja. **Elegysulyu 5 kg. csomag bérmentve 7·50 K.** (Elegendő 1 évre.) **1 kg. próbacsomag 2·50 K. csomagolással, szállitás nélkül. A Bonodor por vizeldék azonnali szagtalanitására kitünő szer.** 5 kilós postacsomag **bérmentve 7 K.,** 1 kilós próbacsomag **2 K.** csomagolással, szállitás nélkül. Szétküldés készpénzért vagy utánvéttel. Számos elismerőlevél.

Vezérképviselő:

FODOR FERENCZ

Budapest, VIII., Kisfaludy-utcza 40/H. 280

STABIL és FÉLSTABIL GŐZGÉPEK

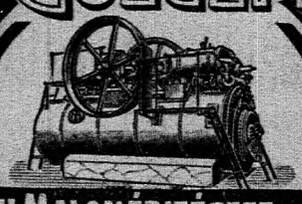

BUDAPESTI MALOMÉPITÉSZET ÉS GÉPGYÁR PODVINECZ ÉS HEISLER BUDAPEST, VI., VÁCZI-ÚT 141.

ÁRJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE

MAGYAR GAZDÁK ÉRTÉKESITŐ SZÖVETKEZETE

BUDAPEST. (Központi vásárcsarnok).

Igazgatóság és központi iroda:

Budapest, IX., Imre-utcza 4.

Nagy köpinczei:

BUDAFOKON.

ÉRTÉKESIT

husféléket, baromfit, vadfélét, tejterméket, tojást, zöldséget, gyümölcsöt, mézet és MINDENNEMŰ ÉLELMICZIKKET. Hordóbor-értékesitő osztály. :: Égetett szeszesitalok értékesitése.

A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET vezérképviselői.

A szövetkezet tagjai kedvezményben részesülnek. Mindennemü értékesitési ügyben dijtalanul nyujt felvilágositást. : :

„RAPID" kézi műtrágyaszóró-készülék.



szabályozható szóró-kanállal.

Ezen **műtrágyaszóró-készüléket** Fischl V. gazd. intéző ur szakszerü kisérletezés után találta fel. A régi szokásos **kézi szórással** szemben **előnye,** hogy a **munkás kezét és ruháját nem támadja;** a használatban levő nagy gépekkel szemben előnye az **olcsó ár,** egyszerü kezelés s hogy **1 ember naponkint 7—8 holdat** vetőlépésben haladva, kényelmesen beszórhat. A beállitható szórókanál által az **elszórandó mennyiség pontosan szabályozható.** ::

Ára Budapesten darabonként

60 korona.

Bővebb felvilágositással szivesen szolgálok 685

Weisz Jakab

a szabadkai műtrágyagyár képviselője

V., Lipót-körut 7. szám.

GANZ ÉS TÁRSA Ganz-féle villamossági r.-t.

vasöntöde és gépgyár r.-t. II., Lövőház-utcza

BUDAPESTEN

BENZINMOTOROK és lokomobilok cséplők és takarmánykamrák üzemére. Szivógázmotorok anthracit-, koksz- vagy faszéntüzelésre. :: **Földgázmotortelepek.** Ármentesitő és **öntöző szivattyutelepek.** :: **Kötélvontatásu**

GŐZEKÉK

ELECTROMOS **világitó és erőátviteli berendezések, egyen- és váltakozó-áramra.** :: **Kolibri ivlámpák reklámczélokra.**

ELECTROMOS **üzemek berendezése uradalmakban. Meglevő berendezések átalakitása.**

ELECTROMOS **üzemü szivattyuk, tejgazdasági berendezések, emelőgépek, ventilátorok, mezei vasutak, szántó-, cséplő-, apritó- és takarmányozó-berendezések.** :: Electromos kis- és nagy-vasutak. :: Bányavasutak. :: 6184

Árjegyzékkel és költségszámitásokkal szivesen szolgálunk.

UTÁNZATTÓL ÓVATIK! **Szőlő** UTÁNZATTÓL ÓVATIK!

sárgaság (clorosis) **rákfenésedés** (anthracnosis) **ellen, biztos védekezési szer: Schloesing** lecsapott vasoxidos kénpora.
Lisztharmat ellen: Schloesing lecsapott egyszerű kénpora.
Szőlőfürt peronoszporája ellen: Schloesing lecsapott rézgáliczos kénpora.
Szőlő peronoszporája ellen: Schloesing permetező bordói pora.
Burgonya (kolompér) peronoszporája ellen: Schloesing permetező bordói pora.
Üszög ellen:
Vetőmagok csávázására: Schloesing bordói pora.

Szállitás a rendelés vétele napján. Ajánljuk **Schloesing versenyen kivüli — a világon legjobb** — permetezőjét, háti kénfujtatóját és kézi kénfujtatóját.

Schloesing Frères & Cie részvénytársaság, Marseille (Franczíaország).

Vezérképviselet Magyarország részére:

Frankl Adolf banküzlete Budapest,

Eötvös-utcza 19. Saját ház. Telefon 25—40.

Megbizható képviseletek minden megyében. Ismertetések, árjegyzékek minden érdeklődőnek készséggel és díjmentesen. Védjegy földgömb. Védjegy Schloesing Marseille. 799

Lovassy Ferencz régi jóhivnevü, többszörösen kitüntetett feketebátori sertéstenyészetéből kiváló szép 1¼ éves szőke kondor mangalicza

tenyészsertések

vannak eladásra. Megkeresések a tulajdonos avagy Szlávik Ede kasznárhoz intézendők. Posta és távirda Feketebátor, pályaudvar. 824



Tejkannák, tejgazdasági eszközök
legjutányosabban beszerezhetők
GEITTNER és RAUSCH
CÉGNÉL
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 8.
Árjegyzék ingyen és bermentve.



SERTÉS-ELADÁS.

Pozsony vármegye, Németgurab község határában fekvő Tárnok pusztán (Szempcz vasuti állomás) 200 darab egynegyedéves 70 kgr. átlagsulyu **mangalicza süldő,** amelyből 108 darab ártány és 92 darab kocza, valamint 19 darab **vén kocza eladó.** Vételajánlatok **néhai gróf Pálffy János központi irodája, Pozsony** intézendők. 828

Őszi vetésre ajánljuk, ameddig a készlet tart, a rendkivül elterjedt

Diószegi óriási buzánkat

mely számos gazda egybehangzó értesitése és a magyaróvári m. kir. gazdasági akadémia növénytermelési kisérleti állomásnak több buzafajtával végzett vetési kisérlete szerint ugy szem-, mint szalmahozamra nézve első helyen áll.

806 **Diószegi Czukorgyár, Diószeg (Pozsony megye)**

Szalmát, zsuppot és szénát

vásárolok uradalmaktól nagyban legmagasabb árakon.
Gőz- és lójáratu legujabb rendszerü préseimmel gyorsan felpréselem a megvett árut.
Eladási szándékot kérem egy levelezőlapon velem közölni.

NYITRAI ANDOR
704 **széna- és szalma-nagykereskedő, PÉCSETT.**

:: Mérnöki iroda ::

Elvállalja uradalmak üzemtervéhez szükséges térképek készitését, parczellázási munkálatokat, mezei és erdei vasutak tervezését és kivitelét, alagcsövezési, öntözési munkálatokat, mindennemü gazdasági épületterv elkészitését. 6856

KELL DEZSŐ okl. mérnök Keszthely (Zala m.).

Legkorábbi tavaszi takarmányt szolgáltató 825

szent János rozs

kitünő minőségben kapható, mig a készlet tart, métermázsánként 20 korona árban a **kisvárdai** vagy **tornyospálczai** állomásra szállitva a vevő zsákjaiban.

Megrendelések Reizman Herman gazdaságának központi irodája Kisvárda czimre küldendők.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület könyvkiadóvállalat kiadásában legujabban megjelentek:

A gazdasági növények nemesitése

100 ábrával

Irta: GRABNER EMIL az országos magyar királyi növénytermesztési kisérleti állomás adjunktusa

Ara füzve 5 korona, vászonba kötve 6 korona

Szőlőmüvelés és borgazdaság

Irta: SZILÁRD GYULA
a gróf Esterházy-féle csákvári földmivesiskola tanára :: ::

161 ábrával

Ára vászonkötésben 10 kor.

A birtokos és gazdatiszt közötti jogviszony

az 1900. évi XXVII. t.-c. magyarázata

Irta: Dr. Vantsó Gyula
Előszóval ellátta: **Rubinek Gyula** az OMGE. igazgatója

Ára füzve 3 korona

Megrendelhetők a "Pátria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX., Ullői-ut 25. sz.

Eladó tenyészkanok.

Schwarz Ferencz puszta-fancsikai gazdaságában, u. p. Ugra, Bihar megye, **1½ éves, vészen átment**

tenyészkanok

eladók. Ugyanottan **KOSOK** is kaphatók. 837

Simontornyai uradalomban, Tolna megyében

1000 db öreg és 2 éves ürü, 300 darab anyabirka eladó.

Ajánlatok a **Jószágigazgatósághoz,** Érd, Fehér megye küldendők. Vasuti állomás helyben. 816

Harminczhat darab erős, betanitott

igás-ökör

eladó GRÓF TELEKI ARVÉD drassói uradalmában, posta, vasut KONCZA. 710

Wiener

Landwirtschaftliche Zeitung.

Wiertelj. K 6, halbj. K 12, ganzj. K 24.
Wöchentlich zwei Nummern. Probenummern gratis u. franko.
Wien I. Schauflergasse 6.

Takarmányozástan, Kellner uj rendszere szerint. Irta Cseikó István. Ára vászonkötésben 10 korona. Megrendelhető a "Pátria" r.-t. gazd. szakkönyvkereskedésében. Budapest, IX., Üllői-ut 25.

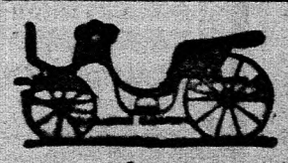

Kocsigyártás

Budapesti kovács- és kocsigyártó - iparegyesület védnöksége alatt álló

Kocsi Árucsarnok Szövetkezet

Budapest, VII., Rákóczy-ut 72. sz.

Magyarország legnagyobb kocsiraktára.

Gazdasági intéző jelenleg czukorgyári bérleten alkalmazva, ki magasabb gazdasági iskolát végzett, 31 éves, beszél németül, csehül és keveset magyarul, kiváló gyakorlattal bir, keres tágasabb hatáskört fix fizetés és hozamrészesedés ellenében. Közvetités megegyezés szerint díjaztatik. Megkeresések kéretnek „P. 7492" Haasenstein & Vogler, Wien. 836



Agrikulturfosfát

a **legolcsóbb fosforsavtrágya** és a **hatása ugyanolyan** mint a **Tomassalakliszté** és a **Superfosfáté.**

Ajánlatokkal és felvilágositásokkal szolgál a **magyarországi vezérképviselők:**

ZWEBNER MÓR és FIA

műtrágya- és erőtakarmánynagykereskedése 468

Pozsony és Galgócz.

Ásványi és csontliszt-

szuperfoszfátot

továbbá száritott

czukorrépa-szeletet

legolcsóbban szállit:

STEINER és WALLESZ Wien, I., Graben 16.
683

AGRARIA

ERŐTAKARMÁNYGYÁR RÉSZV.-TÁRS.

BUDAPEST, V. KER., BÁTHORY-UTCZA 5. SZ.

Ajánlja Agraria védjegyzett, kitünő minőségü, saját gépüzemeivel gyártott elsőrendü 830

erőtakarmányát.

FAIRBANKS MÉRLEG ÉS GÉPGYÁR RÉSZV.-TÁRS.

VASÖNTÖDE. Telefon 28—67.
BUDAPEST, V., VÁCZI-UT 174.

Szabadalmazott Fairbanks százados mérlegek, teljesen tolósulyos fémmérőkarral; **tartósság, pontosság és könnyü kezelésüknél fogva felülmulhatatlanok. Hordozható gazdasági-, szekér-, marha-, zsák- és raktári mérlegek. Vasuti kocsimérlegek** első-, másod- és harmadrangu pályák részére ujonnan szabadalmazott tehermentesitő készülékkel, rendes és keskeny nyomtávra. **Speciális mérlegek** vasmüvek, kohók, gépgyárak, hengermüvek, malmok számára. **Mozdonymérlegek. Darumérlegek. Vasuti hajtányok. Vasszerkezetek. Tetőszerkezetek. Vasöntöde:** mindenféle vasöntvény. Olcsó és pontos kiszolgálás. 535

Árjegyzékkel és költségszámitással készséggel szolgálunk.

FELTÁRT PERU-GUANO

a trágyák királya, szavatolt 7% légeny, 10% vizben oldódó foszforsav, 2% káli 3 éves hatással.

G. & V. Moreels: Gand, Belgium.

Vezérképviselet Magyarország részére:

FRANKL ADOLF banküzlete

Budapest, Eötvös-utcza 19. :: Saját ház. ::
Telefon: 25—40. 800 Telefon: 25—40.

Dunántuli vármegyékben **örök áron vagy bérbe vesz**

földbirtokot

Nyugatmagyarországi Gazdasági Takarékpénztár r.-t. Szombathely, Király-utcza 19. 796

Száritott répaszeletet melasszét és műtrágyát

jutányos feltételek mellett szállit: 105

Sebők Emil és Társa

Budapest, V., Lipót-körut 2. szám.

Fiedler János
lenfonógyára
Komárom
vesz
nyers lenkórót
szál-nyeréshez, valamint kaszált és **géppel csépelt**
lenszalmát,
tetszés szerinti mennyiségben és **elad**
eredeti (pernaui)
orosz lenmagot.

Különféle italok, szörpök és likőrök, pezsgő stb. elkészítése. Legjobb receptek után. Irta Kürthy Emilné. 70 fillér előleges beküldése ellenében szállítja a "Pátria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedése Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Kékkő
vetéshez, elsőrendű
250 kilós hordónál 63 kor.
kimérve — — — 64 kor.
Deutsch Albert és Fia
Debreczen. 802

A ló és tenyésztése. 600 képpel, 14 mümelléklettel. 3-ik kiadás. Irták Kovácsy Béla és Monostori Károly. Ára fűzve 12 kor., tartós díszkötésben 15 kor. Megrendelhető a „Pátria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Szénát és szalmát
vesz és elad bármily mennyiségben
Ausch Frigyes
Budapest, Gabonatőzsde. 575

MEZŐGAZDASÁGTAN!
Irta: **Szilárd Gyula.**
A könyv tartalma és beosztása röviden a következő:
I. RÉSZ. **Általános növénytermelés.** A növény. A talaj. Földmivelés. Trágyázás. Vetés és vetések ápolása. Termények letakarítása és eltartása. — II. RÉSZ. **Különleges növénytermelés.** Gabonafélék. Hüvelyes, kapás, olajos, szálastakarmány, ipari és gyári növények. — III. RÉSZ. **Kert és szőlő.** Konyhakertészet. Gyümölcskertészet. Szőlőmivelés és mustkezelés. — IV. RÉSZ. **Állattenyésztés.** Az állati test. Állatok takarmányozása. Egészséges és beteg állatok ápolása. Általános tenyésztési szabályok. Lótenyésztés. Szarvasmarhatenyésztés és tejkezelés. Juh- és kecsketenyésztés. Sertéstenyésztés. Baromfitenyésztés. Házinyultenyésztés. — V. RÉSZ. **Gazdasági üzletvitel.** Gazdaságok berendezése. Üzleti tőkék. Számadás és jövedelemszámítás. Méhészet.
Ára vászonkötésben 5·— K.
Megrendelhető a "Pátria" r.-t. gazd. szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám.



Cséplőgép-tulajdonosok figyelmébe!
Százakra menő károktól mentheti meg gazdaságát, ha cséplőgépei kezelésénél Balassa Frigyes, most, 2-ik bővített kiadásban megjelent „Cséplőgépek kezelése" czímü kézikönyvének utbaigazításai szerint eljár. A nagym. földmivelésügyi miniszter ezen a könyvpiaczon egyedül álló szakkönyvet az összes gazdakörök figyelmébe ajánlotta. — A művet 6 kor. 30 fillér előleges beküldése ellenében bérmentve szállítja a "Pátria" r.-t. gazd. szakkönyvkereskedése Budapest, IX. ker., Üllői-ut 25. sz. (Köztelek)

Mindennemü
zsák és ponyva
a legjobb minőségben és legjutányosabban a **Fischer**-féle zsák- és ponyvagyárban Budapest, Nádor-utcza 31—33. szerezhetők be. A **Fischer**-féle szab. impregnált szavatolt tiszta lenből készült vízhatlan ponyvák nagy strapa mellett is eltartanak 10—12 évig. A 25 év óta fennálló **Fischer**-féle zsák- és ponyvagyár az ország legjelentékenyebb uradalmainak szállítója. Pontos szolid kiszolgálás. Ponyvakölcsönző intézet. Árjegyzék, minták kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.



Világhirü szabadalom 18 államban.



Stádel-Torkos földmérő-taliga
kapható
Stádel gépgyárban, Győrött.

Préselt
buzaszalmát
és
zabszalmát
szálfi elsőrendü minőségben és legolcsóbban
Ehrenreich Béla
Bajmok (Bácska). 6808

LEGYEK
konyhából, kamrából, mészárszékből, istállóból, vágóhidról biztosan elüzetnek, ha a falakat
LÉGY-BONODORRAL
meszeljük. Legjobb már kora tavaszszal. — Egy kiló elegedő 25 □-méterre, 5 klg. leirással 6 kor. franco utánvéttel. Megrendelhető
FODOR FERENCZNÉL
Budapest, VIII., Kisfaludy-utcza 40/H.
Számos elismerőlevél. 287

Mezőgazdasági :: kereskedelemtan.
Irta: **KROLOPP HUGÓ.**
Ezen mezőgazdasági szakirodalmunkban hiányt pótló mü hivatva van arra, hogy a gyakorlati gazdát a gazdasági termények és termékek beszerzési és értékesitési módjaival megismertesse. :: ::
Bolti ára 10 korona.
Megrendelhető a "PÁTRIA" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX. ker., Üllői-ut 25. szám.

Száritott : répaszeletet
junius — julius — augusztusi szállitásra a ánl 730
DUKES és HERZOG
Galgócz — Budapest,
V., VÁCZI-KÖRUT 74.

Fontos minden szőlősgazdának:
A szőlőtőke helyes metszése és annak okszerü nyári kezelése. Irta és számtalan rajzzal ellátta:
Saary Ákos.
1 korona 50 fillér előleges beküldése ellenében bérmentve szállitja a **„Pátria"** r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedése, Budapest, IX., Üllői-ut 25. (Köztelek.)

Szénát Szalmát
muhart, zabosbükkönyt bármily mennyiségben
veszek és eladok.
783
Felpréseléshez modern gőz- és lópréseimet bocsátom eladó rendelkezésére.
SCHREIER BÉLA
takarmánynagykereskedő
Budapest, VII., Népszinházutcza 22. Telefon 20—52.

Eladó bérház!
Budapesten (IX., Mester-u. 12. sz.) a Ferencz-körut közelében, 134 □ m. Villamos megállónál. Felvilágositással ugyanoti a háztulajdonos szolgál. — Ügynökök kizárva.

Maier Rikárd és Félix
kincstári szállitók
Wien, II., Kaiserjosefstr. 30.
vesznek és eladna minden állomásról bármily mennyiségü
szénát, szalmát, burgonyát.
Préselés saját és legmodernebb gőzprésekkel. — A legnagyobb szolgáltatóképességü czég. 426

Most jelent meg!
Andrássovich Géza:
Házinyultenyésztés és értékesités
harmadik, tetemesen bővitett kiadása.
Számos művészi képpel és egy mümelléklettel.
Ára bérmentes küldéssel 2 kor. 20 f.
Megrendelhető a „Pátria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX. ker., Üllői-ut 25. (Köztelek.)

>>Prima, száraz<<
tengeri-moslék
száraz répaszelet
foszforsavas takarmánycsontmész 40—42%, különféle olajpogácsa jutányosan kapható: 343
Neubauer Adolf
gyári meghatalmazottnál
Győr.

Vétel
Szénát, szalmát legjobb árban vesz nagyobb mennyiségben May Samu, Üllői-ut 109a II. em. 9. 4541

Szénát, szalmát
vásárol uradalmaktól (közvetités nincs kizárva) **bármely mennyiségben. Számos és legujabb rendszerü préssel rendelkezik.** 783
Kozlik Károly özvegye
széna- és szalmakiviteli czég
Moson. Alapittatott 1882

Naponkénti 300—500 liter lehetőleg urad. tejet keresek 1, esetleg több évi szerződéses megvételre. Árajánlatokat ab kecskeméti vasuti állomás e lap kiadóhivatalába „Tej 4413" jelige alatt kérek. 4413

Szénát és szalmát
veszek 822
a legmagasabb napi áron
ifj. Widder Herman
gabonabizományos
Budapest, V. ker., Dorottya-utcza 11.

Lenmagot
minden vidéki állomáson, legmagasabb árak mellett
vásárol 775
KRAUSZ HUGÓ
terménykiviteli üzlete
Budapest, V. Szabadság-tér 6.
Csakis árakkal megjelölt követelésekkel ellátott ajánlatokat veszek tekintetbe.

URADALMI TEJET ÉS TEAVAJAT
megvételre keres
bármely mennyiségben
Szántó Adolf és Tsa
Budapest, VII., István-ut 67. 768

Bérlet
400 hold kitünő buzatermő birtok élő- és holt felszereléssel bérbe kiadó. Rekettye Pálnál, Zalaborsfán. 4541

3—400 liter tejet
vennék ab. Budapest 20 fillér.
Csakis grófi uradalomból.
Czim e lap kiadóhivatalában. 840

10266. sz. 1908.
Temesvári vásár-hirdetés.
Az idei temesvári Szent-Jakab
országos vásár
folyó évi augusztus hó 13-tól augusztus hó 17-ig bezárólag fog megtartatni.
Mindenféle állat felhajtása az országos vásárra augusztus hó 13-tól, csütörtökön reggeli 5 órától kezdve **meg van engedve.**
Temesvárott, 1908. évi Julius hó 10-én,
A városi főkapitányságtól:
842 **Beó Ferencz,** főkapitány

GAZDÁK FIGYELMÉBE!!
UJDONSÁG! UJDONSÁG!
ÁLLATEGÉSZSÉGTAN
Állattenyésztő és állattartó gazdák használatára
Irta: MONOSTORY KÁROLY
okl. állatorvos, a magy. kir. állatorvosi főiskolán az állattenyésztés ny. r. tanára
223 ábrával **A mü ára 7 korona**
Szerző e művét az állattenyésztő és állattartó intelligens gazdaközönség számára irta. A 391 lapra terjedő könyv öt részre oszlik. Az első rész az általános alapvető fogalmakat tartalmazza. A második részben a részletes állategészségtani adatok czimén a betegségektől való védekezésről **általában,** majd azokról **részletesen** emlékezik meg. A harmadik és negyedik részben az állatok káros rossz szokásairól, azok elleni védekezésről tárgyal, végül a fertőző betegségeket és azok ellen való védekezéseket ismerteti. A „Függelék" az állatok adásvételénél felmerülő pereskedésekről nyujt tájékoztatást.
Megrendelhető a "PÁTRIA" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésében Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Eladók bérlet feloszlatása miatt az egész fésüs birkaállomány, tarka marhák, tarka bornyas tehenek, különféle gazdasági felszerelések, egyes, kettes ekék stb. a nagymajori gazdaságban (vasut Nagymajor, posta Ohat-Pusztakócs). 4498

Eladó egy pár női hajtókocsiba való igen szép mozgásu 4 és 5 éves kancza, egyik vasderes, a másik ej, 154 cm. magasak, áruk 900 P korona, továbbá egy 8 éves, 153 cm. magas sötétpej kaneza, gyönyörü mozgással, nyereg alatt és egyesben nagyon jól jár, ára 500 korona. Gutzjahr Mihály árendi gazdasága. 4495

Magyar tinó 80 db 4½ éves, 100 db 3½ éves befogni való, legelőről eladó. Felvilágositás uradalmi tiszttartóságnál Tass (Heves megye), u. p. Atkár, vasutállomás Vámosgyörk. 4496

Tenyésztés beszüntetése miatt kitünően kezelt Rambonilett juhászatomat eladom, mely áll 840 darabból, ebben 245 darab anyajuh. Továbbá gazdaságomban található még mezőhegyesi és kisjenői keresztezésből származó fehérszőrü kondorsertés, 42 darab anyakocza és 200 darab 4 hónapos malacz. A malaczok át nem vészeltek. Az állatok Samarjay Jánosnál Bakti pusztán (Rimaszombat mellett) megtekinthetők. 4518

Eladó egy igen szép, figurás, erős csontozatu 10 markos, 5½ éves sötétpej kanczaparipa, teljesen hibátlan és megbizható, jól belovagolva, kitünő ugró és igen kitartós, 450 forintért. Továbbá egy pár gyors jukker, fekete és pej herélt 15·2 magasak 5 és 6 évesek, teljesen megbizhatók, szép járásuak. Áruk 450 forint. Svastics Gyula földbirtokosnál, Balaton-Ederics, Zalamegye. 4521

20 db igás ökör 6—7 éves eladó a kuruczi bérgazdaságban. Posta Vokány, állomás Siklós-Vokány. 4539

Tehenészet feloszlatás miatt eladásra kerül: 30 db bonyhád-szimmenthali tehén és 50 db növendékborju, fele üsző. Czim a kiadóhivatalban megtudható. 4540

Esterházy herczeg kapuvári jószágbérletének veszkényi tehenészetében tenyészirányváltoztatás miatt eladó egy Svájczból importált eredeti szimmenthali 3½ éves tenyészbika. Kitünő hágó, szelid s kiváló utódai vannak. Az érdeklődők sziveskedjenek kapuvári jószágbérnökséghez Kapuvár, Sopron megye, fordulni. 4538

Hires zalai
tenyészrákok
százát á 6 korona és a megfelelő csomagolási, szállitási költségekért, valamint **asztali rákokat** árjegyzék szerint, **élve megérkezve. utánvéttel** szállit: **Fischer Izidor Zalaegerszegen.** 4519

Muraközi
hidegvérü (nori) igás
tenyész-lovak
és tenyészmének
vásárlásánál közvetlen a tenyésztőktől, segédkezésemet felajánlom s a folyó évben Muraköz és vidékén tartandó lóvásárok jegyzékét kivánatra szivesen küldöm. **Elsőrendü referenciák rendelkezésre állnak!**
Czimem:
idősb Heinrich Mór
lóvásárló ügynöksége
Csáktornya (Muraköz)
Sürgönyczim:
Heinrich Senior, Csáktornya. 5729

Erdélyi Kereskedelmi Társaság
Fodor és Társai
megbizásokat elfogadnak
jármos ökrök, tinók,
sertések, juhok, lovak és egyéb tenyész- vagy használati állatok beszerzésére és azokat felelősség mellett gyorsan és jutányosan direkt forrásból közvetitik.
Czim: Erdélyi Kereskedelmi Társaság Kolozsvár, Szentegyház-utcza 2-ik szám.
Telefon 311. 424



Elsőrendü
Bonyhádi faj
vöröstarka
ökör- és üszőborjukat
1—2—3 éves korban, továbbá **hizlalásra vagy járomba való tarka ökröket,** ugyszintén **hasas** vagy **friss fejős teheneket a legjutányosabb árban** egyezség szerint bármily mennyiség szállitására vállalkozik
Nelzer Antal, Dombovár
Tolna megye.



Vöröstarka tinó és üsző
teljesen prima, 1—2 esetleg 3 éves, nálam minden mennyiségben **kapható olcsó áron.** Későbbi, ugyszintén **jármos és beállitási ökrök** szállitására vállalkozom.
Kitünő
friss fejős tehenek
előleges jelentés után, nálam mindenkor megtekinthetők **kötelezettség nélkül.** Vevő tetszése szerint választhat. 3684
Henrik Ignácz fia
Szalónak (Vas m.).



Bonyhádi
friss fejős-tehenek és **tenyész-bikák** jutányos áron kaphatók minden héten kedden, szerdán és csütörtöki napokon. Istállók Kispesten, Üllői-ut 24.
Telefon: Kispest 1.
Levél- és sürgönyczim:
Flaschner Sándor
4743 tehénkereskedő
Bpest, Ferencz-körut 40.

ÖKÖRELADÁS.
Néhai Nagy Miklós utódánál, Nagy Dénes birtokosnál, mindig fiatal prima
erdélyi jármosökör
és 1½ éves
ökörborju
kapható. 805
Levélczim:
NAGY DÉNES birtokos, TORDA.

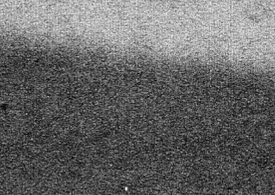

Elsőrendü fajjellegü
vöröstarka **ökör és üszőborjukat**
1—2—3 éves korban, továbbá hizlalásra v. járomba való **tarka ökröket,** ugyszintén hasas v. friss fejős
teheneket
a legjutányosabb árban egyezség szerint bármily mennyiség szállitására vállalkozunk 269
Spitzer és Weller
:: Kis-Czell ::



Elsőrendü eredeti
bonyhádi teheneket
hasasokat vagy borjasokat, bármely időben, bármely mennyiségben kulánsárakon szállit
BAUER MÓR
tenyész- és haszonállatkereskedő, BUDAPEST.
Iroda: VI., Felsőerdősor-u. 1
Istálló Ujpest, Károlyi-u. 11.
Telefon 93—95.



Legelsőrendü eredeti
bonyhádi teheneket
hasasokat vagy borjasokat és tenyészbikákat bármely időben, bármely mennyiségben coulánsul és legolcsóbb árakon szállit:
Kohn Samu és József
tenyész- és haszonállatkereskedők, Budapest, VII. Rottenbiller-utca 60.
Telefon 91—25.
Fiók: **Ujpest, Árpád-ut 99.**

Elsőrendü magyarfaju
erdélyi jármosökrök,
ugyszintén 1 éves magyarfaju
erdélyi ökörborjuk
minden időben nagy választékban kaphatók
ALEXA MIKLÓS-nál
Szamosujvárt
Szolnok-Doboka megye. 317

Orsz. törzskönyvezett számfeletti
telivér szimmenthali
tehenek és üszők
eladók **PAJZS GYULA telivér törzstenyészetében, Heves.** 801

Szenttamási gazdaságban (Pestmegye), vasuti állomás: **Kunszentmiklós-Tass,** levél- és sürgönyczim: Kunszentmiklós, jutányos áron eladó legelsőrendü **hasas és szopós-borjas**
bonyhádi tájfajta
tehenek és tarka jármos-ökrök.

Az idei tenyészállatkiállításon teheneink elsőállami dijjal lettek kitünő tetve.

Előzetes megkeresésre Kunszentmiklós-Tass állomáson saját kocsink áll rendelkezésre. 588

Vegyesek

Mindennemü kalászos termények vételét és eladását eszközlöm, (export) kiviteli czélra sörárpa, lóhere, luczerna mintákat kérek. Szénát, szalmát veszek és eladok. Breuer Miksa, V., Gabonacsarnok, Budapest. 4543

Teleltetésre elvállal **60—80 db** 3—4 éves tinót akár rész, akár pedig tartásdij ellenében. A jószág már **aug. hó** elején átvétetne. Megkereséseket a kiadóhivatal továbbit. 4545

Young girls' home
BUDAPEST,
VI., Lendvay-utcza 10. sz.
saját villa.
Iskolába járó elökelő fiatal leányok otthona. Igazgató: Vajda Ella főv. polg. isk. tanárnő. Angol rendszer. **Állandó felügyelet.** Az állami felsőbb leányiskola, leánygymnasium, tanitónőképző stb. közvetlen közelében. Kényelmes összeköttetés minden iskolához. **Müvészeti és zenei oktatás, idegen nyelvü társalgás. Árnyas kert. Modern higienikus berendezés.**
Bővebb értesités és prospektus kivánatra. 776

16 első dijjal és ezüstéremmel kitüntetett
KÁLLAI LAJOS motorgyárában
Budapest, VI., Gyár-utcza 28. sz.,
a leghirnevesebb ***benzinlocomobil cséplőkészletek*** kaphatók.

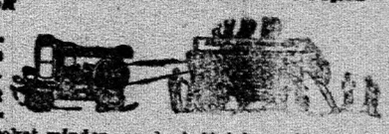

Teljes jótállás kitülő cséplésért
Ezen motorokat minden gazda hatósági engedély nélkül maga kezelheti szalmafödelés házak között is.
Kállai Lajos motorcséplőkészletei kitünő sikerrel müködnek az ország minden részében
többek között: Báró Kemény József urnái Maros-Németi. Zeykfalvi Zeyk Dániel v. főispán urnái Nagyenyed stb. Olcsó árak részletre. Árjegyzék ingyen.

A legnagyobb állami és első dijjai kitüntetve, berczegi tiszteletdij stb.
KOEHLER FRIGYES
kertművész és kertépitő
Kerttechnikai iroda:
Budapest VII., Gizella-ut 15. szám.
(lakás: VII., Thökölyut 46.)
TELEFON: 25—33.
Park, kert stb. tervezése, kivitele stb.
Tájkertészeti képes utmutató kivánatra ingyen küldetik.

Eladás

Burgonyát mindenfélét és mennyiséget vesz és elad Sándor A. Mudrok, Mitrovicza (Szerém megye). 4523

8 HP lokomobil MÁV. gépgyárból eladó. Megtekinthető Mezőkomáromban. A Sióberki Társulat tulajdona. Bővebb felvilágositást ad Sárközy Imre Nagy-Bajom, Somogy m. 4452

A gőzlokomobilok szerkezete és kezelése. Irta Naszályi József, okl. gépészmérnök, m. kir. ker. iparfelügyelő. 167 ábrával. Ezen minden gazdaságban nélkülözhetetlen szakkönyv a lokomobilok szerkezetéről és kezeléséről szükséges összes tudnivalókat könnyen elsajátitható módon tartalmazza. Ára 3 korona 20 fillér, mely összegnek előleges beküldése ellenében bérmentve szállittatik. Megrendelhető a "Pátria" r.-t. gazd. szakkönyvkereskedésében Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Kastély (Biharmegyében) gyönyörüen berendezve, két melléképülettel, parkkal, hozzá egy 7000 koronát jövedelmező szőlővel eladó. Czim megtudható Mosse Rudolfnál, Budapest, Nádor-utcza 11. 789

Friss torma kapható állandóan a tőketerebesi uradalomban, kilónkint 42 fillérrel. Egy 5 kg.-os postacsomag bérmentes küldéssel 2 kor. 60 fill. Rendelések a „Tőketerebesi Uradalom"-hoz Tőketerebes, (Zemplén megye) intézendők. 4099

Fagylaltok, krémek, parfaitek és kocsonyák elkészitése legjobb receptek után. Irta Kárthy Emilné. 70 fillér előleges beküldése ellenében bérmentve szállitja a "Pátria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedése Budapest, IX. kerület, Üllői-ut 25. szám.

Egy teljesen felszerelt, igen jó karban levő, nehéz, 6 lóerejü Clayton és Shuttleworth-féle cséplőgép eladó. Munkaközben megtekinthető még 3 hétig. Bővebbet Katay M. Böhönye. 4489

A stabil gőzgépek gyakorlati tankönyve. Irta Naszályi József, okleveles gépészmérnök, m. kir. ker. iparfelügyelő. 149 ábrával. Ára 5 korona 20 fillér, mely összegnek előleges beküldése ellenében bérmentve küldi a "Pátria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedése Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz.

Birtok, 30 hold kitünő termő, szőlő, gyümölcsössel hozzá való épületekkel, 20 hold szántó, szintén épületekkel, 25 hold erdő, szintén épületekkel, terméssel együtt 60.000 koronáért, kedvező fizetési feltételekkel, szabadkézből azonnal eladó. B. Horváth Imre Kerekegyháza, Pest megye. 4558

Eladó Hofherr és Schrantz-gyártmányu, 7 lóerejü gőzcsépló garnitura elevátorral és lóher-fejtővel együtt. Teljesen uj, csak 5 hétig volt munkában. Előnyös feltételek és jutányos árban megkapható. A birtok parczellázódott, a gép megmaradt s azért eladó. Levélbeni és személyesen tudakozódni tehet Venczel Jánosnál, Kolozsvár, Kövespad-utcza 16. 4542

Szarvasmarhahizlalás.
A legjövedelmezőbb módnak ismertetése. Irta Ujváry Imre. 1 kor. 10 fill. előleges beküldése ellenében bérmentve szállitja a "Pátria" r.-t. gazd. szakkönyvkereskedése Bpest, IX., Üllői-ut 25.



Gazdák
figyelmébe!!
50% olcsóbb
m. kir. szab. 2321. 900, A. 905.
mint bármely más világitóanyag a
pyroleum
világitása.
A pyroleum szagtalan, nem füstöl, nem gyulékony és már
több ezer uradalomban bevezettetett.
Számos elismerővel nálam betekinthető. — Próbaküldemények 2 korona utánvét mellett. — Kivánatra prospektus ingyen és bérmentve. 1407
Degen Jakab
Budapest, IX. ker., Közraktár-utcza 23.

Most jelent meg!
Az 1908. XXVIII. t.-cz., a
SZESZADÓRÓL
valamint a szeszteremeléssel együttesen készitett sajtolt élesztő megadóztatásáról, ugyszintén a szeszkontingens megállapitásáról és felosztásáról. Jegyzetekkel, utalásokkal és magyarázatokkal. :: ::
Ára 4 korona.
Megrendelhető a **"Pátria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX. ker. Üllői-ut 25. (Köztelek.)**

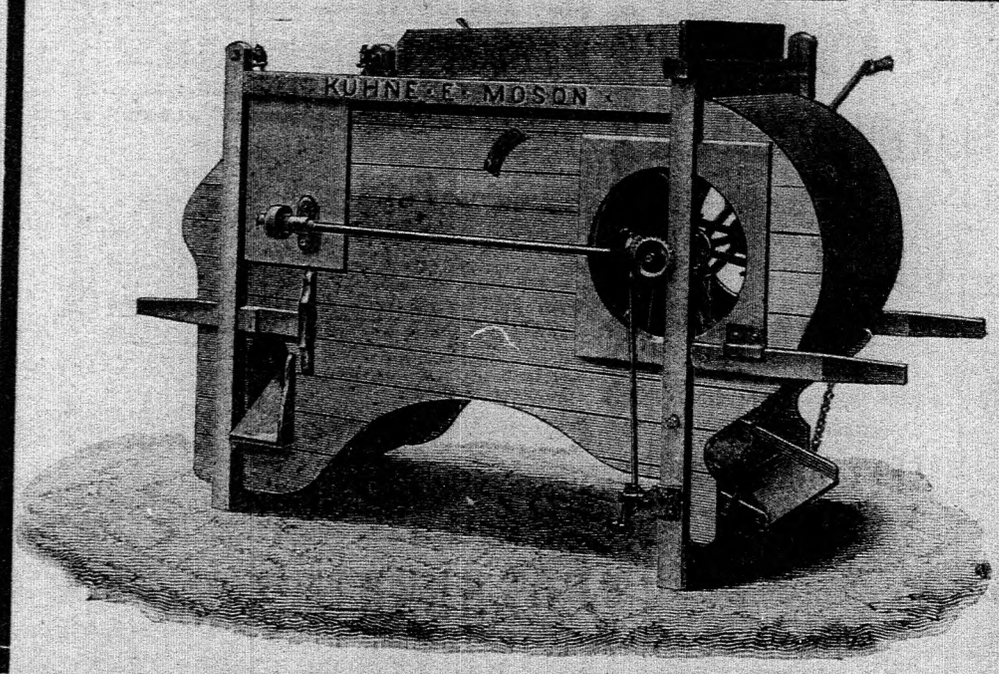

Gabonatisztító rostákat,

szitanélküli **szelelő magtárrostákat,**

Konkolyválasztógépeket,

Ekéket és vetőgépeket

elsőrendű kivitelben szállít:

„KÜHNE“ mezőgazdasági gépgyár r.-társ. **MOSONBAN.**

Főraktár: Budapest, VI., V czi-körut 57|a.



Kévekötelek, Bellán-féle szabadalom, mindkét végén pirosra festve.
Manilla zsineg kévekötőgéphez.
Zsákok minden czélra, kender-, len- és jutaszövetből.
Zsákkötő-zsineg és **varró-spárga.**
Szőlőtaposó-zsákok. Szőlőkötöző-fonalak.
Ponyvák vizmentes és természetes szövetből minden czélra.
Kötéláruk hosszu szálu bácskai kenderből.
Ökörszájkosarak erős kenderzsinórból
Kender géptömitésre és fonásra, valamint **kócz** géptisztitásra.
Kendertömlők különféle minőségben.
Abraktariszsnyák ritkán szöve kenderzsinegből, tömören szőve juta és kendervászonból.
Lóhálók, tennispálya bekerítő- és **középhálók, halászhálók, tornakészletek, függőágyak** stb. legelőnyösebben szerezhetők be:

Bellán Mátyás kender-, kötél- és sportáru kézmülpar telepén **Dunacséb (Bácska).**

Árjegyzék kivánatra ingyen küldetik. 614

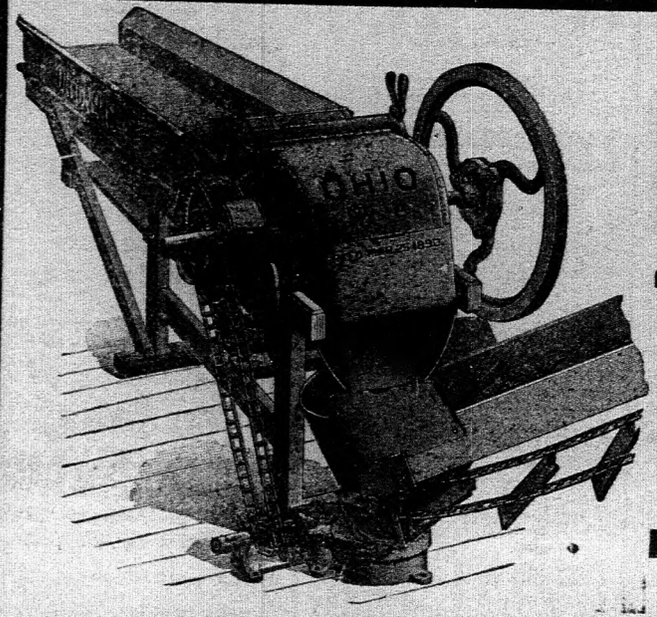

„OHIO“ EREDETI AMERIKAI
tengeriszár-tépő-,

zöldtakarmányapritó- és szalmaszecskázógép

a takarmányinség legbiztosabb leküzdője.

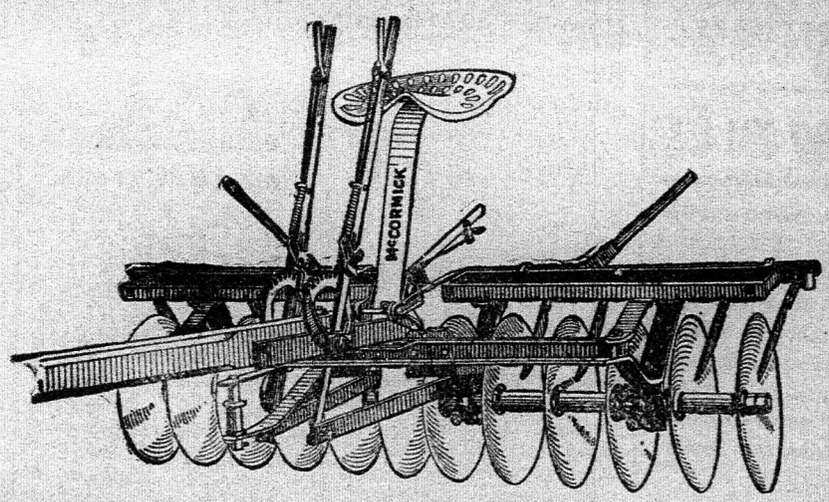

Mc CORMICK tárcsásborona

tarlóhántásra,
vetőszántásra,
rögapritásra stb. stb.

a gazda leghálásabb talajmivelő eszköze.

Mc CORMICK Harvesting Machine Company, Chicago U. S. A.
Igazgatósága és főraktára: Budapest, V., Alkotmány-utcza 12. szám.
J. E. KNECHT, igazgató.

Hirdetési ár 25 szóig 1 korona, ezen felül minden szó 4 fillér, kövér betükkel minden szó 8 fillér beiktatásonként. A legkisebb hirdetési dij 1 korona.

KIS HIRDETÉSEK

Hirdetési ár 25 szóig 1 korona, ezen felül minden szó 4 fillér, kövér betükkel minden szó 8 fillér beiktatásonként. A legkisebb hirdetési dij 1 korona.

Betöltendő állásokra vonatkozó hirdetéseket csakis a **munkaadó birtokos vagy bérlő czimének kitételével** közlünk.
KIS HIRDETÉSEK ELŐRE FIZETENDŐK.

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válaszra szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

Földbirtokosok figyelmébe!

Díjmentes állásközvetítés!

A Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete (Budapest, IX., Üllői-ut 25.) felhivja a t. ***birtokos és bérlő*** urak figyelmét

állást közvetitő osztályára,

hol gazdatisztek a legkülönbözőbb állásokra elő vannak jegyezve.

Az állásközvetités ***teljesen díjmentes.*** **Megkeresés esetén az egyesület igazgatósága a betöltendő állásra megfelelő gazdatisztet ajánl s a tulajdonosnak az illetők bizonyitványmásolatait és eddigi működésükre vonatkozó adatokat megküldi.**

Tisztelettel ***felkéri*** a t. ***birtokos és bérlő urakat,*** hogy **gazdatiszti állások betöltése esetén a/u/irott egyesület állásközvetitő osztályát igénybe venni sziveskedjenek.**

A M. Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete elnöksége.

Betöltendő állás

Gazdatiszt kerestetik 3000 holdas gazdaságba október 1-én való belépésre. Megkivántatik, hogy folyamodni szándékozó a gazdaság minden ágában — tejgazdaság és dohánytermelésben is — teljes jártassággal birjon. Folyamodni szándékozók bizonyitványmásolatokkal fölszerelt folyamodványaikat — melyek vissza nem küldetnek — küldjék Haraszti Sándor czimére Békés-Csaba. 4429

Szerény igényü, nős, vagy nőtlen ispán kerestetik szeptember elsejére. Megkivántatik hosszabb működés tehenészetben, intenziv bel- és külgazdaságban próbaidő. Bizonyitványmásolatok bakofai bérgazdasághoz Vas-Szentkereszt küldendők. 4439

Pályázat. Báró Springer Gusztáv őméltósága vágvölgyi uradalmaiban nőtlen **segédtiszti** állás betöltendő. Csak oly egyének pályázhatnak, kik magyar honpolgárok, magyar gazdasági tanintézetet végeztek, a tót és német nyelvet legalább némileg birják. Ajánlatok **Pálmai Emil jószágigazgató Buzsány**, Nyitra megye czimére küldendők. 4438

Pályázat. Haupt-Stummer Lipót jenő báró tőkésujfalui uradalmában egy segédtiszti állás szeptember hó 1-től betöltendő. Javadalmazása 1000 korona készpénz, butorozott szoba ágynemün kivül, fütés és világitás. Gazd. tanintézetet végzettek, kik a magyar nyelven kivül a német és tót nyelvet is birják, küldjék be bizonyitványmásolataikkal — melyek vissza nem küldetnek — felszerelt folyamodványaikat az uradalmi tiszttartósághoz Tőkésujfalura, Nyitra megye. 4494

Kerestetik szakképzett, szorgalmas, józanéletü virág- és zöldségkertész, ki ugy az üvegházi növények kezelését, szaporitását, mint a korai és nyári zöldségek termelését hosszabb gyakorlat alapján teljesen érti. Ajánlatokat bizonyitványmásolatokkal kér a gyapolyi uradalom, u. p. Biharfélegyháza. 4492

Egy belterjesen kezelt feldvidéki gazdaságban **két gazda** alkalmazást talál. Az elsőnek föladata az igás cselédség, az igásmarha és az igásmunka fölötti felügyelet, fizetése 400 kor. es megfelelő deputatum. A másodiknak föladata a gazdasági napszámosok fölötti felügyelet és az összes takarmánykiosztás. Fizetése 300 korona és a megfelelő deputatum. Pályázóktól megkivántatik földmivesiskolai végzettség, a felvidéki gazdálkodásban való jártasság, erélyes fellépés, a tót nyelvnek és lehetőleg a magyar nyelvnek birása. Az első gazda f. é. október 1-én, a másik 1909. január 1-én léphet szolgálatba. Esetleg mindkettő január 1-től. Uradalmi intézőség, Palocsa, Sáros megye). 4531

Tótul és magyarul jól beszélő, több évi felvidéki gazdasági gyakorlattal biró, földmivesiskolát végzett és javakorbeli, szorgalmas, erélyes ispánt keresek azonnali felvételre. Folyamodók bizonyitványmásolataikat igényeik megjelölésével küldjék Geréby Fülöp Magyarrasziavicza, Sáros megye czimre. 4493

Gazdaságomba azonnali belépésre keresek gazdasági vagy kereskedelmi iskolát végzett, de gazdaságban jártas, nős vagy nőtlen, kisigényü **irnokot,** akinek szép irása van, gazdasági könyvelés, számvitel és levelezésben több évi gyakorlattal bir, magyarul, esetleg németül is kifogástalanul fogalmaz és az irógépkezelésben jártas. Sajátkezüleg irt, okmánymásolatokkal és lehetőleg fényképekkel felszerelt pályázatok — melyek vissza nem küldetnek — Pazonyi Elek László Demecser, Szabolcs megye czimzendők. 4491

Gazdatiszt, románul is tudó, lehetőleg izr. vall., nős, azonnal alkalmazást nyer Somogyi Dezső komeáti gazdaságában, u. p. Bogdarigós, Temes megye. Javadalmazása évi 1200 kor. készpénz, naponta 3 l ter tej, egy kat. hold föld tengerinek, 3 szobás lakás és házikert, só, tüzelőanyag és világitás. Ajánlatok bizonyitványmásolatokkal, (melyek vissza nem küldetnek) a fenti czimre intézendők. 4514

300 holdas homoki szőlőtelepemre **szőlőintézőt** keresek. Ajánlatok Pajzs Gyula Ráczalmás küldendők. 4512

Ipari gazdaságomba részére keresek egy hasonló gazdálkodásban jártas, nagy praxissal biró, gazdasági akadémiát végzett **kezelőtisztet.** Bizonyitványmásolatokkal felszerelt ajánlatok fizetési igények megjelölésével Kremzir Mór czimére, Belcsapuszta, Barcs mellett küldendők. 4513

Gazdaságomban egy intézői állás esetleg azonnal is elfoglalható. Csakis okleveles, kellő gyakorlattal biró gazdatisztek pályázhatnak. Bizonyitványmásolatok, melyek vissza nem küldetnek, alanti czimemre küldendők. Schwarz Ferencz Fancsika-puszta, u. p. Ugra. 4534

Intéző kerestetik 1000 holdas bodrogközi gazdaság önálló vezetésére deczember 1-i belépésre. Javadalmazás: 1200 kor. készpénz, megfelelő terményjárandóság és marhatartás. Felszerelt pályázatok özv. Láczay Lászlóné czimére, Sárospatakra küldendők. 4533

Majorosgazda és magtárkezelő állás van üresedésben alanti gazdaságban; jó bizonyitványokkal ellátott egyének küldjék be folyamodványukat fizetés iránti igényeik megjelölésével Bircsák Lajos intézőhöz, Pettendre, Fejér megye. 4537

Október 1-i belépéssel kis családu, szerény igényü, izr. gazdatiszt hosszas gyakorlattal felvétetik. Ajánlatok bizonyitványokkal, melyek vissza nem küldetnek, Eliás Jakab, Egerlövő, Borsod megye küldendők. 4536

Gazdatiszt kerestetik város mellett fekvő intenziven kezelt nagyobb gazdaságba. Pályázóktól megkivántatik, hogy a tehenészethez és tehénvásárláshoz kiválóan értsenek, szintugy tapasztalatuk legyen czukorrépatermésztésben és gőzekezüzemben. Folyamodványok bizonyitványmásolatokkal, — melyek vissza nem küldetnek — Winter Béla Budapest, VI., Király-utcza 82. czimre küldendők. 4535

Gazdasági könyvelő, ki a kettős könyvvitelben jártas, dunántuli bérgazdaságba felvételre kerestetik. Csakis mérlegképes, önálló, perfekt könyvelők és levelezők pályázhatnak. Évi fizetés 1500 kor. és ellátás, mosás és ágynemü nélkül. Ajánlatok bizonyitványmásolatokkal felszzrelve (melyek vissza nem adatnak) **Vásárhelyi Ferencz Budapest, Stefánia-ut 13.** intézendők. 4490

Állást keresők

Intéző gazdatiszti állást óhajt betölteni Keszthelyt végzett, 16 évi gyakorlattal biró gazdász, amely időt két intenziven kezelt uradalomban töltötte el, kitünő bizonyitványnyal rendelkezik. Czim a kiadóhivatalban. 4424

Gazdatiszti állást keres kesztheli bizonyitványnyal rendelkező, 32 éves, ref. vallásu, nős, családtalan egyén, kinek 14 évi gyakorlata van, négy évet egy fölvidéki 1500 holdas gazdaságban, hat évet egy somogymegyei 4000 holdas intenziven kezelt bérgazdaságban töltött mint intéző, jelenleg egy 5500 holdas intenziven kezelt bérgazdaságnak mint kezelőtisztje. Az összes kulturnövények termesztésében, valamint az összes háziállatok tenyésztésében s hizlalásában, tejkezelésben, szőlő- és erdőmivelésben teljes alapos jártassága van. 8000—10,000 kor. kaucióval rendelkezik. Állását a birtokban előforduló változások miatt szept. vagy okt. 1-én hagyhatja el. Czim **„Állandó 4461"** jelige alatt a kiadóhivatalba kéretik. 4461

Gazdatiszti állást keres egy 30 éves, izr, vallásu, nős, gyermektelen, gazdatiszti vizsgát tett egyén, ki gyermekkora óta nagyob intenziv gazdaságban szerezte gyakorlatait, állását bármikor elfoglalhatja. Czim K. N. Dunapentele.

Földmives- és tejgazdasági szakiskolát végzett 25 éves, róm. kath. egyén, 4 évi gyakorlatát hirneves uradalomban szerezte, jártas az összes növény-, czukorrépatermelésben és hizlalásban, bármikori belépésre segédtiszti állást keres. M. F. segédtiszt Kishaláp, u. p. Magyarnándor, Nógrád megye. 4483

Segédtiszti vagy ispáni állást keresek folyó évi november 1-ére, esetleg 1909 január 1-ére. 8 évi gazdasági gyakorlatom van, négy alsó és két felső kereskedelmi osztályt végeztem, kisebb gazdasági könyvvezetést is tudok, jelenleg egy 1100 holdas, szeszgyárral egybekötött gazdaságban mint segédtiszt működöm. Czim: N. L. Betlen-puszta, u. p. Nagymihály. 4509

Uradalmi főtiszt, gazdasági akadémiát végzett, 36 éves, keresztény, ki jelenleg is Magyarország észak-nyugati részén egy nagy uradalomban van hasonminőségben alkalmazva, 16 évi kitünő gyakorlattal, bizonyitványokkal, a tulajdonos családviszonyaiban beállott változás miatt állását óhajtja változtatni. A gazdaság minden ágában, valamint a szeszgyártásban is tökéletesen jártas. **Perczentuális üzetést is elfogad.** Szives megkeresést **„Uradalmi főtiszt 4510"** jel alatt a kiadóhivatalba kér. 4510

Ispán, földmivesiskolát kitünően végzett, keresztény vall., családtalan, harminczkét éves, több évi gyakorlattal, állást keres. Állattenyésztés és növénytermelés összes ágaiban nagy gyakorlata van, igényei szerények. Czim a kiadóhivatalban. 4508

Alkalmazást keres egy szakképzett, józanéletü, ügyes s szorgalmas kertész, ki 27 dijjal lett kitüntetve, okt. 1-ére megfelelő helyet keres, hol nagyobb rendszerü kertészet van, kitünő tájkertész, melyről hosszu időről legjobb bizonyitványai tanuskodnak. Szives megkeresést kér a kiadóba **„Elastika 4507"** jel alatt. 4507

Ispáni állást keres földmivesiskolát végzett, ev. ref. vallásu, 38 éves, nős, kiscsaládu egyén, kiszolgált huszáraltiszt, 11 évi gyakorlattal, 8 év óta önállóan működik. Az állást bármikor is elfoglalhatja. Czim: Sipos Sándor Nagyfakos, u. p. Somogy-Szentmiklós, Somogy megye. 4529

Mükertész, nős, ki a kertészetben nagy gyakorlattal bir, nagyobb uradalomban október 1-én vagy azonnal állást keres. Czim: Fuhrmann Pál Jászjákóhalma. 4333

Gazdasági intézőnek ajánlkozik kassai gazdasági intézetben vizsgázott, 26 évi gyakorlattal biró, energikus, szorgalmas és passzionatus gazda. Kitünő és sok évi bizonyitványokkal és ajánlatokkal rendelkezik. Hü és becsületes sáfárkodását gazdájának 20.000 kor., esetleg nagyobb összeggel kaucióképen biztositja. Czime a kiadóhivatalban. 4527

Uradalmi kertész, nős, kertészeti iskolát végzett, beszél magyarul, németül, nagy uradalmakból a legjobb bizonyitványokkal, állást keres uradalomban. Ajánlatot kér Hoffman Teréz Nagylég, Pozsony megye. 4528

Kisegitői állást keres egy negyvennyolcz éves róm. kath. vallásu uradalmi számvevő, aki a számadások vezetése és a külső mezei gazdálkodás minden ágában kiváló képességgel bir, a földesurának hirtelen bekövetkezett halála alkalmából állását elhagyván, 3—4 hónapra „szerény" feltételek mellett kisegitői állást keres. Ajánlatok **„Komoly 4078"** jelige alatt e lap kiadóhivatalához kéretnek. 4078

Alkalmazást keres azonnal v. később kisebb-nagyobb gazdaságba tapasztalt gazdatiszt. Szőlők telepitésében praktikus. Rekettye Pál, Zalaborsfán. 4546

Földmivesiskolát jelesen végzett 22 éves, két évi gyakorlattal alkalmazást keres. Kulcsár, magtári állást is. Ifj. Rekettye Pál, Zalaborsfán. 4546a

Vinczellériskolát, mezőgazdasági és kereskedelmi tanfolyamot jelesen végzett, 29 éves, nőtlen, ref., megbizható, szorgalmas egyén bárminő állást keres. Jártas a mezőgazdálkodás összes ágaiban, szőlészet, borászat, kertészet, méhészet is könyvvitelben. Leveleket a feltételek közlésével „Szorgalmas 7910" jeligére Blockner hirdetőjébe Budapest, Sütő-utcza 6. szám. 4547

Karczagi földmivesiskolát végzett, szorgalmas, erélyes, gazdasági teendőkben jártas ev. ref. vallásu, 21 éves, nőtlen, fiatalember gazdaságban irnoki, gyakornoki, cséplési felügyelői vagy egyéb állásra ajánlkozik szerény feltételek mellett azonnali vagy bármikori belépésre. Szives megkereséseket kér Cser Géza, Budapest, VII., Népszinház-u. Csáky-iroda. 4552

Kertész, tiatal, nős, gyermektelen, a kertészet összes ágaiban kellő jártassággal bir és a szőlészetet is praktikusan érti, urasághoz vagy uradalomba keres helyet október elsőre. Novák Károly Nagytétény, Pest m. 4554

33 éves, nős, kiscsaládu, szakmájában **gazdász és szőlész,** aki jártas teljesen a mezőgazdaság, szőlészet, könyvvezetés, állattenyésztés összes ágaiban, gazdatiszti vagy szőlőtiszti állást keres október 1-ére, igényei szerények. Kárász Pál, Nógrádbecske. 4550

Lovász vagy istállómesteri állást keres egy cs. és kir. ménintelepnél 18 év óta szolgáló keresztény, nős, vezetőőrmester. Szives megkereséseket Szedenik Péter ur czimére Budapest, Váczi-körut 57a czimen kér.

Földmivesiskolát végzett, nőtlen, kevés igényü egyén oly megfelelő állást keres, hol szorgalma és megbizhtósága által jövője biztositva lenne Szives megkereséseket kér Kiss Károly, Kemenesmihályfa. 4555

Földmivesiskolát végzett, r. kath. vallásu, nős, gyermektelen egyén, jártas a gazdaság összes ágaiban, u. m. czukorrépa, dohánytermelésben, tehenészet kezelésben, hizlalásban, juhtenyésztésben és az irodai teendők végzésében, állást keres. Megkereséseket zárt levelekben kér. Czim a kiadóhivatalban. 4549

Gazdaságba kiván bejutni Magyaróvárt jelesen végzett, szorgalmas, fiatalember. Gyakorlatát legelső uradalmaknál szerezte. Czim: Cseh Jánosné Budapest, VI., Váczi-körut 45. 4561

Földbirtokos, 23 éves, róm. kath., intelligens, jó megjelenésü fiatalember, ki jeles és jó eredményü gazdasági oklevéllel és elegendő gazdasági gyakorlattal bir; csupán csak mint kiskoru, kedvezőtlen családi körülményei miatt legalább nagykoruságáig családos nagybirtokosnál vagy magasabb állásu gazdatiszt mellett segédkezni óhajtana a gazdaság kezelésében. Ezen ténykedéséért jó otthonra, tisztességes ellátásra, esetleg a körülményektől függőleg csekély dijazásra számit. Levelek, melyekben kimeritő értesitést kér „Földbirtokos 4560" alatt a kiadóba intézendők. 4560

Földmives- és tejgazd. szakiskolát végzett, 22 éves egyén irnoki vagy ehez hasonló állást keres 1 évi gyakorlattal, amelyet a nagybossányi uradalomban kapcsolatban tejgazdasággal végzett, beszél magyar, román és kevésbbé tótnyelvet, állását szeptember hó 1-én elfoglalhatja. Szives megkereséseket kér K. F. posta restante Nagybossány, Nyitra m. 4553

Okleveles gazda, ki a sárvári tejgazdasági szakiskola tanfolyamát is elvégezte, a német nyelvet jól birja és kevéssé beszél tótul is, továbbá jó gazdasági gyakorlatot szerzett bérgazdaságokban, mielőbbi belépéssel segédtisztül ajánlkozik oly uradalomba, ahol megfelelés esetében biztos jövője volna. Az állást próbaidőre is hajlandó elfoglalni. Megkereséseket „Tejgazdász 4557" jelige alatt a kiadóhivatal továbbit. 4557

Erélyes, földmivesiskolát és tejgazdasági szakiskolát végzett, 36 éves, nős (ispán) gazdatiszt 10 évi gyakorlattal állást keres október 1-től belterjes gazdaságban, takarékosan, passzióval dolgozik, a szőlőtelepitést és az összes metszési és kezelési módját érti, dunántuli vagy pestmegyei földbirtokos urak közvetlen szives megkeresését a kiadóhivatalba kéri zárt levelekben. 4551

Hirdetmény. A nagyszentmiklósi (Torontál m.) m. kir. földmivesiskolát a folyó tanévben több olyan kevés igényü, szorgalmas, jó magaviseletü, nőtlen és családos egyén végzi, kik nagyon alkalmasak arra, hogy valamely uradalomban vagy gazdaságban a béresgazdai, kulcsári, magtárosi, munkafelügyelői vagy botos ispáni állást méltóan betöltsék; kisebb gazdaságban önálló állásra is alkalmazhatók s az állást már szeptember hóban elfoglalhatják. E teljesen megbizható egyének felfogadására nézve megkeresésekre készséggel megteszi az ajánlatot a fenti m. kir. földmivesiskola igazgatósága. 4548

Gazdatiszti állást keres 1909. évi január hó 1-től földmivelési iskolát végzett s **gyakorlati gazdatiszti** vizsgát tett, 18 évi gyakorlattal, 40 éves egyén oly uraságnál, ahol szorgalma és szakértelme méltánylásra talál és állandó kenyeret biztosit. Jelenleg egy felvidéki uradalomban felmondatlan állásban van, ahol 15 év óta önállóan működik, melyet azonban a beállott változások miatt változtatni óhajtana. Beszél és ir magyarul, tótul és németül. Ha kivántatik, óvadékot tehet. Czim a kiadóhivatalban. 4550

Okl. állatorvos és Óvárt végzett gazdász, 25 éves, keresztyén, nőtlen, okt. 1-ére nagy uradalomban keres megfelelő alkalmazást. Czim a kiadóhivatalban. 4525

Gazdatiszti állást keres gazdasági és 4 középiskolát végzett, 8 évi gyakorlattal és jó irással biró, 26 éves, nőtlen egyén, jelenleg is felmondatlan állásban mint ispán működik. Czim: Ispán, u. p. Brátka, (Bihar megye). 4526

Vajmesteri üzletvezetői állást keres egy földmives- és tejgazdasági szakiskolát jelesen végzett, mint ilyen több évi gyakorlatról jó bizonyitványokat bir felmutatni, jártas a tejgazdaság összes ágaiban. Kivánatra biztositékot ad. Szives megkereséseket Tóth Gyula Alsó-Dörgicse, u. p. Szent-Antalfa, Zala megyébe kér. 4530

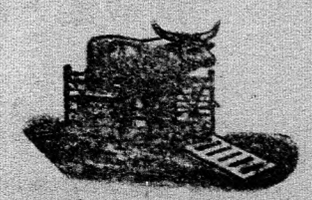

DÉNES MANÓ

Gazdasági szekérhidmérleg- és marhamérleg-gyár.
:: **Alapitva 1889. évben.** ::
Gyárt a gazdaságok részére az országban kitünőnek elösmert

Marhamérlegeket!

Erős vaskorláttal 1500 kilogramm horderőre a legerősebb szerkezettel.

Szekér-Hidmérlegeket

szekerek és állatok mérlegelésére! 4000 vagy 3000 kilogramm horderőre 4 m. hosszu, 2 m. széles, a legerősebb kivitelben.

Raktári-mérlegeket!

pontos kivitelben minden mérleg törv. hitelesitve, 2 évi jókarbantartás mellett,

Árjegyzék és elsőrendü referenoziák.

Iroda és raktár:
VII., Dohány-u. 92.
Gyártelep:
Gizella-ut 53—55.
(Csömöri-ut sarok). 318
Budapest,
Javitások eszközlése czéljából szerelőt azonnal küldök.
Telefon és interurbán 88-30.

Állatok

Sovány és hizott
sertéseket
legjobban értékesit és beszerez —
BAUER B. GYULA
sertésbizományos
Bpest, VIII., Rákóczi-ut 73.
TELEFON 79—41.
Minden felvilágositás dijtalanul készséggel adatik.

Eladó czigája tenyészjuhok, 1 évestől 3 évesig, idei tenyészállatvásáron első állami anya- és kos-dijjal lettek kitüntetve. Ugyszintén 1 évestől 5 évesig **fehér bivalyok** eladók. Czim: Páskuj Antal Szilágysomlyó. 4446

Törzsjuhászat Merino précoce kiváló nagytestü, szarvatlan, fésüs gyapjas husjuh, 300 anya, 250 jerke, 400 fiatal ürü, egészbeá vagy részben eladó Pajzs Gyula gazdaságában, Heves. 4462

Eladó sertés. Diószeghy kelemeri (Gömör megye) földbirtokosnál 60 darab vészelt egyéves göndörszőrü mangalicza sertés miskároltak s 90 drb márcziusi malacz eladó. Kérdésre választ ad a tulajdonos. Posta helyben, vasut Putnok. 4499

A nosztányi bérgazdaságban több igen szép 1½ éves mangalicza, vészen átment, kan van eladó szeptemberi átvételre, Nosztány, u. p. Dombovár. 4517

A „KIS HIRDETÉSEK" folytatása az 1671. oldalon van.

GŐZEKÉKET,
GŐZ-UTIHENGEREKET
&
GŐZ-UTIMOZDONYOKAT

a legtökéletesebb szerkezetüek és legolcsóbb árak mellett szállítja

JOHN FOWLER & Co.

Telefon 49—50. **BUDAPEST—KELENFÖLD**

a budaörsi-uton, a vasutállomással szemben.

Lenkórót rostnyeréshez bármily mennyiségben, a legmagasabb árban vesz, bejelentéseket **lentermelésre** a legkedvezőbb feltételek mellett elfogad a

Magyar Kender- és Lenipar Részv.-Társ.

Előbb SALZMANN és TSA (Budapest, V., Szabadság-tér 15.) Szeged-Érsekujvár.

Megkeresések kizárólag fenti czimhez intézendők. 820

Sürgönyczim: „Szivattyár Budapest“ | Telefonszám: 72—08. v. 72—09. | Alapittatott: 1858. évben.

Gyártott fecskendők száma: 17.000.

Budapesti Szivattyu- és Gépgyár Részvénytársaság

BUDAPEST, VI. ker., Váczi-ut 69. szám.

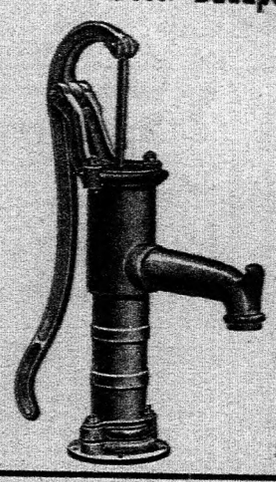

Gyártási ágazatok:

Gőzgépek, légsüritők, vacuumszivattyuk, keretfürészek. Gőzkazánok, tartányok, előmelegitők. Vashidak, fedélszerkezetek, szegecselt oszlopok.

Vas- és fémöntvények. Vasuti fordítókorongok. Mindennemü forgó- és futódaruk kézi- és villamoshajtásra.

Rostélyvasak aczélozott felülettel. — Közlőmüvek.

Szivattyuk ~ Tüzfecskendők.

Tüzoltósági segédeszközök. — Közegészségügyi szerek. — Köztisztasági eszközök.

Árjegyzéket, valamint „Gyártási ágazatokról“ prospektust kivánatra. 525

Bács-Bodrog vármegyében, Mosorin mellett, a „Szegedi majorban“ 2000 hold gazdaságunk feloszlik és ennek folytán a következő dolgok eladásra kerülnek:

szekerek, gépek, kocsik, cséplőgépek, ugyszintén igás-lovak,

melyek a helyszinén megtekinthetők és ott az árak is megtudhatók. **Deutsch Emil és Lipót, Szeged.** 833

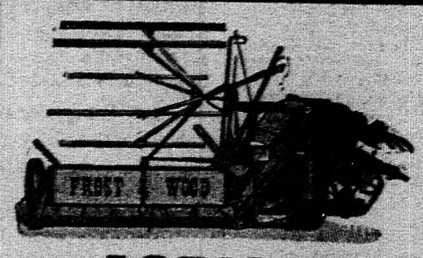

„SIMPLEX“ elsőrendü közkedvelt **kitünően müködő, balra vágó, négy kévét lerakó,** világhirü kévekötő aratógépeket, ugyszintén marokrakó- és fükaszálógépeket,

a világhirü **Kanadai gépgyár** gyártmányait olcsó árban szállitja a

DÉLVIDÉKI KÖZGAZDASÁGI BANK RÉSZV.-TÁRSASÁG, SZABADKÁN.

743

Megrendelések eszközölhetők a kizárólagos elárusitónál

az AGRICULTURA Mezőgazdákat Ellátó R.-T. Budapest, V., Zoltán-u. 12.

REICHEL ÉS HEISZLER vegyipari gépgyára.

rézáru-, gőzkazángyár és fémöntöde.

:: **Budapest, X. ker., Noszlopy-utcza 1. szám.** ::

Magyarország legrégibb speciális gyára, mezőgazdasági szeszgyárak berendezésére.

Szeszfőzdék, finomitók és élesztőgyárak teljes gépfelszerelése, a legujabb rendszerek alapján, az anyag legnagyobb kihasználásával. Fennálló gyártelepek felülvizsgálata, átalakitása, egyes gépek és készülékek szállitása, átalakitása és javitása, hiányok kipuhatolása és pótlása szakavatott közegeink által pontosan és jutányosan eszközöltetik. — Tervek és költségvetések, szükség esetén kiküldetések dijtalanul. — Gyümölcs, szőlőtörköly és borseprő feldolgozásához kitünő rendszerü pálinkafőző-üstök. — Számos kiállitási érem, diszoklevél.

Cséry-féle SZEMÉTTRÁGYA

nyári szállitásra különösen mérsékelt áron kapható.

Részletes felvilágositással és ismertetéssel szolgál:

Bayerthal és Lévy

Budapest, V., Bálvány-utcza 26. szám.

"Pátria" irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság nyomása. Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám. — Az Első Magyar Papir-Ipar r.-t. papirosán.

1908 őszén.

Fennáll 1890 óta
10 állami díj
a cs. k. földmívelésügyi miniszteriumtól.
20 tiszteleti oklevél és több mint 50 első díj
a nagytek. közmívelődési tanácstól, a nagytek. csehországi központi nemzetgazdasági egyesülettől stb.

Nemzetközi szeszértékesítő és erjesztő ipari kiállítás Wienben 1904-ben:
A nagyméltóságú cs. k. kereskedelmi és földmívelésügyi miniszteriumok ezüst állami érme.

Szintúgy osztrák birodalmi árpakiállítás Wienben 1905-ben (tudományos osztály):
Ezüst állami érem az árpanemesítés terén felmutatott kiváló termelésért és öt I. és II. díj saját új termelésünkért.

A cseh árpák kiállítása és termelési versenye Prágában 1905-ben:
Legfelsőbb kitüntetés: tiszteleti oklevél a cseh árpaművelés terén felmutatott kiváló érdemekért. A csehországi sörfőzde-egyesület nagy ezüstérme.

Nolč József és Dreger A.
termelőszövetkezete
Központ: Chlumetz a. C.

A legkiválóbb német termelők csatlakozásával (Ausztria-Magyarország részére)

Lochow F., Petkus i. d. Mark. — **Strube Fr., Schlanstedt.**

Bejegyzett védjegy.

Legfelsőbb állami kitüntetés:
cs. és kir. osztrák állami tiszteleti oklevél Prága 1905.

Nyereményérem:
Nagy arany állami érem Wien 1906.

Sörárpa versenykiállítás Wienben 1906.
Nyeremény: Nagy arany állami érem és 4 első és második díj saját új termelésért.

II. osztrák birodalmi árpa-kiállítás Wienben 1906 (tudományos osztály) I. termelődíj.

Osztrák árpakiállítás Londonban 1906:
I. tiszteleti oklevél saját termelésű legjobb árpáért.

13-ik árpakiállítás Berlinben 1906-ban:
A csehországi királyi közmívelődési tanács I. tiszteleti érme és 200 korona.

T. Cz.

Van szerencsénk Onnek az idei őszi vetéshez tisztelettel felajánlani:

Lochow F. eredeti petkusi rozsát és Strube eredeti squarehead búzáját.

Hogy félreértéseknek elejét vegyük, nyomatékosan megjegyezzük, hogy az említett gabonáknak nem valamilyen utótermékét ajánljuk, **hanem magát az eredeti gabonát.** Midőn egyfelől abból a szándékból indulunk ki, hogy t. cz. vevőinknek kényelmére az összes szükséges mezőgazdasági magvakat egy forrásból ajánljuk fel, másfelől tudatában vagyunk, hogy a kiváló szaktudást tapasztalatot és gondosságot igénylő botanikus termelés inkább megkívánja a speczialistát, mint bármely más szakma és hogy ennek megfelelően a mi árpa-, burgonya-, cseh vörös búza- és répamagtermelésünk minden erőnket igénye fogja venni, ha ama elvünkhöz hívek akarunk maradni, mely szerint mindig csak a legjobbat ajánljuk fel.

Ezen okból elállottunk a rozs és a rendkívüli nagy termelőképessége és szívóssága miatt mindjobban elterjedő squarehaedbúza termelésétől és szövetkeztünk az e nemben kiváló termelőkkel, Lochow F. és Strube Fr. urakkal.

Épp úgy mint mi saját termelésünknek, különösen árpánknak színe-javát Németországba küldjük, hol ezek a mi utasításunk szerint és felügyeletünk alatt, valamint a kiváló kezelést illetőleg legnagyobb szavatosságot biztosító termelőnek, Strube Fr. úrnak külön felügyelete alatt, elvettetnek, hogy az eredeti vetőmagvakat visszanyerjék, ugyanazon módozatok mellett mi is elvetés céljából átvettük Lochow F. és Strube Fr. urak termékeinek színe-javát. Midőn ezúton szavatolunk arról, hogy az általunk, mint termelőktől beszerzett Lochow F. és Strube Fr.-féle eredeti vetőmagvak épp olyan jók, mint eme speciális termelők földjén és birtokán nőtt gabonák, minthogy amazok mintegy eme tenyésztők saját birtokán, úgyszólván azok szemeláttára termeltettek, hisszük és szinte állítjuk is, hogy a nálunk termett talán még értékesebb, mert ennek még ezenfelül az egyévi akklimatizációnak (éghajlathoz való alkalmazkodásnak) előnye is megvan. Ehhez járul még, hogy eme elitmagvaknak belföldön való termelése által a t. cz. vevőközönségnek az eredeti vetőmagvakat tetemesesen olcsóbb áron állíthatjuk rendelkezésére a teljes vám és jelentékeny szállítási költségek megtakarítása miatt.

A birodalom mezőgazdái előtt már rég ismert dolog, hogy a Lochow F.-féle eredeti petkusi rozs a világ legjobb rozstermé-nyének nevezhető, amely körülmény már abból is következik, hogy:

1. Lochow F. a legnagyobb, más termelőtől még csak megközelítőleg is el nem ért rozs-világforgalmat tudja felmutatni,

2. hogy csaknem minden modern rozstermelő Lochow F. eredeti petkusi rozsát használja vetemenyeiben, mint vetőanyagot,

3. hogy a Lochow F.-féle eredeti petkusi rozs a mezőgazdasági szövetkezetek és kísérletező állomások vetési kiserleteiben átlag a legnagyobb termést eredményezte.

A mi a Strube squarehead búzáját illeti, megjegyezzük, hogy ez termelésben és tartósságban szintén utol nem ért és egyedül áll. A téli tartóssága, mint minden squarehead-fajtánál, ennek is korlátolt; a Strube-féle squarehead azonban mégis a télnek legjobban ellentálló squarehead-fajtához tartozik.

Megjegyezzük egyébként, hogy Strube úr vetőmaggazdasága a legutóbbi vetőmagkiállításon, melyen 13 elsőrendű termelő vett részt, mint első győztes került ki.

Úgy Lochow F. eredeti petkusi rozsa, mint Strube squareheadje be vannak jegyezve a német mezőgazdasági társulatnak legtöbbet termelők jegyzékébe, a mely körülmény eme termék kiváló értékéről tanuskodik.

Mindezek után jogosultaknak érezzük magunkat ama kijelentésre, hogy az említett két termelővel való egyesülés által ama helyzetben vagyunk, hogy t. cz. vevőközönségünknek a legjobbat ajánlhassuk, a mi általában az eredeti gabonatermelés terén a világpiaczon kapható.

A következőkben átadjuk a szót maguk e speciális termelőknek.

Kiváló tisztelettel

NOLČ J. ÉS DREGER A.
termelőszövetkezete.

Lochow F. petkusi
eredeti téli veteményrozsja

bejegyeztetett a Német Mezőgazdasági Egyesület legtöbbet termelők jegyzékébe S. sz. alatt 1905. nov. 18.

Ez a rozs, mely egyedül petkusi birtokomon termeltetik, azelőtt eme egyszerű elnevezés alatt „petkusi rozs", most azonban csupán eme elnevezés alatt

„Lochow F. petkusi eredeti vetőrozsja"

kereskedelembe hozatott és hogy tisztességtelen versenynek elejét vegyem, árújelzés által védve van.

Mielőtt én termelésemet megkezdettem, nem volt ilyen jelzésű petkusi rozs.

Rozsom kitüntetésben részesült több első díj és 1896-iki győztes díja mellett 1900 és 1904-ben a magtermelő Német Mezőgazdasági Egyesület legfőbb díjával (nagy ezüst érem), 1900-ban a párisi világkiállítás „Grand Prix"-jével és a livlandi vetőmagtermesztő egyesület első díjával.

Ugyancsak ez a rozs mutatta fel mindig úgy a Német Mezőgazdasági Egyesület által egész Németországban rendezett vetési kísérleteknél 1891. és 1894. év között, valamint az ugyancsak a Német Mezőgazdasági Egyesület által folytatott kisérleteknél 1900—1905 években a legnagyobb átlagtermést és pedig 1891—94 években 264 kg. pro hektár = 10% a közepes termés fölött és 208 kg.-mal több, mint a legközelebb álló rozstermés, 1900—907 években 257 kg. = 11½% az átlagtermés fölött és 198 kg. pro hektoliter több, mint a következő legjobb termés.

Rozsom tehát átlag a Német Mezőgazdák Egyesületének vetési kísérleteiben hektáronként jó 200 kg.-al több magot eredményezett, mint az utána legjobban termő rozs.

Hasonlóképpen el van ismerve téli tartóssága és ellenállóképessége a raktáronfekvés ellenében.

Hogy ezek az állítások valódiak, arról tanuskodik számos általam nem kívánt bizonyítvány Németország legkülönbözőbb vidékeiről, Ausztria-Magyarországból, Csehországból, Oroszországból, Franciaországból, Svédországból és Hollandiából és ezt bizonyítja az évről-évre jelentékenyen fokozódó kereslet.

Minthogy rozsom nem a vidék produktuma, hanem évek hosszán át tartó célirányos termelés eredménye, mely szakadatlanul és mindig fokozottabb mértékben továbbtermeltetik különféle átöröklődésükben minden tekintetben termőképes növények és családok figyelembevételével (melyeknek származásáról és termékeiről éveken át könyvet vezetnek), ennélfogva e rozs tulajdonságait más vidéken is és más éghajlati és talajviszonyok mellett is érvényre juttatja.

A szempontok, melyek reám nézve a termelésnél különösen értékesek és melyeket termelésem kezdetétől figyelembe vettem, a következők:

1. Erős szervezet és az ezzel összefüggő ellentállóképesség a kiteleléssel szemben.
2. Közepes beporzási képesség. A nagy beporzási képessség csekély terméshez vezet, közepes beporzásra van szükség, hogy ezt a termést növényi és állati ellenségekkel szemben, valamint az időjárás okozta sérülésekkel szemben kihasználhassuk.
3. Szilárd, nem nagyon hosszú, egyenes szalma. A folyton rosszabbodó munkásviszonyok teszik szükségessé, hogy olyan rozsot termeljünk, melyet normális viszonyok között aratógéppel lehessen learatni. Hiszen rövid erős száron is lehet erős kalász, anélkül, hogy megdőlne. Emiatt és minthogy a szalmának aránylag úgyis csekély értéke van, a hosszú szárat (szalmát) a rozs hátrányára írom.
4. Középhosszúságú, jól megterhelt, egyenesen álló vagy csak kissé meghajlott, lehetőleg egyenlően erős kalászokon, melyeknek magjait a pelyvák erősen zárva tartják. Direkt kísérletek útján bebizonyítottam, hogy a szárnak merevsége, szilárdsága és egyenessége, a kalászoknak formája és tartalma, a magoknak alakja és színe átöröklődik, hogyha ezek a tulajdonságok a csaknem kizárólagosan történő idegen beporzás által is befolyásolva lesznek. Az én megfigyeléseim szerint az időjárás a rozs tartalmára csak csekély befolyást gyakorol, ellenben igen nagyot az átöröklődés. Középhosszúságú kalászok nem oly könnyen hullajtják ki a szemet, mint a hosszúak és lazák; nagyon rövid kalászok, nagyon sűrű tartalommal könnyen összenyomott szemeket eredményeznek.
5. Teli, középhosszúságú, egyenletesen erős, szürkészöld és szürke szem.

Bebizonyított dolog, hogy a szürkészöld és szürke magnak proteintartalma több, mint a sárgáké. Ezen okból már néhány év óta csak zöldesszürke vagy szürkeszemű növényeket választottam ki a javába.

E helyen intek mindenkit az úgynevezett „gondos kalászkiválasztás által javított petkusi rozs"-tól. Föltéve az esetet, hogy ilyen javítás tényleg megkísértetett (egy esetben a törvény előtt bebizonyíthattam volna, hogy egyáltalában semmiféle kiválasztás nem történt és a „rozsjavító" urakat megbüntethettem volna), akkor is csak a kalászoknak egyoldalú szempontból való javításáról lehet szó, kevés fajtánál és a kiselejtezésnek évről-évre való folytatásánál, minthogy tisztán a kalászból nem lehet a növény termelésére következtetni. A nagymértékben termesztett rozsnál és évenkénti nemesítésnél, miként ezt nagytermelők folytatják, a kalászoknak egyoldalú kiválasztása már visszafejlődés. Úgynevezett „javított petkusi rozs" azonban már többször kereskedelembe hozatott az eredeti magvak beszerzésének második évében, tehát egyáltalában lehetetlen volt ezen idő alatt a termelésre befolyást gyakorolni.

Minthogy rozsom után a kereslet évről-évre tetemesen emelkedett, úgy hogy már sok éve e keresletet megközelítőleg sem tudtam kielégíteni és miután a Német Mezőgazdasági Egyesület vetési cserével folytatott ismeretes kísérletei nyilván bebizonyították, hogy a veteméný eredete az aratásra befolyást nem gyakorol, hanem sokkal inkább a gabona minőségétől függ; minthogy eszerint vetőrozsom értéke nem függ a helytől, melyen termeltetik, hanem sokkal inkább attól, hogy kiválasztásnak hányadik vetése — ennélfogva az elit magvak termelését nagy mértékben fokoztam és a legújabb szaporulatát ismerős uraknak átengedtem Európa különböző vidékein.

A frissen kiválasztott magvaknak ezen sokszorosított termelése által és az Európa különböző vidékein való szaporulat által módomban van ennek harmadik szaporulatát eladásba bocsátani, míg ama időben, midőn egyedül végeztem az elit utolsó szaporítását, csak a negyedik, sőt ötödik szaporulatot bocsáthattam eladásba.

Termelőállomásaim évente frissen termesztett vetőmagvakat kapnak, más rozsot tilos földjeikben elvetni, másfajta rozsföldektől legalább 100 méternyi távolságban kell lenniök és vetés és tisztogatás tekintetében intézkedéseimnek és felügyeletemnek alá kell magukat vetniök. Az ekképpen részemre bevetett rozsföldeket évente személyesen megtekintem és megvizsgálom őket tisztaság szempontjából és hogy kellő távolságban vannak-e idegen rozsföldektől.

Minthogy a kereslet Ausztria-Magyarországban évről-évre növekedett és miután rozsomnak idevaló behozatala a vám és szállítás által nagyon meg van nehezítve, így hát az osztrák-magyar monarchiában az egyedüli termelést átruháztam **Nolč József és Dreger A.** termelőszövetkezetére és pedig annak **Chlumetz a. C.**-ben levő **központjára.** Azon körülmény által, hogy ezek az urak maguk is termelők, t. cz. vevőimnek annál nagyobb biztonság nyujtatik, hogy csak **kifogástalan vetőmagvakkal** (az én rozsomból) szolgáltatnak ki. Ez az ekképpen termesztett rozs, mint

„Lochow F. petkusi eredeti vetőrozsja"

ólmozott zsákokban, melyeknek ólmozása az én árújelzésem és az említett termelőszövetkezetével van ellátva, árúba bocsájtatik a Nolč József és Dreger A. termelőszövetkezet központja által, mely az osztrák-magyar monarchiában rozsomnak egyedüli elárúsítója.

Más, nem föntebbi jelölést viselő petkusi rozs legjobb esetben az én terményemnek utótermelése.

Miként a Német Mezőgazdasági Egyesület vetési kísérleteiből következik, rozsom a legkülönbözőbb talajokon kitűnőnek bizonyult. Lápos területeken is jól beválik. Vetése úgy történik, mint minden más rozsé. A vetemény mennyisége a talaj- és klimaviszonyoktól fog függni; mindenesetre azonban rozsom inkább elbírja a gyenge, mint a nagyon erős elvetést. A barázdásvetésnél figyelni kell arra, hogy a rozs ne kerüljön 3 cm., hanem csak 1—2 cm.-nyire le és azért vetés előtt legtöbbnyire hengerelés szükséges. Ez sokszor már abból az okból is szükséges, mert a rozs szilárd szántóföldet igényel.

Minthogy a rozs idegen beporzás által termékenyül és ezért a közelében levő más rozsfajták által termőképessége korlátoztatik, de viszont másfelől az én rozsom folytonos gondos termelés útján állandóan javul, így hát ajánlatos friss, eredeti vetőmagvak többszöri beszerzésével nemcsak a rozs termőképességét fenntartani, hanem a fokozott javításból hasznot is húzni.

Petkus, 1908.

LOCHOW F.

T. C. A közelfekvő őszi megrendelés alkalmából tisztelettel bátorkodom önnek eredeti terményemet

Strube squarehead búzáját

(bejegyzett nagytermelés)

felajánlani.

Az általam kereskedelembe hozott eredeti vetőmag nagy termőértékét és jó hírnevét évtizeden át tartó, célirányos termelői működésnek köszöni.

Minthogy sokféle fajta termelésével elvből nem foglalkozom, így hát annak a kevésnek, melyet nagyban mívelek, annál intenzívebb tevékenységet szentelhetek és garanciát nyujthatok eme fajta tökéletes tisztasága felől.

A vetőmagnak faján alapszik minden észszerűen folytatott mezőgazdaság, minthogy nagyban termesztett magvak elvetése nélkül még célirányos trágyázás mellett sem érhetnek el legnagyobb termést. A vetőmag helyes megválasztása a termeléseknek igen nagy számánál fogva nem olyan könnyű dolog, de a különböző mezőgazdasági kísérletező állomások vetési kísérletei mégis biztos támaszt nyujtanak. Normális talajviszonyok mellett a téli búzák közül elsősorban a squarehead-fajták jönnek tekintetbe és a különböző squarehead-termelések vetőértéke tudvalevőleg ezeknek termőképességétől, fekvési maradandóságától és téli tartósságától függ.

Czukorrépatermelésnél bizonyára senki sem gondol arra, hogy vetőmagvát mástól, mint termelőtől szerezze be, minthogy csak így érheti el a lehető legnagyobb termést. Épp ugy kellene lenni a gabonatermelésnél is és eredeti vetőmagon kívül ennek csak első, legfeljebb második vetését szabadna vetési czélra felhasználni. Minthogy a termelő vetéseinek nemesítésén szakadatlanul dolgozik, a mezőgazdának eme termelési fejlődésből hasznot kell húznia, annál is inkább, mivel a nagymértékben termesztett vetés elfajzása folytán nem képes ennek értékét és előnyeit épségben fenntartani. Míg tehát rendszeres új vetőmagbeszerzésnél a termény évről-évre fokozódik, ezzel szemben csökken az aratás a folytonos utótermesztés által még a leggondosabb veteményi elrendezés mellett is. Hogy a squarehead mennyire elfajul és hogy a termelő squareheadjének termése, a degenerált búzáéval szemben, mennyivel nagyobb termést eredményez, következik Märcker tanárnak figyelemreméltó faj- és trágyázási kísérleteiből (Thiel: Mezőgazdasági Évkönyv 5—6. füzet). Märcker kísérletei alapján a következő eredményre jut:

„A Lauchstädt környékén elvetett vetőmagvak átlag 4·98 q maggal kevesebbet adtak, mint az általunk elvetett új squarehead-faj; a legjobb squarehead-től tehát 8·14 q veszteség, a legrosszabbtól csak 2·60 q veszteség által különbözött. Tökéletesen megismétlődött tehát ama első évben szerzett tapasztalatunk, mely szerint az újabb termelés eljárása szerint javított vetőmagvak fölénnyel bírnak.

Általában véve a Lauchstädt környékén elvetett squarehead búza nem volt rossz és már bizonyos szakértői tekintet kellett ahhoz, hogy előre lássák, mely szerint az újabb fajtával szemben veszteséget fog mutatni. Hogy ez viszont ilyen nagy mértékben fog történni, azt már aligha lehetett előre sejteni."

Ebből tehát megint a helyes vetőmag kiválasztásának fontossága következik. A földmívelés és trágyázás minden eljárása hiábavaló, hogyha nem azt a fajt vetik el, melyek a legnagyobb termést eredményezhetik. Ezt nem lehet eléggé hangsúlyozni. Ezen tényállásnak felismerése szerencsére évről-évre mindjobban elterjed.

Ami squareheadomnak téli tartósságát illeti, erre vonatkozólag közlöm Oesterpey igazgatónak a „Német Mezőgazdasági Lap"-ban (52. sz. 1905. júl. 1-én) megjelent értesítését a frankenthal-i mezőgazdasági iskolának 1901—04-ben folytatott vetési kísérleteiről:

„1902—03-ban Strube squarehead-je, ugyan az összes kísérleti földeken valamicskét rosszabbodott, de azért kétségtelenül legjobbnak bizonyult az összes elvetett squarehead-termelések közül."

„Az 1903—04. években folytatot kísérletek a tél által lényegében nem befolyásoltattak. Érdekes, hogy Frankenthalban éppen egy svéd, téli tartóssága miatt dicsért Renodlade-faj volt az egyedüli az összes összehasonlított fajták között, mely a hideg által szenvedett és pedig nem a kitelelés által, hanem a tél vége féle a legszélsőbb levelek megfagyása által. Általában véve az utolsó évben az összehasonlított fajták termésükben két körülmény miatt lényegesen alábbszállottak, nevezetesen egyrészről a korai és majdnem az összes kísérleti földeket érintő teljes vetésmegdöntés folytán, melyet a június 17—18-iki éjjelen egy heves zivataros eső okozott — csak Strube termelése maradt meg egyes földeken teljesen egyenesen — másrészről a június végével beállott, csaknem irtózatos hőség és szárazság folytán."

A föntemlített kísérlet megerősíti Gisevius tanár megfigyeléseit, melyek a következők (Gyakorlati Mezőgazda 37. sz., 1904. évfolyam):

„A svalöfi squarehead-termelések Kelet- és Nyugat-Poroszországban folytatott kísérleteimben annyira különböztek, hogy különös akklimatizáczió (alkalmazkodás) nélkül mindkét tartományban hasznavehetetleneknek bizonyultak. Német termelések, mint Strube squarehead-je és mások jobban megőrizték a squarehead kalásznak tipikus formáját, mint a svalöfi termelések."

Märcker tanár kísérletei szerint is a Strube-féle squarehead a legtélellentállóbb squarehead-termelésekhez tartozik.

Squareheademnek nagy tartóssága a Német Mezőgazdasági Egyesületnek 1893—95-ben folytatott vetési kísérleteiben is kifejezést talált és Edler tanár szerint ez volt az elért nagy termelésnek oka. (A Német Mezőgazdasági Egyesület évkönyve, 11. kötet.)

Osterspey igazgatónak előbb említett kísérleteiben a június 17—18-iki éjjelen elviharzott heves eső csaknem az összes kísérleti földeken a vetés teljes megdöntését okozta „csak Strube termelése maradt meg egyes földeken teljesen egyenesen".

Märcker tanár erős trágyázás útján készakarva idézett elő megdőlést. Az ő kísérleteiben a búza borsó után állott és ősszel 100 kg. kénsavas ammóniákot, 300 kg. Thomassalakot és tavasszal ca. 300 kg. salétromot kapott, tehát olyan mennyiséget, aminőt gyakorlatban aligha szabad alkalmaznunk. A Thiel Mezőgazdasági Évkönyvének 5—6. füzeteiben a következőkép számol be:

„Ezzel elértük túlságos mértékben, amit el akartunk érni. Nitrogéntartalmú trágyázást kellett alkalmaznunk, mely a csekély ellenálló képességgel bíró búzafajtákat megdönti. Az időjárás ennek a célnak megfelelő volt, úgy hogy a vetés megdőlése semmi kívánni valót maga után nem hagyott; csak Strube squarehead-je és Beseler squarehead-je III. tudtak bizonyos tekintetben ellentállani.

Ami búzámnak termőképességét illeti, ama számos vetési kísérletből, melyeknél búzám legjobban terműnek bizonyult, a következő kísérletek eredményeit hozom fel, mint példát.

Gerlach—Posen tanár Pentkowo-ban squarehead búzámmal kitünő eredményt ért el (Fühling Mezőgazdasági Ujságja 1904. 20-ik kötet).

Ezek szerint Gerlach—Posen aratott:

	Mag	Szalma
	pro ha	
	Méter q	Méter q
	Morgen-ekből = 2553·3 m² átszámítva	
Sárgabúza, termelőtől	36·32	54·10
Sárgabúza, Stiegler-től	36·58	61·58
Zentenai búza	38·—	46·37
Herczeg Hatzfeldi búza, Stieglertől	38·91	51·79
Szász-nagyherczegi búza	39·67	55·65
Epp-búza	39·92	67·52
Svalöf Ranodlade-búza	40·96	62·09
Herczeg Hatzfeldi búza, termelőtől	43·29	69·80
Búza 22. sz.	43·29	63·44
„ 26. sz.	43·80	64·68
„ 76. sz.	45·09	68·02
Mette squarehead búzája	46·00	65·95
Leutewitzi squarchead-búza	47·66	68·18
Strube squarehead búzája	**48·46**	**70·59**
Atlag	42·14	62·21

Squarehead-em tehát a Német Mezőgazdasági Egyesület legújabb kisérleteiben kitűnően beválott. Ez a búza, daczára az 1904—05. és 1906—07. évi abnormálisan szigorú télnek, három kisérleti éven át az elvetett három fajta közül (Strube squareheadje, Cimbal elit squareheadje, Svalöf extra squareheadje), tehát az összes kisérletek 45%-ában a magtermést illetőleg első helyen állott. 1905. és 1907. évben túlszárnyalta a másik két jobb talajon termő fajtát és 1906-ban úgy a jobb, mint a közepes és silány földeken is első helyen állott. Az 1906. évi 45 kisérlet közül 35 kisérletben győzött, Cimbal elit squareheadja 8 kisérletben, Svalöf extra-squareheadje 2 kisérletben.

Squarehaed-búzámnak egyedüli termelését és eladását Nolč I. és Dreger A. termelőszövetkezetnek Chlumetz a. C. csehországi Központjára ruháztam át az osztrák-magyar monarchia területére.

Schlanstedt, 1908 őszén.

Kiváló tisztelettel
STRUBE FR.

Árak és eladási feltételek.

Lochow F. petkusi eredeti téli vetőrozsja . . . . . 32 K per 100 kg.
Strube squarehead búzája . . . . . 32 K per 100 kg. } **Legkevesebb 1000 kg.-nál**

500—950 kg. vételénél az ár 1 koronával (per 100 kg.), 50—450 kg.-nál 2 koronával (per 100 kg.) emelkedik.

Az elküldés saját költségre számított új jutazsákokban történik, a zsákok nem fogadtatnak vissza, hacsak a vevő nem tartja érdemesnek kellő időben nekünk saját zsákjait beküldeni, amely körülmény a megrendelési lapon megjelölendő.

Az elküldés a mi termelőállomásunkról történik, utánvéttel fentartva.

Az egyes fajták tisztaságára és eredetiségére vonatkozólag teljes garancziát nyújtunk, azaz a vételár teljes összegéig; kifogásolások a magok elvetése után nem vétetnek figyelembe. Magmintákat kívánatra ingyen és franco küldünk.

Az árak netto Cassa koronaértékben értendők.

A zsákok ólmozásán rajta van egyrészről „Nolč J. & Dreger A. termelőszövetkezete" jelzés, másrészről a speciális termelő jelzése.

Rövidség kedvéért kérjük sziveskedjék a megrendelést és számlaösszeget következő czímre intézni: Nolč J. és Dreger A. termelőszövetkezeti központja, Chlumec a. C. (Böhmen), minthogy azok a megrendelések, melyek a speciális termelőkhöz intéztetnek a jelzett központba visszaküldetnek és kizárólag ennek elintézésére bízatnak.

Minthogy minden év tavaszán egész raktárunk eladatik és a rendelések szigorúan azoknak beérkezése szerint folyósíttatnak; sok későbbi megrendelésnek nem tehetünk eleget, ennélfogva ajánlatos a tavaszi vetőmagmegrendeléseket már most előjegyeztetni.

Ajánljuk következő **tavaszi magvainkat:**

Nolč J. és Dreger eredeti „Bohemia árpája
" " " „Allerfrüheste" (legkoraibb)
" " " „Moravia"
" " " „Früheste" (koraibb)
" " " „Imperial Typ A"
Lochow F. petkusi eredeti nyári rozsja.
Strube schlanstedt-i zabja.
" vörös schlanstedti nyári búzája.
" korai Victoria borsó.
" zöld Victoria borsó.

Elsőrendű minőségű és elismert legjobban termő nagybani fajtermények.

Chlumec a. C., 1908. őszén.

NOLČ J. és DREGER A.
termelőszövetkezetének Központja.

83171 — "Pátria" r.-t. Budapest.